

Leo Tanner – Urban Camenzind-Herzog

Oče naš

Priručnik za predavača

Sadržaj

Uvod u priručnik za predavača

Priprava na seminar „Oče naš“

Uvod u seminar

Pripravno bogoslužje

Predlošci za kopiranje u pregledu

Referati

1. Abba – jedan Ti proširuješ naš obzor
Oče naš koji jesi na nebesima
2. Mir – ništa za sanjare
Dođi kraljevstvo tvoje
3. Sloboda – osposobljava izabrati ljubav
Budi volja tvoja
4. Glad – nije pitanje zaliha
Kruh naš svagdanji daj nam danas
5. Oproštenje – penicilin za zajednicu
Oprosti nam duge naše
6. Napast – unatoč svim poteškoćama
Izbavi nas od zla
7. Nada – budućnost je već u Sada
Jer tvoje je kraljevstvo i slava i moć
8. Odluka – ostajem on-line
Amen
9. Zajednica – Isusov program
Ponovno otkriti „Naš“

Naslov originala:

Leo Tanner – Urban Camenzind

Vater unser

Referentenbuch

© WeG Verlag 2006.

S njemačkoga preveo i priredio Pavao Madžarević

Priprava na seminar „Oče naš“

Uvod u seminar

Srdačno vas pozdravljam na ovome informiranju o seminaru „Oče naš“.

Pozivam vas da kratko promotrite zaštitni znak knjige (logo). Što opazate?

„Oče naš“ – od starine poznat, a možda i kao pismo pomalo ukočen, zapet. „Oče“ i „naš“ – „Otac“ i „mi“ – čine se kao gredom odvojeni. „Update“¹ i „okay“, dvije moderne natuknice koje nas pozivaju da živimo potpuno u Danas. Danas sam ja – smo mi – pozvani uspostaviti novu vezu, dati tomu naš okay. To je izazov novoj dubini i novoj širini, za više svjetla u našem životu.

Korijeni

Dvojica evanđelista – Matej i Luka – izvješćuju nas o tome da je Isus svoje učenike naučio vlastitu molitvu. Dvije verzije molitve upućuju na razlike. One su različito smještene i u Evanđelju.

Matej smješta Očenaš u Besjedu na gori i u njoj u svakome odnosu u središtu. On stoji usred Besjede na gori i usred šestoga poglavlja. Nalazi se u sredini Isusova napatka u vezi s religioznom praksom (Mt 6,1-8). Osim toga stoji u sredini o napatku za ispravno moljenje. Matej hoće time reći da je Očenaš otkucaj srca, najnutarnjija jezgra Besjede na gori.

Drukčiji je kontakt kod Luke. Učenici se pozivaju na Ivana Krstitelja koji je svoje učenike naučio vlastitu molitvu. Ova praksa je poznata i od drugih židovskih rabina. Specijalna molitva treba zajednici posredovati vlastiti identitet, sažetak života i jedinstvo s Učiteljem. Istodobno je ovdje riječ o nevolji molitve učenika. *„Jednom je Isus na nekome mjestu molio. Čim presta, reče mu jedan od učenika: 'Gospodine, nauči nas moliti kao što je i Ivan naučio svoje učenike.' On im reče: 'Kad molite, govorite: Oče'“* (Lk 11,1-2).

¹ aktualizirati, ažurirati, osvježiti

S obzirom na današnju verziju

Već je brzo u prvoj Crkvi postojala jedinstvena verzija Očenaša koja je nazvana i Molitva Gospodnja, budući da ju je naučio Isus, Gospodin. Takozvani Nauk apostola, „Didahé“, krajem prvoga stoljeća upućuje na jedinstvenu verziju s dodatkom „Jer tvoje je kraljevstvo i slava i moć u vjekove. Amen.“ Time je Očenaš od početka bio molitva vodilja svih kršćanki i kršćana koja povezuje zajednicu Božjega naroda diljem svijeta.

Molitva Gospodnja rabljena u Katoličkoj crkvi počiva na latinskome. Ondje je iz „Pater noster“ postao „Oče naš“.

Teologija

Ono revolucionarno Očenaša sastoji se u odnosu s Bogom, u koji nas ova molitva hoće uvesti. Isus nam hoće dati dijela na svome odnosu prema Abba-Ocu. U tome se sastoji ono revolucionarno novo i nečuveno.

Profesor teologije Eugen Biser govori u svome predavanju: „Poznajemo li Boga Isusa Krista?“ (Citat prema „Karmelski poticaj“ 1/2004., str. 15) Sljedeće:

„Što se tiče odnosa prema Bogu, iz njega nipošto ne iščezava ozbiljnost i strahopoštovanje, ali iščezava svaki trag ropskoga straha, budući da ljubeći Otac ne može biti teže uvrijeđen nego od njega diktiranim ponašanjem djece iz straha pred njim. Još više: Otkriće ljubećega Oca probija prokletstvo, koje je najužasniji od svih strahova, strah od Boga, stavio na ljudsko srce.

Pod suncem ove ljubavi ljudsko srce procvjetava na neslućen način. Privučen srcu ovoga Boga, dobiva čovjek svoj potpuni identitet koji Prva Ivanova poslanica načinje zanosnom rečenicom: *'Gleda-jte koliku nam je ljubav darovao Otac: djeca se Božja zovemo i je-smo''* (1 Iv 3,1).

Očenaš nas hoće privući Božjemu srcu. Zato je za ispravno moljenje potrebno više od govorenja napamet molitvenih riječi. Ova molitva je puno više od uvođenja u život kao djece Božje. Možemo reći da nas Isus u ovoj molitvi uzima za ruku da nas uvede u naš

poziv Božjih kćeri i sinova. Iz toga razloga je u prvoj Crkvi postojalo najprije uvođenje u ovu molitvu. Na kraju se ona kandidatima i kandidatima za krštenje svečano predavala u jednom bogoslužju. Još se i dana Očenaš svečano predaje odraslima koji se pripremaju na krštenje, neko vrijeme prije njihova krštenja.

Teme

„Očenaš – komunicirati s Bogom?“ – Zacijelo je većina nas naučila ovu molitvu dok smo još bili djeca. Jednostavno smo ju molili s drugima. A zatim smo se možda jednoga dana pitali: Što tu govorim Bogu? Što se misli pod pojedinim prošnjama?

Na to nam ovaj seminar hoće najprije odgovoriti. Mi trebamo razumjeti što tu Bogu govorimo.

Ali to još nije sve, još nije ono bitno. Još je važnije da Boga i Oca Isusa Krista iskusimo osobno i živimo iz njegova Duha. Ova duhovna dimenzija nas oslobađa. Tako učimo moliti na nov način i bivamo uvedeni u životni program djece Božje.

Isus molitvom Očenaša nije htio naučiti učenike jednu novu, lijepu molitvu, nego ih je htio dovesti do izvora svoje slobode i svoje sreće. Htio im je dati iskusiti da je tu Bog koji širi naš često uzak obzor. Bog koji nam omogućuje puno više radosti i života. To pokazuje prva tema:

Abba – jedan Ti proširuje naš obzor

„Oče naš koji jesi na nebesima“

Bog, Stvoritelj silnoga svemira toliko nam je nježno naklonjen kao mama ili tata. Ali on ipak ostaje Sveti i onaj koji širi naš obzor. Ovaj Abba-Bog hoće nam dati zavičaj i ozdraviti naše odnose. Svojim očinstvom hoće iz nas izazvati ono najbolje, dovesti nas do života u novome dostojanstvu: probuditi na život kao svoje kćeri i sinove. Tu nam pomaže sljedeća tema:

Mir – ništa za sanjare

„Dođi kraljevstvo tvoje“

Gdje se otvorimo njegovu vodstvu u ljubavi, smijemo iskusiti:

„Na polje prostrano izvede me... Bože, tminu moju obasjavaš“ (Ps 18,20.29b). Božja ljubav čini naše srce prostranim. Ono (još) tamno u nama postaje svijetlo i dobro. Otvara se dobra perspektiva i na vidik dolaze novi obzori. Mir postaje moguć. Ali ne za sanjare. Jer potrebna je naša odluka.

Otvorimo li se Očevoj naklonosti, mi postajemo na nov način slobodni, slobodni izabrati ljubav. To je treća tema:

Sloboda – osposobljava izabrati ljubav

„Budi volja tvoja“

„Budi volja tvoja“ – ova prošnja mnogima ne dolazi tako lako na usne. Ovo i zato jer različiti nesporazumi mogu smutiti naš način gledanja. Mi sami posve bitno odlučujemo o tijeku našega života. Kod ove prošnje radi se o tome da izaberemo ljubav, a time i život.

Glad – nije pitanje zaliha

„Kruh naš svagdanji daj nam danas“

Čovjekova glad je različita: Postoji glad tijela, duše i duha. Pogledamo li na Oca i njegova djela, otkrivamo kako nas Abba-Bog hoće nahraniti na svim područjima, jer njegove zalihe su neiscrpive.

Ipak, samo u zdravim odnosima možemo ljubav prihvatiti i ljubav dati. Zdravi odnosi pretpostavljaju oprostjenje. Time smo već kod sljedeće prošnje.

Oproštenje – penicilin za zajednicu

„Oprosti nam duge naše“

glasi stoga sljedeća tema. Penicilin liječi bolesti. Oproštenje ozdravlja naše odnose. Abba-Otac hoće nam u svako vrijeme darovati svoje oprostjenje da bismo ga davali dalje. „Oprosti... kako i mi...“ To se treba dogoditi i konkretno, zato se ova jedinica slijeva u slavlje pomirenja.

Napast – Unatoč svim poteškoćama

„Izbavi nas od zla“

Naš život poznaje mnoge napasti, ali i ugroženost zlom. Odakle dolazi zlo? Kako smo napastovani? Unatoč svim poteškoćama

pokazuje nam se put kako je moguće nadvladati zlo.

Nada – budućnost već Sada

„Jer tvoje je kraljevstvo i slava i moć“

Prošnja za oslobođenje od zla priprema nas na novu budućnost koja je već započela. Mi idemo prema dovršenju Božjega kraljevstva. Bivamo uvedeni u to da ovu novu budućnost slavimo već sada i prema motu „Kršćansko gledanje na vječnost dariva da živimo nerazorivo pouzdanje“. Tako se odnos prema smrti može bitno promijeniti.

Odluka – ostajem on-line

„Amen“

Povezanost s Abba-Ocem dariva život, nadu, slobodu i ljubav. Ali sve lijepe misli i razmišljanja ne koriste ništa ako ih se ne provede u djelo. Zato možemo u jednome slavlju izreći svoj Da Njemu i odlučiti se živjeti on-line (povezani) s njime. Za to nas osposobljuje Duh Sveti.

Zajedništvo – Isusov program

Ponovno otkriti „Naš“

Kad se dvoje ljudi odluče jedno za drugo, to nije kraj njihova puta, nego početak novoga zajedničkog života. Tako je i ovdje. Odluka živjeti on-line s Abba-Ocem vodi u novi stil života: zajedništvo. Takvo zajedništvo, hranjeno i nadahnjivano novim Duhom, jest Isusov program. Na ovome posljednjem susretu dobivamo pomoć kako sada možemo konkretno živjeti Očenaš. Ovaj se susret slijeva u slavlje.

Četiri elementa seminarara

Seminar „Oče naš“ zamišljen je kao pobuda i poticaj. Susreti su oblikovani s puno promjena.

Kratko spomenimo četiri elementa:

1. Slušati poticaj

Impuls znači dati poticaj da bismo sami razmišljali dalje i nastavili ići putem. Stoga su poticaji uvijek nepotpuni i potrebni dopunjavanja. Smijete neke stvari gledati i drukčije.

Impulsi vas hoće potaknuti i pružiti pomoć za dublji susret sa sobom i s tajnom Boga. Važno je da ono što čujete primijenite osobno na sebe i svoj život. Misli kao: „Ali to bi trebao čuti moj muž, moja žena, moj... ne znam tko“ ne služe putu, jer radi se o vama osobno, o vašemu novom početku. Na vas se misli. U ovome smislu smijete jednom biti i posve „sebični“.

2. Razgovarati

Impulsi se prekidaju razgovorom. Cilj ovih razgovora je razmjena s drugima. Tako možemo otkriti da i drugi ljudi imaju sličnih pitanja i poteškoća kao i mi. To ohrabruje.

Što se razgovara u grupi, ne iznosi se van. To je važno. Uostalom: sve je dragovoljno. Tako, primjerice, u grupi nitko ne mora ništa reći (na radijskome seminaru nitko ne mora nazvati!). Smije se jednostavno biti ondje i samo slušati.

Može biti da netko rado posjećuje seminar, ali ne želi uzeti dijela u grupnome razgovoru. To je također moguće. Za to nudimo mogućnost provesti vrijeme, dok traje razgovor u grupi, u tišini.

Postoji i mogućnost postavljanja pitanja. Svoja pitanja možete anonimno napisati na cedulju i staviti u kutiju za pitanja.

Za vrijeme razgovora u grupi bit će nešto za osvježenje.

3. Meditativni elementi

Za opuštanje i dobro raspoloženje pjevaju se pjesme. Meditativna glazba i meditativni elementi pozivaju na to da se dadnemo cjelovito osloviti.

4. Poticaji za tiho vrijeme kod kuće

Poticaji za tiho vrijeme neka ne zvuče kao domaća zadaća ili kućni izradak, nego s jedne strane bude vaše zanimanje, a s druge strane su vam i pomoć za ponovno pronalaženje odnosno produblјivanje odnosa s Bogom.

Najdalji put nije put odavde do Tokija ili do nekoga drugog mjesta na zemlji. Često je najdalji put od glave do srca. Mi znamo puno toga, ali samo to još uvijek nije dostatno. Da bi ono što čujemo doprlo do srca i moglo preobraziti naš život, nudimo (*radnu bilježnicu za sudionike*). U svakodnevnome razmišljanju moguće je to što smo čuli korak po korak usvajati, i tako doći do stvarno novoga početka.

Uostalom: želi li tko poći putem ali ne može svaki put pribivati, postoji mogućnost pročitati predavanje kasnije u *čitanci*. Tako ostajemo skupa na putu.

Na kraju predavljanja seminara – recimo kao „degustacija – meditacija.

Nikada ne reci OTAC,

ako se ne ponašaš kao sin, kao kći.

Nikada ne reci NAŠ,

ako se radi samo o tebi.

Nikada ne reci SVETI SE IME TVOJE,

ako misliš samo na svoju vlastitu slavu.

Nikada ne reci DOĐI KRALJEVSTVO TVOJE,

ako hoćeš povećati svoj utjecaj.

Nikada ne reci BUDI VOLJA TVOJA,

ako želiš provesti svoju volju.

Nikada ne reci KRUH NAŠ SVAGDANJI DAJ NAM DANAS,

ako se ne brineš za potrebne.

Nikada ne reci OTPUSTI NAM DUGE NAŠE,

ako prema svojim blišnjima gajiš osjećaje mržnje.

Nikada ne reci NE UVEDI NAS U NAPAST,

ako joj se sam izlažeš.

Nikada ne reci IZBAVI NAS OD ZLA,

ako se dosljedno ne zauzimaš za dobro.
Nikada ne reci TVOJE JE KRALJEVSTVO I SLAVA I MOĆ,
ako pesimistično gledaš u budućnost.
Nikada ne reci AMEN,
ako riječi Očenaša ne uzimaš ozbiljno.

Molitvu podijeliti i razgovarati: *Koja rečenica se obraća meni?*

Pripravno bogoslužje

Mt 6,7-13

U ono vrijeme reče Isus svojim učenicima: „Kad molite, ne blebećite kao pogani. Misle da će s mnoštva riječi biti uslišani. Ne nalikujte na njih. Ta zna vaš Otac što vam treba i prije negoli ga zaištete. Vi, dakle, ovako molite: 'Oče naš, koji jesi na nebesima! Sveti se ime tvoje! Dođi kraljevstvo tvoje! Budi volja tvoja kako na nebu tako i na zemlji! Kruh naš svagdanji daj nam danas! I opusti nam duge naše kako i mi otpustismo dužnicima svojim! I ne uvedi nas u napast, nego izbavi nas od Zloga! Jer tvoje je kraljevstvo i slava i moć u vjekove. Amen'“

Pozivam vas na kratko razmišljanje: Kada ste naučili Očenaš? Tko vas ga je naučio i kako?

Mnogi su kao djeca – kod kuće, u školi i u crkvi – jednostavno molili s drugima i tako naučili. I otada se Očenaš moli u različitim prigodama.

A možda ste se već i pitali: Što ja tu zapravo molim? Što govorim ovim riječima Bogu? I – je li to za mene u redu? Kod takvih razmišljanja može se zapeti. Rečenica „Budi volja tvoja“ može nekome kod bolnih događaja teško doći na usne, a još teže na srce. Drugi će se kod rečenice „Ne uvedi nas u napast“ pitati: Je li stvarno Bog taj koji nas uvodi u napast ili bi ova prošnja morala glasiti drukčije?

U takva pitanja ući ćemo kod seminara o vjeri na temu „Oče naš“. Najprije se radi o tome da nanovo naučimo razumjeti smisao molitve. Ali to nije sve.

S obzirom na temu

Isusovac Medart Kehl govori da se glavna nevolja današnjega čovjeka sastoji u tome da više ne može vjerovati i moliti. To siječe korijenje čovjeku. Smanjuje njegovu energiju, njegovo zračenje i njegovo pouzdanje.

Kad pogledamo na Isusa, otkrivamo upravo suprotno. Tu pred nama stoji čovjek koji je zračio nutarnjom snagom, smirenošću, mirom i pouzdanjem. Isus je bio pun života i životne radosti. To je fasciniralo. To je privlačilo ljude. Mnogi su se dali zaraziti njegovom životnošću i otkrili tako nove dimenzije svoga života.

Kako?

Otkrivajući izvor iz kojega je Isus živio. Isus je živio iz dubokoga povjerenja u Boga. Njegov Bog kojega je nazivao Abba, Oče, bio je za njega zavičaj, sreća i radost srca. Polazeći od Abba u njegov život su došli ljubav i energija.

Isus Očenašem nije htio učenike samo naučiti novu, lijepu molitvu, nego ih je htio dovesti do izvora svoje slobode, svoje sreće, svoje radosti. Htio im je dati iskusiti da je tu Bog koji proširuje naš često uski obzor. Bog koji nam omogućuje puno više radosti i života.

Ovo se događa kad se nanovo upustimo u toga Boga, kad dopustimo da on, nebeski ljubeći Otac, bude tu za nas.

Nedavno je jedna žena molila Očenaš. Pritom se iznenadila.

Sljedeći dijalog je dojmljiviji ako ga čitaju dvije osobe.

„Oče naš koji jesi na nebesima...“

„Da, što je?“

„Ne prekidaj me, molim.“

„Ali upravo si sa mnom govorila.“

„Ja s tobom govorila? Ne, jednostavno ne. Mi tako molimo. Oče naš koji jesi na nebesima.“

„Da, evo opet, posve jasno se obraćaš meni. Što mogu za tebe učiniti?“

„Sveti se ime tvoje.“

„Misliš li to ozbiljno?“

„Što bih trebala ozbiljno misliti?“

„Hoćeš li stvarno svetiti moje ime. Što ti to znači?“

„To znači... to znači... o zlato moje, ta ne znam što to znači. Odakle bih to i znala?“

„To posve jednostavno znači da me hoćeš štovati, da sam ti jedinstveno važan, da ti je moje ime dragocjeno.“

„Aha, to je to. Sada razumijem. Dođi kraljevstvo tvoje. Budi volja tvoja kako na nebu tako i na zemlji.“

„Lijepo i dobro, ali činiš li i ti nešto za to?“

„Da bude tvoja volja? Naravno! Često idem na svetu misu. I dajem novac za misije i karitas.“

„Dobro je to. Ali želim još nešto drugo. Želim da urediš svoj život, da tvoje navike s kojima ideš na živce drugima, nestanu, da ja u tvom životu imam riječ...“

„Zašto to predbacuješ upravo meni?! Što misliš o mnogim posjetiteljima crkve koji nedjeljom sjede u crkvi, a ne žive po evanđelju. Pogledaj njih!“

„Oprosti! Mislio sam da ozbiljno moliš za to da područje moga gospodstva dođe i da se moja volja zbude. Znaš, to započinje posve osobno kod onoga koji za to moli.“

„Da, to mi je jasno, ali mogu li sada moliti dalje? Kruh naš svagdanji daj nam danas...“

„Oprosti, što te opet prekidam. Ali znaš za što me tu moliš? Vjerujem da ti je jasno da se tu ne radi o kruhu koji svakoga jutro kupuješ kod pekara.“

„I otpusti nam duge naše kako i mi otpuštamo dužnicima našim.“

„A što je s Markom?“

„Marko, moj brat? Sada još i s njim započinješ. Ali znaš da je iz roditeljskoga doma uzeo ono što je njemu odgovaralo. A sada je još uzeo i klavir – za svoga nadarenog sina – kako kaže – premda zna da bi klavir rado imala ja. Više ga uopće ne mogu vidjeti.“

„Oh, znam, znam! Ali što si upravo molila?“

„Da, ali nisam tako mislila.“

„Barem si iskrena. Ali zar ti ništa ne znači to da s tolikom gorčinom i odbojnošću hodaš uokolo?“

„Da, to me čini bolesnom.“

Vidiš, upravo te tu hoću ozdraviti. Oprosti Marku i ja ću oprostiti tebi. Može se dogoditi da Marko reagira smiješno. Ali ti, ti ćeš imati dubok mir u svome srcu.“

„Ne znam mogu li se na to primorati.“

„Ne boj se, pomoći ću ti u tome.“

„I ne uvedi nas u napast, nego izbavi nas od zla.“

„Ništa radije nego to, upravo to hoću učiniti. Izbjegavaj sve osobe i situacije koje te dovode u napast.“

„Kako to misliš?“

„Ta poznaješ svoje slabosti, svoju neobvezatnost, svoju komotnost, svoje ophođenje s novcem, sa seksualnošću, svoje agresije ali i svoje govorenje o drugima. Ne daj ovim napastima priliku.“

„Vjerujem da je ovo najteži 'Očenaš' koji sam ikada molila. Ali je prvi put povezan s mojim svakodnevnim životom.“

„Lijepo, sada idemo dalje. Moli sada potpuno mirno do kraja.“

„Jer tvoje je kraljevstvo i moć i slava u vjekove. Amen.“

„Znaš što smatram krasnim? Kad ljudi kao ti započnu uzimati me ozbiljno, kad započinju moliti iskreno, slušati me, a zatim i činiti ono što je moja volja. Oni osjećaju da njihov život postaje tako puno sretniji i zadovoljniji.“

Naputci s obzirom na seminar

Upravo to želi seminar „Oče naš“, da postanete sretniji i zadovoljniji. Želi vas ispuniti novom ljubavlju, novom radošću i novom energijom.

Napeti su već sami naslovi:

Neke kratko spomenuti da bi se pobudilo zanimanje.

- Abba – jedan Ti proširuje naš obzor
„Oče naš koji jesi na nebesima“
- Mir – ništa za sanjare
„Dođi kraljevstvo tvoje“
- Sloboda – osposobljava izabrati ljubav
„Budi volja tvoja“
- Glad – nije pitanje zaliha
„Kruh naš svagdanji daj nam danas“

- Oproštenje – penicilin za zajednicu
„Oprosti nam duge naše“
- Napast – Unatoč svim poteškoćama
„Izbavi nas od zla“
- Nada – Budućnost je već Sada
„Jer tvoje je kraljevstvo i slava i moć“
- Odluka – ostajem on-line
„Amen“
- Zajednica – Isusov program
„Ponovno otkriti 'Naš'“

Napete – ove teme! Pokazuju kako Očenaš otvara našem životu nove obzore. Tu ima puno toga za otkriti.

Očenaš je jedan od puteva. Korak po korak urastamo u nove dimenzije života, u Božje kraljevstvo.

Očenaš pokazuje: Tu je Bog koji se svima nama želi objaviti na nov način kao moćan i nježan ljubeći Otac. On nam želi dati iskusiti njegovu silno veliku ljubav da bismo došli do slobode i slave djece Božje; u privlačan i usrećujući život. U život sa zračenjem, povjerenjem, snagom, ljubavlju, radošću i budućnošću.

Molitva vjernika

Veliki Bože, Abba, Oče, ti si za našu životnu sreću zainteresiran više nego što su to najdraži ljudi. Želiš nam na nov način dati iskusiti svoju brigu i svoje veliko srce. Zato te molimo:

- Pošalji svoga Svetoga Duha, da bismo na nov način postali otvoreni za tebe i tvoju veliku ljubav.
- Daruj nam preko seminarara Očenaš novu radost u vjeri, i daj da među nama poraste zajedništvo.
- Ispuni Crkvu na nov način duhom molitve i slušanja tebe.
- Tvoje srce kuca za sve ljude: Daj da bratsko-sestrinska povezanost i uzajamno cijenjenje i poštovanje rastu među svim ljudima.
- Budi uza sve bolesne, ojađene, trpeće i umiruće, i daj im naći utjehu i pomoć.

Jer ti si Bog koji si na nebeski način za nas Otac i koji nam u svemu želiš činiti dobro. Za to ti zahvaljujemo po Kristu, našem prijatelju, bratu i Gospodinu. Amen.

Predlošci za kopiranje

Ovaj pregled služi predavaču kao i organizatoru tečaja da prije susreta pripravi pravi materijal.

Pripravno bogoslužje

- Molitva vjernika

Prva cjelina

- Pitanja za razmjenu
- Molitvene razglednice (kao uložak u Radnu bilježnicu)

Druga cjelina:

- Pitanja za razmjenu

Treća cjelina:

- Pitanja za razmjenu

Četvrta cjelina:

- Pitanja za razmjenu
- List za predaju briga
- List pomirenja: „Otpusti nam kako i mi otpuštamo“

Peta cjelina:

- Nekoliko kopija iz četvrte jedinice
- „List za predaju briga“ i „List pomirenja“

Šesta cjelina:

- Pitanja za razmjenu

Sedma cjelina:

- Pitanja za razmjenu
- Moj „Amen“

Osma cjelina:

- Tekst za čitanje
- List za ocjenjivanje: Seminar „Oče naš“
- Biblijsko ždrijebanje
- Nekoliko kopija iz sedme cjeline: Moj „Amen“

Deveta jedinica:

- Pitanja za razmjenu i informativni list: „Kako dalje?“
- Pozivni list „Krenuti prema novome“

1.

Abba – jedan Ti proširuje naš obzor

Oče naš koji jesi na nebesima

Opustite se

Možda iza sebe imate vrijeme bogato radom. Možda ste umorni i više ne možete sve primati. Ako nakratko zadrijetate, i to smije biti. Uostalom u Psalmu 127,2 stoji: „*Miljenicima svojim Bog u snu daje*“. Smijete se pouzdati u to da će vam Duh Sveti ono što je za vas važno – to može biti jedna rečenica, slika... – priopćiti. Osim toga možete čitav poticaj dobiti i pismeno i pročitati ga u potpunu miru.

Za opuštanje još sljedeće: Jednom je jedna baka svoga pametnog unuka naučila takozvanu molitvu Anđelu čuvaru. On ju je najprije molio radosno. Ali jednoga dana više nije htio moliti. Razočaranoj baki kaže: „Ali ja nisam, konj!“ „Kako si došao na to?“ „Trebam moliti 'Daj da ti budem ždrijebe (Fohlen, umjesto preporučiti, empfohlen)!“²

„Sada“ i „za mene“

Taj „sada“ je važan vidik. Naša prošlost je prošla, a budućnost još nije tu. U „sada“ može rasti novost. Zato poziv biti sada tu i upustiti se u sada, sada se nanovo susresti s Bogom.

„Za mene“ znači: Radi se o meni, o vama osobno. Ostavite zato misli kao: „To bi trebao čuti moj muž, moja žena... taj ili ta“. Na ovome seminaru radi se ponajprije potpuno o vama, da vi urastete u život u Božjemu kraljevstvu.

Kutija za pitanja

Možete napisati i pitanja i želje. Stavite li ih u „kutiju za pitanja“, mi ćemo se tijekom seminara njima pozabaviti. **Pjesma**

² Heiliger Schutzengel mein, lass mich dir empfohlen sein...

Cilj

Neka u sudionicima poraste čežnja (radost) da se upuste u nutarnji proces puta Očenaša. Ova cjelina hoće pokazati kakav je taj Abba-Otac. Otvore li se ljudi njegovu očinstvu, iskusit će preobrazbu u svojim odnosima. Njihov život će se otvoriti za posve nove dimenzije: mogu se razviti božansko povjerenje u sebe, pouzdanje i nutarnji mir!

Uvod

Oče naš

Očenaš – zacijelo je većina nas naučila ovu molitvu već kao dijete. Jednostavno smo ju molili s drugima.

Ali kako je došlo do ove molitve? Učenici koji su tada bili skupa s Isusom, osjetili su na njemu nešto posebno. Fascinirali su ih ljubav i sreća koja je zračila iz njegovih očiju. Kad se Isus vratio od molitve sjao je na poseban način.

Čim preta, reče mu jedan od njegovih učenika: „*Gospodine, nauči nas moliti kao što je i Ivan naučio svoje učenike. On im reče: Kad molite, govorite: Oče...*“ (Lk 11,1-2). Tada ih je naučio molitvu Očenaš. Time ih nije naučio novu, lijepu molitvu, nego im je dao dijela na njegovu odnosu prema njegovu Ocu. Doveo ih je do izvora njegove slobode i njegove sreće. Otvorio im je posve nove dimenzije života, života u Božjemu kraljevstvu i u zauzetosti za Božje kraljevstvo.

Proces puta

Seminar Očenaš proces je puta i treba vremena. Stoga devet uzastopnih susreta koji grade jedan na drugomu. Korak po korak smijemo otkrivati što znači živjeti u Božjemu kraljevstvu – na području gospodstva Božje ljubavi.

Predavanja su poticaji

To znači da hoće potaknuti da sami razmišljamo dalje. Vi smijete

puno toga vidjeti drukčije i postaviti drukčija težišta. Ne radi se o tome da se bude u pravu. To su poticaji koji žele dovesti do susreta s vlastitim životom i s Bogom. Susret je cilj.

Seminar je ponuda

Nekima će ovaj seminar nešto reći, drugima ne. Tako smije biti. Smijete i poslije prvoga susreta izostati, ali naravno i ponovno doći. Smijete pri razmjeni iskustava i sami govoriti ili pak šutjeti. Tada jednostavno recite da želite samo slušati. Sve je dragovoljno. Smijete slušati ili ne. Smijete skupa pjevati ili ne. U svemu što se tiče ovoga seminara, potpuno ste slobodni. Važno je da surađujete samo u onome što je u suglasju s vašom nutrinom.

Poticaj

Očenaš nas vodi do toga što Bog hoće za nas biti i kako po njemu naš život postaje slobodniji, opušteniji, zdraviji i sretniji. Cilj ove molitve je da Bog može sve više i više za nas biti nebeski ljubeći i nebeski brižni Otac.

Očenaš možemo moliti različito. To može biti molitva koju govorimo kao pjesmicu. Ali to može biti izraz našega odnosa prema Bogu: Mi dopuštamo da Bog kao Otac djeluje u našem životu; tako oslobađajuća snaga ove molitve prodire u naš život i mijenja ga. O bratu Klausu, švicarskomu svecu, govori se sljedeće: Kad je pješice hodočastio do samostana Einsiedeln, u četiri dana izmolio je jedan jedini Očenaš. Takva molitva mijenja život.

Iskustvo s posljedicama

Ova molitva nije promijenila samo život brata Klausu. Ona ili – bolje rečeno TI, kojemu se u ovoj molitvi obraćamo, Bog-Otac – hoće i danas promijeniti moj, tvoj, naš život. Kako?

Jednu posve nevjerojatnu promjenu, čiji je svjedok župnik Franz Schobesberger, naznačuje pravac:

U Kolpinškoj kući u Schärdingu na praznicima smo na odmoru uvijek imali djecu koja su odrastala u jednome domu u Reinlandu. Jednom se dogodilo da su me neke djevojke – sve su one bile

između 15 i 19 godina – susrele ispred kuće i pitale me: 'Gospodine župniče, što sada radite?' 'Molit ću časoslov', odgovorio sam. Iznenada dođe pitanje: 'Smijemo li jednom moliti zajedno s vama?'

Znao sam naravno da baš nisu bile jako zainteresirane za molitvu, nego im je jednostavno njihova skupina dala slobodu da uživaju u mojoj blizini, ali priliku nisam smio propustiti. 'Dobro, ako hoćete, javite se!' Sljedećega je dana padala kiša i one su poslije podnevnoga počinka pozvonile, stajale cereći se pred vratima i rekle: 'Evo, tu smo!'

Ostavio sam sve i pošao s njima u jednu zabitnu prostoriju gdje nas nitko nije smetao. Zatim sam pitao: 'Dobro, što ćemo moliti?' Njihova reakcija bila je zbunjenost, slijeganje ramenima i smijuljenje. Što sada dalje?

Od sestre koja ih je pratila znao sam neke stvari iz životnih povijesti tih djevojaka:

- otac svodnik, majka prostitutka, a dijete nakon rođenja stavljeno u dom;
- otac u zatvoru jer je htio ubiti majku, majka nesposobna brinuti se za čitav niz djece, djeca su dakle dospjela u dom;
- otac nepoznat, majka alkoholičarka;
- roditelji rastavljeni, otac i majka nisu htjeli više ništa znati o kćeri...

Posvuda nevolja za nevoljom. Kako, što, komu trebam s ovim teško povrijeđenima, izmučenima, odbačenima, a ipak toliko željnima ljubavi i prihvaćenosti mladima koji traže moliti? Kako s ljudima koji nikada nisu doživjeli dobrog oca ili dobru majku moliti 'Očenaš'?

Sa svime tim u mojoj glavi, reko: 'Započnimo drukčije: Imate li neko pitanje?'

One su morale (u domu koji su vodile sestre) svake nedjelje ići na svetu misu, i to su u svojoj dobi doživljavale kao pritisak i oduzimanje slobode i prema tome odmah pitale: 'Zašto se mora nedjeljom bezuvjetno ići u crkvu?'

Ostavio sam da pitanje visi u prostoru, pogledao sam ih redom i pitao u napetost s lupanjem srca, jer sam bio svjestan osjetljivosti moga pothvata, posve polagano i naglašeno: 'Zašto moraš ići k svomu ocu?' Na trenutak je pala 'željezna zavjesa', one su se gotovo srušile, oči su im se zamaglile, pogled je bio odbojan i tup, neke od njih grčile su ruke. Nitko nije odgovorio, bilo je kao da je izrečena smrtna presuda.

Brižno sam im izložio zašto sam postavio ovo pitanje, da znam za njihovo trpljenje i njihovu čežnju. Zatim sam ih zamolio da me ipak izvijeste o svemu onome što su si uvijek željele: da imaju oca, pravoga oca!

Najprije oklijevajući, zatim sve tečnije, izišlo je sada sve za čime su toliko čeznule i kako su sebi zamišljale svoga oca.

Dugo smo razgovarali o ocu, o tome što on jest i što čini, o svemu što bi jedan takav otac mogao omogućiti, kako bi im dobro jedan takav otac učinio, što bi tu počelo rasti i cvasti, itd. Djevojke su tijekom razgovora bile uistinu procvale, bile su uzbuđene i prštale od životnosti, ali nije se moglo previdjeti tugu koja se iza toga nalazi.

Naposlijetku sam sazeo to što smo otkrili, a zatim rekao: 'Postoji stvarno Otac u kojemu se ne nalazi nikakvo zlo, koji je sama ljubav, milosrđe i dobrota. On je posve drukčiji od oca iz snova čiju sliku smo razvijali. Neizmjerne ga nadilazi. Ovaj Otac čeka na to da mu podarimo povjerenje. Isus nam je puno o njemu pripovijedao i ohrabrio nas da mu govorimo Abba-Oče. Hoćemo li se sada njemu pomoliti?'

Pružili smo si ruke i ja sam polagano i tiho započeo: 'Oče naš...“.

Od uobičajene molitve nije bilo ništa, jer kod svih su provalile suze. Bio je to vrlo dubok i potresan susret s dobrim Bogom, s Isusom i njegovim Abba, koji nas sve očinsko-majčinski privlači k sebi da ozdravi što je ranjeno. On je na neki način izlio ljubav u prestrašena i suha srca. Mnogi prekinuti odnosi ili odnosi koji se nikada nisu ni dogodili prema tjelesnim očevima i majkama su ozdravili i na nov način započeli.

Tako je drugoga dana jedna od djevojaka satima telefonirala

svomu ocu u zatvor. Druge su svojim očevima i majkama pisale.

Tu je Bog ovoj toliko ranjenoj djeci dao na čudesan način iskusiti da je njihov majčinski Otac.“

Iskustvo djevojaka u Schärdingu daje prepoznati tri učinka:

1. Naša životna iskustva obilježavaju našu sliku o Bogu

Razočaranja, iskustva pomanjkanja i prikraćenosti prenose mala djeca najčešće nesvjesno na Boga i tako „truju“ svoju sliku o Bogu – ili bolje rečeno – svoj odnos s Bogom.

Ako jedno dijete, primjerice biva od oca ili majke smrću, rastavom ili nečim drugim, napušteno, ono „doživljava“ Boga kao Zloga koji mu je uzeo oca ili majku. Posljedica toga jest da u najdubljim često nesvjesnim slojevima srca rastu pobuna, srdžba i nepovjerenje. Dijete iznutra živi na odmaku. Područja srca se zatvaraju. Nastaje nevidljivi zid.

To pokazuje: odnos prema našim očevima i majkama – ovamo spadaju i sve osobe autoriteta u našoj životnoj povijesti – utječe na odnos s Bogom i obilježava ga.

2. Iskustva s dobrim Isusovim Bogom ozdravljaju naše odnose

Iskustvo dobroga Isusova Boga dodirnilo je djevojke u najdubljoj nutрини. Ono tvrdo je probijeno. U njihov život je ušla ozdravljajuća dinamika. U njihova se srca izlila ljubav.

Ta ljubav ih osposobljuje da prihvate svoj život i bolje razumiju svoje roditelje. Ta ljubav vodila ih je na put pomirenja s roditeljima. A to se opet odrazilo ozdravljajuće i oživljavajuće. U njih su ušli nova snaga i životna radost.

Još nešto prosijava u ovome iskustvu:

3. Čežnja za zavičajem u Bogu

Svaki čovjek nosi u sebi duboku čežnju za onim Bogom kojega je Isus nazivao nebeskim Ocem. Sasvim unutra čeznemo svi za postojećom zaštićenošću, za pouzdanošću, za bezuvjetnim prihvaćanjem i potpunim razumijevanjem od većega Ti.

Augustin je ovu čovjekovu pračežnju izrazio sljedećim riječima:

„Naše je srce nemirno dok se ne smiri u tebi, Bože.“

Ova čežnja našega srca nije uvijek jasna. Katkada mora tek biti oslobođena budući da previše razočaranja, previše slomljenoga, previše otpora i strahova ili pak previše površnoga života prekrivaju kao ruševine i šljunak ovu čežnju.

Prihvatanje, zaštićenost, oslonac i povjerenje želi dobri Bog dati da iskusimo i mi u ovome seminaru. On nas želi izgraditi, ojačati i nanovo oživjeti. **Glazba**

„Oče naš koji jesi na nebesima“

Sada dolazimo do teme našega susreta: Abba – jedan Ti proširuje naš obzor – „Oče naš koji jesi na nebesima.“

Prva riječ glasi „Oče“. Time je jasno rečeno o čemu se radi: Bog želi za nas biti Otac! Jači, veći, i istodobno nježniji, brižniji, majčinskiji Otac.

Abba-Otac

U Starome zavjetu Boga se jedanaest puta naziva „Otac“. Za Otac stoji u hebrejskome riječ Abinu koja ima vrlo svečan, a istodobno strahopoštujuće-distancirani prizvuk.

U Novome zavjetu se ovo mijenja. Boga se stotinu i sedamdeset puta naziva „Otac“. Kad se Isus izravno obraća Bogu, naziva ga s manje iznimaka uvijek „Abba“.

Ovaj Bog-Otac, koga navješta Isus, jest i ostaje sveti, neizmjeran veličanstveni i nedostupni Bog, koji prebiva u nedostupnu svjetlu (usp. 1 Tim 6,16). Božje očinstvo na neizmjeran način nadilazi svako ljudsko iskustvo oca i majke. Na to hoće uputiti Isus kad govori: *Ni ocem ne zovite nikoga na zemlji jer jedan je Otac vaš – onaj na nebesima“* (Mt 23,9).

Božjim utjelovljenjem u Isusu Kristu sada je ipak ovaj neizmjeran ljubeći Božji Ti, koji istodobno naređuje strahopoštovanje, uronio u ljudsku mogućnost razmišljanja i osjećanja. Jer „Abba“ je u našem ljudskom govoru izraz nježno bliska odnosa. „Abba“ je obiteljski, povjerljivi i nježni oblik od milja maloga djeteta. Isus je svjesno izabrao ovu riječ za svoje obraćanje Bogu. „Abba“ je od srca dobri

Otac koji njega i sve ljubi nježnošću majke.

To upućuje na to da je Bog za nas otac i majka. Jer Isusov „Abba“, nebeski Otac, nije ni muškarac ni žena. On je Osoba, Ti, koja na svoj najčišći način neizmerno nadilazi svako ljudsko, majčinsko i očinsko biće. Kad se sada nekome na zemlji obrati s „otac“ (ili možemo analogno reći i s „majka“), onda je to zato jer takav čovjek zrači nešto od Božjega očinskog načina. „*Zato prigibam koljena pred Ocem, od koga ime svakom oćinstvu na nebu i na zemlji*“ (Ef 3,24-15). Ljudi koji zrače nešto od Božjega oćinstva nazivaju se zbog toga „ocem“, premda su sami bili bezdjetni, primjerice: otac Benedikt, otac Franjo, otac Ivan, pustinjiski oci, monaški oci, ispovjednici... (analogno tomu govorimo primjerice i o Majci Tereziji).

Silno veliki Stvoritelj

Ovaj od srca dobri Otac bio je za Isusa kao Židova najprije Stvoritelj i Uzdržavatelj ćitavoga svemira. „*Slavim te, Oće, Gospodaru neba i zemlje*“ (Mt 11,25a). U stvorenju susrećemo Boga na poseban način. Kao djelo Božje ono je kao prozor kroz koji možemo vidjeti i naslutiti nešto od Božje velićine, slave i mudrosti.

Tko malo obiće naš planet može doživjeti koliko je velika, fascinantna i puna tajni samo već naša Zemlja. Bez iskapćanja negativnoga, koje u stvorenju također postoji, možemo reći: „Bože, divimo se tebi i krasnomu stvorenju.“

Toga postajemo svjesni posebno kad promatramo svemir i noću zvjezdano nebo. Naša Zemlja spada s osam drugih planeta u naš sunćev sustav. Naš sunćev sustav spada u Mlijećnu stazu. Najbliža zvijezda izvan našega sunćeva sustava u ovoj Mlijećnoj stazi (galaksiji) udaljena je od Zemlje više od ćetiri godine svjetlosti. To znaći, kad bismo sa Zemlje startali brzinom svjetla, dakle gotovo 300.000 kilometara u sekundi (više od sedam puta oko Zemlje u sekundi), bili bismo za jednu dobru sekundu kod Mjeseca, ali tek nakon ćetiri godine kod sljedeće zvijezde naše galaksije.

Ćetiri godine brzinom svjetlosti kroz svemir, to si možemo jedva i zamisliti. A još teža za naš razum bit će misao da bismo obišli svu duljinu naše Mlijećne staze. Uz pretpostavku da možemo putovati

brzinom svjetlosti, za ovaj pothvat bismo trebali ne deset godina, ni pedeset godina, čak ni stotinu godina, nego stotinu tisuća godina. Ne zaboravimo: Naša Mliječna staza samo je jedna od milijuna!!!

Tu nam zapravo preostaje samo jedno: divljenje: „Bože, kako je čudesan i tajanstven red tvoga stvorenja. Njegov život i njegova različitost odražavaju tvoju mudrost i ljepotu. Nedokučiva prostranstva svemira odsjaj su tvoje veličine i slave. U molitvi se smijemo obratiti tebi, nezamislivo velikomu, moćnomu i mudrom Bogu. Koje li časti!“

Tko vjeruje u Boga kao Oca i neizmjereno mudra Stvoritelja svemira, tomu to postaje jasno u posve novome svjetlu. Svemir je obavijen vječnom ljubavlju i prožet tajanstvenom mudrošću. „Praprasak“, reče sin jednoga mog prijatelja, „za mene je najveći dokaz za Boga. Genijalno što je Bog dao da iz toga nastane.“

Na nebesima

„Na nebesima“ ne znači da je ovaj nedokučivo veliki Bog, geografski daleko od nas, upravo u nebu. Prema semitskome razmišljanju to znači puno više da je ovaj silno veliki Abba-Bog sveprisutan (svudašnji), u čitavome stvorenju, na čitavoj zemlji i kod svih, ali isto tako i u srcu svakoga čovjeka. On je sada i uvijek tu s nama.

Ipak: Kako je s nama?

Pun milosrđa

Nebeski Otac hoće nam na posve osoban način biti Abba, Otac. Roditelji koji vole svoju djecu, žele ih vidjeti veselu i sretnu. Brinu se za njihov tjelesni i duševni boljitak. Čine sve da bi se njihova djeca mogla razviti u osobnosti. Stvaraju za svoju djecu dom, okolinu u kojoj će se osjećati prihvaćena, sigurna, ljubljena. Žive zajedno sa svojom djecom, dapače, njihova se sreća sastoji velikim dijelom u sreći i boljitku njihove djece. Ona su dio njihova srca.

Ovo neizmjereno više vrijedi za našega nebeskog Oca. On se brine za nas, svoju ljubljenu djecu. U svemu nam pun ljubavi dolazi u susret. Želi nam činiti samo dobro. Ovo Božje dobročinstvo nazivamo blagoslovom. Bog nas, svoju ljubljenu djecu, blagoslivlja.

To znači prebogato nas obdaruje svojim dobrim darovima. Želi nam dati zavičaj u svome stvorenju, a prije svega u svome srcu.

To pokazuje riječ „milosrđe“. U biblijskome izražavanju „milosrđe“ skriva u sebi „milo srdce“. Hebrejski jezik poznaje za Božje milosrđe dva izraza, dvije različite riječi.

„Hesed“ znači vjernost, neopozivu vjernost njegovu obećanju ili njegovoj očinskoj ljubavi. Bog ostaje samomu sebi uvijek vjeran. To znači: Možemo činiti ili ostaviti što hoćemo: Njegova ljubav prema nama je nepokolebljiva. Čvrsta i nerazoriva. Drugo je pak pitanje otvaramo li se mi njegovoj ljubavi dajući da bude za nas Otac.

„Rahamin“, druga hebrejska riječ za milosrđe, izvodi se iz „rehen“ što znači plodnica (maternica). U plodnici se život posve nježno štiti i hrani. Kao što majčinsko krilo obavlja maleno dijete, tako „Abba“ nas obavlja i u sebe prima.

Milosrđe znači: Bog dolazi u naše srce i u naše trpljenje ne da bi nas kritizirao, nego da bi nam pokazao: S tobom sam. Osjećam s tobom. Razumijem te.

Otac koji vodi u život

Ovaj Abba-Bog je uvijek s nama. Korak po korak hoće nas otvoriti za pravi smisao života. Raduje nam se. Veseli se kad nešto otkrijemo, naučimo i razvijemo dalje. Veseli se kad rastemo i postajemo samostalni. Raduje se kad preuzmemo sve više i više odgovornosti. Raduje se kad postanemo uspravni ljudi koji potvrđuju život svojim svijetlim stranama i svojim sjenama, i koji zrače svojim usidrenjem u vjeri, radosti, povjerenju i pouzdanju.

Ovaj Abba-Bog ide s nama i kroz visine i dubine. Prati nas u vremenima neuspjeha kao i uspjeha. Vjeruje u nas i hrabri nas da nikada ne posustanemo, da uvijek idemo dalje. U duhu nam govori: „Idi dalje! Vjeruj! (Pouzdam se!) Sve će biti dobro. Ja sam s tobom!“

„Naš“

Očenaš je u dvostrukome smislu obiteljska molitva. „Naš“ se odnosi s jedne strane na sve ljude kao Božja stvorenja, neovisno o tome kojemu svjetonazoru i religiji ljudi pripadaju, jer kao kršćani vjerujemo da je Bog naš nebeski Otac i Stvoritelj i Prapočetak svih

ljudi. Po ovome Bogu-Stvoritelju svi ljudi pripadaju *jednoj* velikoj *obitelji čovječanstva*. Svi ljudi na ovoj zemlji, gdje god živjeli, u Aziji, Africi, Europi, Americi, Oceaniji... su njegova djeca i čine veliku obitelj.

U jednome drugom smislu „naš“ izražava nešto od pripadnosti kršćanima međusobno. U jednoj određenoj fazi prve Crkve ova je molitva smatrana najprisnijom tajnom molitvom kršćanstva. Povjeravana je samo onima koji su prošli katekumenat. Za kršćanstvo onoga vremena Očenaš je bio pridržan onima koji su se bili odlučili, kao Isus i s Isusom, pouzdati se u Boga nebeskog Oca, otvoriti se njegovoj ljubavi i brizi, s njime živjeti i njemu iskazivati čast. Očenaš se smatralo *obiteljskom molitvom Božjega naroda*.

Na to upućuje i njegovo mjesto u euharistijskome slavlju. Prije nego zajedno pristupimo Gospodnjemu stolu, podsjećamo se: „*Primili smo Duha koji nas čini djecom Božjom, zato se usuđujemo govoriti: Oče naš...*“ Duh Božji nam dariva onu smionost kojom se stvarno usuđujemo obraćati se Bogu s „Oče“. Oduhovljen ovom nezamislivo velikom srećom govori Ivan: „*Gledajte koliku nam je ljubav darovao Otac: djeca se Božja zovemo i jesmo*“ (1 Iv 3,1). To je klicanje puno divljenja zbog sreće i dostojanstva što smijemo uistinu biti djeca Božja.

Zaključujući želimo sažeti: Abba-Otac, Otac našega Gospodina Isusa Krista nije neka neosobna božanska energija u svemiru. On je Nasuprotnik; božanski TI koji proširuje naš obzor. Tu postoji lice koje nas gleda, srce koje za nas kuca, glas koji nas poziva imenom. Ovomu neizmjerano ljubećem Bogu smijemo se puni pouzdanja i ljubavi u strahopoštovanju približiti.

Unatoč svoj blizini prema ovomu božanskom TI proširuje ovaj Bog svu našu sposobnost predodžbe i razmišljanja. On je uvijek veći i ostaje unatoč svojoj objavi neizreciva tajna, kao što govori Augustin: „Premda se Bog objavljuje, on ipak ostaje neizreciva tajna: kad bi ga shvatio, on više ne bi bio Bog!“

Možda sada naslućujemo zbog čega Isus govori o „nebeskome“ Ocu. „Nebeski“ znači da ovaj Božji TI nadilazi naš ljudski, zemaljski

obzor razmišljanja.

O ovome neshvatljivom Bogu možemo na odgovoran način govoriti samo u slikama koje imaju odnos s našim ljudskim iskustvom. Isus je izabrao sliku Abba-Oca i tako nas naučio moliti. Ovo je zato jer slika o Abba-Ocu na najdublji način izražava kako je Bog silno velik i nedokučiv. **Glazba**

Razmjena

Općeniti naputci

Želim dati nekoliko naputaka za vrijeme u grupama.

- Sve je dragovoljno. Nitko ne mora ništa govoriti.
- Smisao grupe je razmjena iskustava. Dakle ne rasprava, nego međusobno priopćivanje onoga što nas zaokuplja. U razmjeni iskusujemo solidarnost koja uzajamno ohrabruje i podupire: „Što, i tebi je isto tako?“
- Nikomu ne dijelimo savjete: „Moraš činiti samo tako i tako.“ Najviše što možemo reći jest: „Ja sam ovo iskusio ovako...“
- Što se u grupama razmjenjuje, ne iznosimo van.
- Važno je biti točan.
- Postoji i mogućnost (navesti mjesto) s nekom osobom poći u tišinu, primjerice kapelicu, crkvu, prostor za pobožnost.

Pitanja za razmjenu iskustava

Najprije je dobro uzajamno se predstaviti i reći nešto o motivaciji, zašto sam ovamo došao:

1. Predstavljanje (ime) i očekivanja: Zašto sam došao na ovaj seminar? Kako sam naučio Očenaš? U drugome krugu možemo ući u temu.
2. Što me je danas oslovlilo?
3. Kako bi izgledao moj otac iz snova?

Zaključak

Naš odgovor

Danas smo čuli neke stvari o nebeskome Ocu: kakav je i što za nas želi biti. Sada ćemo razmisliti kako na to primjereno reagirati, to znači moći odgovoriti. Pritom promatramo tri vidika:

Upustiti se – prihvatiti Boga kao Oca

Razmatram tiho sljedeći tekst. Nakon tišine mogu ga svi skupa pročitati

Nikada ne reci OTAC,
ako se ne ponašaš kao sin, kao kći.
Nikada ne reci NAŠ,
ako se radi samo o tebi.
Nikada ne reci SVETI SE IME TVOJE,
ako misliš samo na svoju vlastitu čast.
Nikada ne reci DOĐI KRALJEVSTVO TVOJE,
ako hoćeš povećati svoj utjecaj.
Nikada ne reci BUDI VOLJA TVOJA,
ako želiš provesti svoju volju.
Nikada ne reci KRUH NAŠ SVAGDANJI DAJ NAM DANAS,
ako se ne brineš za potrebne.
Nikada ne reci OTPUSTI NAM DUKE NAŠE,
ako prema svojim bližnjima gajiš osjećaje mržnje.
Nikada ne reci NE UVEDI NAS U NAPAST,
ako joj se sam izlažeš.
Nikada ne reci IZBAVI NAS OD ZLA,
ako se dosljedno ne zauzimaš za dobro.
Nikada ne reci TVOJE JE KRALJEVSTVO I SLAVA I MOĆ,
ako pesimistično gledaš u budućnost.
Nikada ne reci AMEN,
ako riječi Očenaša ne uzimaš ozbiljno.

Nikada ne reci OTAC, ako se ne ponašaš kao sin, kao kći“, to pokazuje: Očenaš nas poziva u kćerinski, sinovski odnos prema Bogu. Ponašati se kao kćeri i sinovi možemo tek ako smo Boga prihvatili kao Abba-Oca: kao Oca na koga gledamo. Kao Oca s kim razgovaramo. Kao Oca koga slušamo. Kao Oca u koga se pouzdajemo.

Time je naveden temeljni odgovor: Upustiti se u njega i prihvatiti ga kao svoga Oca. Pustiti da Bog za nas bude Otac, ići zajedno s njim u njegovu taktu i svirati zajedno s njim (usp. sliku), to je put na koji smo pozvani.

Biti „ponosan“ na Abba-Oca

Upustimo li se u njega, iskusit ćemo da je on apsolutno najbolji, upravo nebeski ljubeći Otac. Tada će nam postati jasno koji je nevjerojatan dar imati Boga kao nebeskog Oca. Ovo će nas ispuniti radošću i ponosom.

Poznajemo ovaj ponos na njihova tatu ili mamu kod djece koja se hvale: „Moj tata je najbolji i najjači! Donio me je gore na veliko brdo.“ „Svi moga tatu trebaju. On mora često ići jako daleko jer da samo on može popraviti strojeve.“ „Moja mama zna kuhati najbolja jela, zato moj tata ima tako velik trbuh.“

Sretna djeca su ponosna na svoje roditelje. Raduju se upravo jer su djeca tih roditelja. Ova radost smije i kod nas nanovo oživjeti. Nevjerojatan je dar da Bog hoće biti naš Otac, i da to jest.

I još treći vidik:

Prihvatiti naše dostojanstvo

Kad molimo Očenaš, hoćemo si nanovo posvijestiti da nismo službenice i sluge, da nismo tek neki beznačajni, zamjenjivi brojevi u povijesti svijeta, nego Božje kćeri i sinovi. Papa Leon I. rekao je u jednoj propovijedi: „Kršćanine, upoznaj svoje dostojanstvo! Ti si dionik božanske naravi, ne vraćaj se u staru bijedu i ne živi ispod svoga dostojanstva!“

Kao Božje kćeri i sinovi mi u sebi nosimo „božansko“ dostojanstvo. Svejedno kako vaš život sada izgleda, vi ste vrijedan (dragocjen) čovjek jer ste Božja kći ili sin. „Ne živi ispod svoga dostojanstva!“ Ne daj prostora mislima koje ovo dostojanstvo preziru i vrijeđaju.

Naputak na Radnu bilježnicu

Tko se tako upusti u Abba-Oca, pronaći će, korak po korak, nov stil života. Kušat će nešto od slobode, radosti i slave života djece

Božje.

U vezi s ovim iskustvom poslužiti će nam kao pomoćno sredstvo *Radna bilježnica*. Ona nas uvodi u dijalog, u odnos s Ocem. Kao što svaki odnos treba vrijeme i njegu, tako i odnos prema nebeskome Ocu. Stoga vas pozivam da si svaki dan uzmete četvrt sata za sebe i svoga Boga.

Tekstovi u Radnoj bilježnici uvode vas u to.

Korisno je:

- redovito vrijeme dana
- mjesto na kojemu ćete naći mir
- ugodno ozračje

U Radnoj bilježnici pronaći ćete pomoć za oblikovanje svoga osobnog vremena s Bogom.

Važna su tri elementa:

- smiriti se i sabrati
- dopustiti Bogu da ti se obrati: pročitati tekst dana: Što me podsjeća na nešto, što je dobro, što smeta?
- odgovoriti

Možda je za vas neobično govoriti Bogu „Oče“. Isus, Gospodin ili Gospodin Bog vam je prisniji. Pozivam vas da Bogu ponajprije jednostavno kažete TI. Možda s vremenom izraste odnos prema nebeskom Ocu.

Za šest dana tjedna – sedmoga dana je dan počinka – nalazite poticaje i pitanja. Svoje vlastite misli možete zabilježiti na za to predviđene slobodne crte.

Još nešto:

U svakome tjednu jednoga dana postoji dulji tekst koji vam želi pomoći da produbite svoj put molitve. Prvog tjedna je taj tekst drugoga dana i nosi naslov: *Molitva – dijalog s Bogom*“. Ovaj dulji tekst može različito osloviti. Izdvojite stoga potpuno slobodno ono što vama koristi.

Ako netko ne može doći na neki od susreta ili odslušani poticaj

hoće pročitati, može sa sobom uzeti Čitanku.

Navesti cijenu Radne bilježnice za sudionike i Čitanke. Očenaš-razglednica može se uporabiti kao uložak u Radnu bilježnicu za sudionike.

Pitanja i naputci

Za osobna pitanja rado sam vam na kraju susreta na raspolaganju.

U svako doba možete pitanje napisati na papir i ubaciti u kutiju za pitanja. U dano vrijeme odgovarat ću na pitanja.

2.

Mir – ništa za sanjare

Dodji kraljevstvo tvoje

Cilj

Druga cjelina hoće produbljeno uvesti u nutarnji proces preobrazbe Očenaša. Na kraju bi se spoznaja trebala usidriti u srcu. Pritom treba posvijestiti da se ova prošnja odnosi na vlastiti život i da je Božje kraljevstvo u svakome slučaju blagoslov. Kraljevstvo pak mira ne dolazi samo od sebe. Ono traži obraćenje i angažiranost.

Uvod

Abba – jedan Ti proširuje naš obzor – „Oče naš koji jesi na nebesima“ bila je tema posljednjega susreta. Čuli smo da je silno veliki Bog Stvoritelj Otac koji nas ljubi. Smijemo mu se obratiti s Abba-Oče.

U vezi s time sljedeća pripovijest: Vjerni ministrant Ivica obraćao se župniku s 'Ti'. Ovaj se obrati Ivici i kaže: „Dragi Ivice, već sam ti više puta rekao da mi se trebaš obraćati sa 'Gospodine župniče'. Da to više ne bi zaboravio, napisat ćeš na papir 50 puta 'Gospodine župniče'“ Kad je došlo do sljedećega susreta donio je Ivica sa sobom papir na kojemu je stotinu puta pisalo 'Gospodine župniče'. Župnik se začudi i pita: „Za koga si napisao drugih pedeset puta 'Gospodine župniče'?“ Ivica, sav zažaren u licu reče: „Za tebe!“

Jeste li već postali svjesni kako je krasno da našem silno velikom Bogu Stvoritelju smijemo reći „Ti“?

Ali još nas je više posljednji put moglo zadiviti ovo: Isus se u razgovoru sa svetim Bogom odvažuje – u svoj javnosti i suprotno religioznoj uporabi jezika svoga vremena – na obiteljsko obraćanje „Abba“. On moli jednom od tih dviju prvih riječi koje čovjek uči govoriti kad postaje svjestan zaštićujuće, ljubeće prisutnosti majke i oca: mama i tata.

Tako se obraćati Bogu bila je revolucija. Ovim načinom o Bogu razmišljati i govoriti postao je Isus za mnoge heretik; postao je opasnost za starodrevne strukture religioznog života. Drugi su po Isusu i njegovu Abba-Bogu iskusili veliko oslobođenje. Jer u maloju rječici „Abba“ bilo je uključeno sve što ljudi naposljetku traže: poštovanje i divljenje, zaštićenost, toplinu i velika nježnost.

Bibličar Rudolf Schnackenburg govori: „Ovoga Boga koga je naviještao Isus poznavali su (ljudi tada), a ipak ga nisu poznavali. Za njih je to bila nova objava Boga.“

A to je nova objava Boga i za nas danas. Da, to je provokacija. „Provokacija“ dolazi od latinskoga „pro-vocare“ a znači: izazvati, pozvati koga, probuditi na život. Ovaj Abba-Bog hoće naime svojim očinstvom izazvati iz nas ono najbolje. Hoće nas kao svoje kćeri i sinove probuditi na život.

Tu nam današnja tema: *Mir – ne samo za sanjare – „Dođi kraljevstvo tvoje“* pomaže poći korak dalje. Prvu misao za to može posredovati slika. Tako važno može doduše biti opuštanje i odmor. Mir ne nastaje nečinjenjem. Potreban je korak za to. Ali prije nego razmislimo o koracima, okrenut ćemo se temeljnomu stavu.

Poticaj

Živjeti iz pogleda puna ljubavi

Pozivam vas da pogledate sliku. Pustimo da djeluje na nas jedan trenutak. Što vidimo.

Prvo kod Očenaša je pogledanje prema nebeskome Abba-Ocu. To je pogled pun očekivanja. To je ulaženje u povjerljiv razgovor

udvoje u kojemu smo potpuno prihvaćeni i potpuno shvaćeni. To je ulaženje u odnos od „srca k srcu“.

Upravo to je živio Isus: odnos od srca k srcu. U Evanđeljima čitamo da se Isus često povlačio da bi potražio zajedništvo sa svojim Ocem. Tražio je nutarnje jedinstvo s Bogom jer otuda je na njega dolazila snaga, potvrda, sreća. Tu je on oživio.

Ova nutarnja povezanost davala mu je sigurnost da ga Otac ljubi i da mu vjeruje. „Ti ćeš to dobro učiniti. Vjerujem ti. Stojim potpuno iza tebe. Radujem ti se.“ Ovo povjerenje ga je jačalo i davalo mu odvažnost da svoje poslanje živi u radosti, s nutarnjim mirom, opuštenošću i smionošću.

Iskustvo da nebeski Otac stoji potpuno iza njega i nadasve ga ljubi davalo je da radost zbog njegova Oca neprestano raste i postaje sve veća. Slijedeći svoje poslanje: da svetoga Abba-Oca, njegovu bit, njegovo ime objavi, Isus je govorio: „Sveti se ime tvoje.“

„Sveti se ime tvoje“

Isus svoju molitvu nije započinjao s „Molim te, dragi Bože, daj, ipak daj, učini, ipak dopusti...!“ Bog za njega nema funkciju pomoćnika u nevolji. Nego je Bog za njega najveća vrijednost, veliki sadržaj, sreća njegova života. Ne uči ga moliti nevolja, nego oduševljenje zbog toga što je bitak nošen Bogom – takvim Bogom: „Abba, divan si i čudesan! Treba da si sretan! Koje ga li blagoslova što postojiš! Tebe hoću razveseliti. Tebi hoću dati čast.“ Ovaj temeljni osjećaj živio je u njegovu srcu.

Kako može ova radost u Bogu, ovo divljenje Ocu, ovaj Isusov temeljni osjećaj u nama rasti?

Korisna su dva vidika:

Ozdravljenje slike Boga u nama

Slika Boga nije morala biti zatrovana samo kod djevojaka u Schärdingu (usp. zadnja cjelina), jer nitko od nas nije odrastao u idealnim, zdravim odnosima prema roditeljima i osobama od autoriteta. I nitko nije imao idealnu okolinu, a time i potpuno zdravu životnu povijest. Tako su se u naš odnos prema Bogu neopazice

uvukli nepovjerenje, strah, skepsa, pobuna, gorčina i razočaranje. Ako smo odgojeni strogo religiozno, moguće je eventualno prisutan i morani pritisak postignuća.

Koristan je stoga put daljnje obrade i ozdravljenje. Na poseban način može biti važno pogledati odnos prema našim roditeljima, sa zemaljskim ocem i majkom i s njime se pomiriti. Ni jedan put do nutarnjega mira ne vodi mimo pomirenja s našim životom.

Primiti Isusov Duh

Još nešto služi ozdravljenju slike Boga, nešto što nemamo u sebi.

Pavao je mislio da pred Bogom možemo opstati samo postignućima i nepogrješivošću. On je imao strah pred njim sve dok se nije susreo s pravim Bogom, Ocem Isusa Krista. Tu je u njegovo srce došao Božji Duh, a time i Božja ljubav. To je potpuno promijenilo njegov način gledanja (usp. Fil 3,7-9). Za njega je tada vrijedilo još samo jedno: Tu Božju ljubav – s kojom se susreo u Isusu – nositi u srcu i kao ljubljani sin živjeti iz novoga dostojanstva – identiteta koji ova ljubav dariva.

Tako je mogao iz iskustva napisati: *A kada dođe punina vremena, odasla Bog Sina svoga: od žene bi rođen, Zakonu podložan da podložnike Zakona otkupi te primimo posinstvo. A budući da ste sinovi, odasla Bog u srca vaša Duha Sina svoga koji kliče: 'Abba! Oče!'* (Gal 4,4-6).

Isusov Duh objavljuje nam naš pravi identitet: U Sinu Isusu Kristu biti Božje *ljubljen*e kćeri i *ljubljeni* sinovi.

Nadalje Isusov Duh stvara u nama tako nježnu blizinu i istodobno sveto poštovanje da mi kao i Isus možemo reći „*Abba, Oče*“. Nježna i sveprožimajuća ljubav našega Abba-Boga stvara u nama duboku povezanost srca s njim. U nama raste radost u Bogu i istodobno sveto divljenje. Sretni smo da je ovaj Abba-Otac Bog. Potpuno u ovome stavu povikao je jednom Charles de Foucauld: „Kako sam veseo da je (ovaj) Bog Bog!“

Tada u nama raste potreba ovoga Boga hvaliti i slaviti, štovati ga i klanjati mu se: „Bilo sveto, hvaljeno i slavljeno tvoje ime!“ **Hvalospjev**

„Dođi kraljevstvo tvoje“

Ova radost u srcu daje Isusu daje moliti: „*Dođi kraljevstvo tvoje*“. Neka tvoja ljubav na nov način dođe u ovaj svijet.

Kraljevstvo svijeta

Kad Isus uči moliti: „*Dođi kraljevstvo tvoje*“, tada to znači da postoji još jedno drugo kraljevstvo. Biblija govori o kraljevstvu ovoga svijeta ili o području gospodstva ovoga svijeta. Isus pod time misli na duhovno područje, na duhovni stav, u kojima djeluju različite sile suprotne Božjemu spasenjskom djelovanju.

Postoje dakle dva kraljevstva koja hoće nametnuti svoj utjecaj. O tome ćemo govoriti u nastavku.

Ali prije toga pitanje:

- Što vjerujete, čime se većina ljudi u našoj okolini daju voditi?
- Čime su njihove misli zaokupljene? Za čime oni teže?

Ono što mnoge ljude uokolo tjera i pokreće jest težnja za novcem, utjecaj (moć), užitak, seksualnost i sigurnost. Dobro poznata izreka u našem govoru formulira to na sljedeći način: „Svi misle uvijek samo na sebe. Samo ja mislim na mene.“ Ovaj izričaj pokazuje da se u ovome svijetu radi najčešće o našem vlastitom egu, o našem ja. Što ljude nadalje tjera uokolo jest strah. Psiholozi upućuju na to da 80 do 90% ljudskoga djelovanja određuje ili suodređuje strah.

Posljedice kraljevstva ovoga svijeta

Kako izgleda život ako su sebičnost i strah snage koje tjeraju, ako one imaju riječ i vladaju? Neke natuknice mogu to pojasniti:

- Ako su strah i sebičnost (težnja za profitom) snage koje tjeraju, to dovodi do suparništva i borbe za vlast. Mi sebe uspoređujemo s drugima, što nas navodi na zloradost, zlobu, zavist i nezadovoljstvo.
- Strah i sebičnost odražavaju se u poluistinama i laži. Istinu se izvrcē i stavlja pod sag. Mnogo toga se događa „odostraga“. Bojimo se stati uza same sebe i obmanjujemo sebe.
- Strah i sebičnost vode do različitih ovisnosti i ugnjetavanja.

Postoji i religiozno ugnjetavanje. Vjeru se može zlouporabiti za sebične ciljeve.

Zato i nije ispravno kako se često čuje, „Glavno je da se ima vjeru.“ Ne, presudno se radi o tome da se otkrije kršćansku vjeru koja veseli, koja oslobađa i ljude ne ostavlja u nesreći, ili čak umanjuje pravi život.

- Strah i sebičnost razaraju svaki mir. Mir gradi na povjerenju i pravednosti. A dokle god vladaju strah i sebičnost, sve je usmjereno na nadmoć i osiguranje ove nadmoći, što razara i onemogućuje osobni, društveni, ali i svjetski mir.
- Jedan opipljiv učinak kraljevstva ovoga svijeta odnosi se i na naš gospodarski sustav. U središtu više nije čovjek, nego često jednostrano maksimiranje dobiti.

Konkretan primjer jednostrana razmišljanja o dobiti ispričala je jedna obrazovateljica medicinskih sestara: „U proteklih 25 godina osoblje za njegu u bolnici je školovano kako s pacijentima mogu izgraditi odnose i kako će ti odnosi unaprijediti proces ozdravljenja. Najnoviji materijal za izobrazbu sadrži naputke kako da – protivno sve boljemu znanju – s pacijentima po mogućnosti ne dolazi do razgovora. Ovo jedino da se uštede troškovi. Ukoliko pacijent unatoč tomu sili na razgovor, treba ovoga pacijenta uputiti na bolničkoga dušobrižnika.“

Sve to ima posljedica. Gdje vladaju sebičnost i strah, odnosi su poremećeni i razoreni. Posljedice su nesreća na svim područjima, i to generacijama.

Kraljevstvo Božje

U ovu nesreću je došao Isus. S njime započinje novo doba. Tako Isus svoj navještaj započinje riječima: „*Ispunilo se vrijeme, približilo se kraljevstvo Božje! Obratite se i vjerujte evanđelju!*“ (Mk 1,15)

„*Ispunilo se vrijeme*“ znači: Sada je dugo željeno vrijeme tu. Sada se po Bogu događa temeljna novost. A u čemu se ta novost sastoji?

„*Približilo se kraljevstvo Božje.*“ Božje kraljevstvo je inicijativa nebeskog Oca koji svojoj djeci pritječe u pomoć i svima hoće

darovati puninu života. Božje kraljevstvo doslovce znači: Božje kraljevsko gospodstvo.

Kraljevsko gospodstvo znači: dobrostivo i skrbno zauzimanje za život povjerenoga naroda.

Kraljevstvo Božje znači: Bog „vlada“. Božja ljubav ispunja srca ljudi i sve njihove odnose. Tako Božja ljubav započinje stjecati utjecaj u nama i među nama. Kad se u srca ljudi raširi snaga Božje ljubavi, „vlada“ dobar duh, dobro ozračje, klima povjerenja, otvorenosti itd.

U nastavku nekoliko vidika Božjega kraljevstva:

- Očevo kraljevstvo je kraljevstvo Očeve bespridržajne *ljubavi*. Neovisno o tome što mi postizemo ili što jesmo, Abba-Otac nas ljubi sto posto. Mi smo od početka do kraja našega života od njega prihvaćeni, vrijedni, jedinstveni i ljubljeni do u vječnost.
- Budući da je nebeski Otac Bog *slobode*, hoće nam dati dijela na toj slobodi. Pavao u Drugoj poslanici Korinćanima izražava to sljedećim riječima: „*Gospodin je Duh, a gdje je Duh Gospodnji, ondje je sloboda*“ (2 Kor 3,17).
- U Božjemu kraljevstvu smo slobodni od mnogih izvanjskih i nutarnjih prisila. Slobodni od mnogih strahova, od svake uskoće, od onoga što sprječava i umanjuje život.
- Kraljevstvo Božje je kraljevstvo pravde, solidarnosti, zajedničkoga života i života za druge svih ljudi, jer Bog je Otac svih ljudi i stvorenja. On hoće da bude dobro *svim* ljudima, ne samo nekolicini.
- Gdje vlada Bog, tu je moguć mir: mir u nama, mir u našim odnosima, mir među narodima, jer svi dobivaju svoje dostojanstvo, svoje mjesto i svoje pravo.
- U Božjem kraljevstvu vlada radost. Tu se – unatoč poteškoćama, trpljenju i nevoljama – možemo iznutra radovati životu. Mir i radost ne dolaze od izvanjskih okolnosti, nego od Duha Svetoga koji iznutra ispunja čovjekovo srce.

Pavao, koji je na vlastitome tijelu iskusio nevolje života, napisao je zajednici u Rimu: „*Ta kraljevstvo Božje nije jelo ili piće, nego pravednost, mir i radost u Duhu Svetome*“ (Rim 14,17).

- U Božjemu kraljevstvu raste spremnost preuzeti odgovornost. Otkrivamo u sebi neku vrstu užitka i radosti supomagati da bi se Božje kraljevstvo širilo.
- Kraljevstvo Božje je kraljevstvo istine. Ovdje vladaju iskrenost i otvorenost. Budući da smo prihvaćeni i ljubljani, možemo stati uz svoje pogriješke i slabosti. Više se ne trebamo prikrivati.

Moguće je dakle reći: Gdje se živi slobodu, ljubav, solidarnost, pravednost, radost, mir, iskrenost i otvorenost, tu je Božje kraljevstvo opipljivo i tu mogu odnosi ozdraviti. Kraljevstvo Božje je mjesto gdje prestaje gospodstvo ljudi nad ljudima. U Božjemu kraljevstvu mogu svi odahnuti i istinski živjeti. Ono je dobitak za sve!

Obraćanje za pravi život

Pogledamo li ova dva područja života, možemo se pitati: U kojemu kraljevstvu živimo? Živimo li u kraljevstvu svijeta ili u Božjemu kraljevstvu? Što mislite?

U Božjemu kraljevstvu ne živimo automatski. Jer Božje kraljevstvo, kraljevstvo mira i pravde, ne dolazi samo od sebe. Ono je jako udaljeno od sanjarskoga mentaliteta o miru, radosti i palačinkama.

Da bi se dospjelo u Božje kraljevstvo, potrebna je odluka. Zato Isus poziva ljude na obraćenje: „*Obratite se i vjerujte evanđelju!*“ (Mk 1,15)

„*Obratite se*“, grčki: metanoete, znači vjerno prevedenu grčku riječ: „Promijenite mišljenje!“ ili: „Promijenite svoje gledanje, svoje razmišljanje, svoj stav!“

„*Evanđelje*“, grčki: euangelion, je teško prevediva riječ. U pučkome jeziku rabilo se ovaj izraz za prenošenje jako vesele, usrećujuće, oslobađajuće vijesti. Primjerice da je teško bolesni ukućanin opet ozdravio. Vijest koja daje svima odahnuti. Ovdje se

misli na dobru, oslobađajuću vijest o Bogu, jako usrećujuću vijest da je gospodstvo kralja svijeta sto posto ljubav.

Obraćanje na koje Isus poziva sastoji se dakle prije svega u tome da najprije promijenimo svoje gledanje o Bogu, i to tako da to za nas postane ono za čime najviše težimo. On je u svim situacijama najveća dobit. Što se više njemu otvorimo, to bolje za nas i za sve.

Iz ovoga promijenjena gledanja proizlazi izazov za odluku da se u svemu pouzdamo u njega, Abba-Boga. Isusu je stalo do promjene mišljenja o Bogu, do promjene koja oslobađa na svim područjima života.

„Vjerujte evanđelju!“ znači: Pouzdajte se u Božju skrb i ljubav. Pouzdajte se da on hoće za vas samo ono najbolje u svakoj situaciji. Pouzdajte se da je nebeski Otac najbolji saveznik sreće vašega života.

Usidrenost u Božjemu kraljevstvu

Poruka o Božjemu kraljevstvu stavlja nas, svakoga osobno, pred pitanje: Želim li se potpuno otvoriti Božjoj ljubavi i vodstvu?

Ovdje se radi o koraku povjerenja, o odluci srca: Unatoč mojim možda podvojenim osjećajima gledam na ljubav Abba-Boga i odlučujem se vjerovati mu. Pritom se mora često nadvladati strah.

To je kao kod učenja plivanja. Ako primjerice ne znam plivati, bojim se da me voda neće nositi i da bih se mogao udaviti. Ovaj strah se potvrđuje ako idem u dječji bazen i nogom stanem na vodu. Ustanovljujem: Voda me ne nosi. Ako sam sada hrabriji, idem potpuno u vodu do vrata. Sada mogu rukama činiti plivačke pokrete. Mogu poskočiti i doživjeti da me voda ne nosi.

Istodobno mogu ipak vidjeti kako drugi plivaju u vodi, osjećaju se ugodno i opušteno. Zašto voda mene ne nosi? Odgovor glasi: Voda me može nositi tek ako težište nemam u samome sebi i napustim sigurno tlo. Tek kad se potpuno povjerim vodi, voda me može nositi.

To znači: tek kad se potpuno povjerimo Božjoj ljubavi i vodstvu, možemo iskusiti da Božja ljubav uistinu nosi.

Odlukom da se potpuno povjerimo Božjoj ljubavi, mi svoj život

utvrđujemo u Božjemu kraljevstvu. Time započinje nešto novo. Premjestili smo težište, središte svoga života. Započinjemo odgovarajuće svjesno živjeti pod gospodstvom njegove ljubavi, i njegova vodstva.

Rast Božjega kraljevstva

Novost koja sada počinje rasti, moguće je usporediti sa sjemenom koje je palo na dobru i plodnu zemlju, kao što govori Isus: „Kraljevstvo je Božje kao kad čovjek baci sjeme u zemlju“ (Mk 4,26).

Božje kraljevstvo raste kao biljka, korak po korak. Božja ljubav započinje mijenjati naš život. U vezi s time nekoliko mogućih vidika:

- Ima manje zahtjeva i očekivanja, a više vlastite angažiranosti i radosti u životu s drugima.
- Optužbe i predbacivanja protiv bližnjih i okolnosti postaju rijeđe i sve više i više prestaju.
- Sposobnost uživanja u druge ljude raste. Njihove nas brige i nevolje pogađaju i mi zajedno s njima nosimo njihovo trpljenje. Možemo se i od srca radovati uspjesima drugih.
- Manje se brinemo za vlastiti imidž, primjerice: „Prihvaćaju li me drugi? Potvrđuju li me, dive li mi se ili se bore protiv mene?“
- Smanjuje se vlastit samosažaljenja.
- Zahvalnost prema Bogu, bližnjima i samomu sebi sve je veća. Životna radost sve više raste.
- Unatoč životnim olujama raste nutarnja sigurnost da nas Bog nosi i da smo u njemu zaštićeni. Vjerujemo Bogu da više od nas zna o našim strahovima i brigama.

Što više svoj život učvrstimo u Božjemu kraljevstvu, i uvijek iznova živimo svoj Da Božjemu vodstvu, to više sazrijevaju ovi stavovi kao plodovi. **Glazba**

Pitanja

1. Osvrt na seminar:
 - Kojim mislima smo se bavili poslije posljednjega susreta?

- Kako vam je bilo s Radnom bilježnicom?
- 2. Koji vidici Božjega kraljevstva su se vama obratili?
- 3. Kada ste spremni „skočiti u vodu“ (učiniti korak povjerenja)?
 - Koja ste iskustva već stekli?

Zaključak

Ostaviti čini slobodnim

Bog nam želi darovati svoju ljubav i skrb. Želi za nas biti nebeski ljubeći Otac. Kako može Božja ljubav u nama, kako može Božje kraljevstvo rasti?

Pogledajmo sada obje skice:

- Što uočavate?
 - Koja je vama simpatična?
1. slika: U sredini sam ja. Ja sam kralj i ja odlučujem. Sve imam u ruci i sve moram sam načiniti i urediti. Posljedica je: čovjek djeluje grčevito i napeto.
 2. slika: Ovdje je središte Bog (križ). On je kralj. On mi pomaže srediti različita područja moga života. Pokazuje mi što mi je činiti. Čovjek djeluje smireno i opušteno. Brine se za svoj dio.

U vezi s time jedna pripovijest: Za mnoge je majmune pojam njihove sreće jesti banane. Postoji jedna vrsta majmuna koje se lovi na sljedeći način: Lovac izdubi deblo. Zatim sprijeda izbuši malu rupu, tako da majmun može još samo gurnuti šapu. Sada u deblo objesi bananu. Majmuni ovo vide, a budući da bezuvjetno hoće bananu, prvi majmun posegne za njom u rupu. Posljedica je da više ne može van. Čak i kad dođe lovac, on bananu drži tako čvrsto da ga ovaj može bez problema uhvatiti.

Pripovijest pokazuje: Tko se god grčevito nečega drži, sama sebe čini neslobodnim. Takve „banane“ koje nas vezuju i blokiraju mogu biti svi „samo“ koji slijede: Samo s ovim čovjekom, samo u ovoj grupi mogu postati sretan. Samo je tako ispravno. Samo ovdje mogu sretno živjeti. Samo u ovoj zadaći, samo u ovome zvanju, samo s ovim suradnicima mogu se razviti. Ne, ima puno mogućnosti da se

postane sretan. Svako grčevito čvrsto držanje ograničuje.

Umjesto grčevita čvrsta držanja smijemo svoje želje, strahove, predodžbe, ideje staviti u ruke Abba-Oca. Tada se prepuštamo tajni veće ljubavi i mudrosti. To iskusujemo malo pomalo: On ima za sve puteve rješenja i ozdravljenja. Za svaku situaciju koja se čini bezizlaznom i tužnom ima on pripremljena božanska, mudra, dobra rješenja! Rješenja koja obuhvaćaju vrijeme i vječnost.

Upravo kad se vrata koja su nam bila jako važna i od kojih smo si puno obećavali, pred nama zatvore, Abba-Otac otvorit će nam nova, bolja. On uvijek stvara novo, iznenađujuće i ozdravljajuće jer Abba-Bog, koji nas ljubi, je silno veliki Stvoritelj svemira! Njegova mudrost i njegovi putevi su neograničeni.

Smijemo iskusiti:

Na polje prostrano izvede me... Tminu moju obasjavaš“ (Ps 18,20.29). Božja ljubav čini naše srce širokim. Kao Isus možemo i mi sve više i više prihvaćati sve ljude. Ono (još uvijek) tamno u nama postaje svijetlo i dobro. Otvara se dobra perspektiva. Na vidik dolaze novi obzori. Mir postaje moguć. Ali ne za sanjare. Jer potrebna je naša odluka za ovoga svetoga Boga ljubavi. Svaki dan iznova. **Glazba**

Važno za rast u Božjemu kraljevstvu jest svakodnevno vrijeme udvoje s Bogom. Možda to u prvome tjednu još uvijek nije bilo idealno. Svaki početak može biti težak. I ovdje se radi o odluci. To je odluka Bogu darovati najljepše vrijeme našega dana.

Korisno...

- redovito vrijeme dana
- mjesto na kojemu nalazimo mir
- ugodno ozračje

Korisna su tri koraka:

1. Kratko se smiriti i sabrati.
2. Pustiti da nam Bog govori preko teksta. Zato je dobro tekst pročitati naglas, a zatim osluhnuti u nutrinu. Što me oslovljava? Što me raduje ili ljuti? Zatim možemo pročitati i pitanje kod masno otisnute točke i slijediti ga.

3. Odgovoriti. Dobro je sada Bogu ili Isusu izravno u Ti-obliku reći što nas muči. Korisno je izreći sve osjećaje i misli. Ovo svakodnevno vrijeme tišine je mjesto gdje tankiramo, gdje tankiramo ljubav.

3.

Sloboda – osposobljava izabrati ljubav

Budi volja tvoja

Cilj

Cilj cjeline „Budi volja tvoja“ sastoji se s jedne strane u tome da se pođe od pitanja sudionica i sudionika. Dok se volju Božju često doživljava više negativno – „moraš se prilagoditi“, želimo probuditi i produbiti čežnju za Božjom spasenjskom voljom.

Zato treba objasniti neke nesporazume. Za moj daljnji život nije odgovorna prošlost ili drugi. To je povijest moje slobode. Božja volja sastoji se u tome da prihvatimo ljubav i otkupljenje koje nam Otac dariva po svome Sinu, i u zajedništvu s Isusom izaberemo ono najbolje. Ovaj izbor vodi do slobode činiti dobro i ljubiti.

Uvod

Tema posljednjega susreta bila je: *Mir – ali ne za sanjare „Dođi kraljevstvo tvoje.“*

Kad Isus moli *Dođi kraljevstvo tvoje*, tada se ovdje radi o

njegovoj središnjoj nakani. Kod njega je sve kružilo oko dolaska i rasta Božjega kraljevstva. I sve sljedeće prošnje Očenaša su izvodi ove osnovne nakane.

O čemu se kod Božjega kraljevstva radi? U vezi s time dva citata:

Teolog Karl Heinz Menke piše: „Uistinu moći vjerovati da je Bog 'u mene zaljubljen' čini mi se temeljnom pretpostavkom za moći-moliti.“ A to vrijedi i za Božje kraljevstvo: Bog ljubi mene, nas, iznad svega! I on želi da njegova ljubav sve više i više vlada.

Eugen Biser govori: „Božje srce je ljubav – i ništa drugo. Ali to nije Bog koji sve uzima i daje da počiva u njemu, nego Bog, najveći zamislivi izazov, koji od čovjeka očekuje ono što mu daje: Ljubav iz čitavoga srca, sve duše, sve snage duha i bića.“

Kod Božjega se kraljevstva dakle radi o tome da Božja ljubav dodiruje i prožima naše srce da bismo mi mogli ljubiti čitavim srcem. Da bi ova ljubav mogla u nama rasti, potreban je naš uvijek novi korak, naime odluka izabrati Božju volju.

Ovo je dobar izbor, jer nebeski Otac ima pregled nad svime. On zna što nas sve čeka i priprema nas idealno na to. I prije svega: on ne stavlja pod skrbništvo, nego nas vodi do vlastite odgovornosti. Jer s „današnjom“ prošnjom „*Budi volja tvoja kako na nebu tako i na zemlji*“ radi se o slobodi koja nas čini sposobnima izabrati ljubav.

- **Sabranost i molitva**

Pogledajmo sliku: „Abba-Oče, što je tvoja volja? Što želiš od mene? Koji plan imaš za moj život? Što želiš sada? **Tišina**

Molimo za to u jednoj molitvi Isusa Krista za njegovo svjetlo:

„Isuse Kriste, ti poznaješ volju nebeskoga Oca. Ti si sada među nama. Stanuješ u našem srcu. Prosvijetli nas svojim Svetim Duhom. Daj nam svjetla koje trebamo da bismo spoznali Očevu volju, i daruj nam radost i odlučnost njegovu volju vršiti. Amen.“

Poticaj

„*Budi volja tvoja*“ – ova prošnja mnogima ne dolazi tako lako na usne, jer može biti povezana s različitim mislima, predodžbama i iskustvima koja zadaju strah i mogla bi pomračiti pravu nakanu.

Zato ponovno najprije pogledajmo na Isusa. On je uvijek naše mjerilo. Kako je njemu bilo s ovom prošnjom?

Očeva volja – Izvor Isusove energije

U Isusovim očima volja nebeskoga Oca je ono najpoželjnije za čime treba težiti, ono najbolje u svim situacijama života. Tako je on jednom rekao svojim učenicima: „*Hraniti mi se valja jelom koje vi ne poznajete... Jelo je moje vršiti volju onoga koji me posla i dovršiti djelo njegovu*“ (Iv 4,32.34).

Za Isusa je volja Očeva hrana, neiscrpiv izvor života i energije, ona mu znači radost i sreću. Još više: Isus je sebe učinio potpuno jednim s voljom svoga Oca: „*Ja i Otac jedno smo*“ (Iv 10,30). Ovo jedinstvo s njegovim Ocem bila je njegova najnutarnija snaga. Ono mu je darovalo onu sigurnost, smirenost i snagu koja mu je davala da u svim situacijama djeluje potpuno jasno. Vršenje volje njegova Oca bila je njegova strast, njegov žar, njegova goruća želja.

Upravo jer živimo u svijetu nevolje i bijede, upravo jer je puno toga u svijetu izopačeno i loše, poziva nas Isus da angažirano molimo: „Budi (konačno) volja tvoja!“ Božji plan, Božja ljubav, Božje gospodstvo ljubavi neka se provede, jer to je ono najbolje za svakoga čovjeka i za svaku situaciju. Ovo drugim riječima znači: Izaberite Božju ljubav.

Osnovni problem

Ali možemo li Božju volju izabrati cijelim srcem? Možda to želimo, a istodobno otkrivamo u sebi strahove, dvojbe i nepovjerenje. To upućuje na temeljni problem.

U vezi s time jedna anegdota: Na dan vjenčanja reče mladenka mladencu: „Kako nam je danas lijepo! Tako smireno i skladno treba ostati uvijek, jer mi više nije nimalo stalo do napetosti i svađe.“ Na to će mladenac: „Ako želiš možemo se danas fair, partnerski dogovoriti, pa ćemo uvijek imati mir. Želiš li?“ „Da, rado“, zasmijala je od veselja mladenka, „a kako izgleda dogovor?“ Nato će on: „Uvijek kad smo istoga mišljenja. vrijedi tvoja volja, a samo onda kad smo različitoga mišljenja, moja volja.“

Ovaj neobičan dogovor upućuje nas na osnovnu težnju naše poteškoće s voljom našega nebeskog Oca: Mi želimo da se nebeski Otac uvijek prilagodi našoj volji, našim predodžbama i planovima. Tada bismo bili s njim „zadovoljni“.

Kod prošnje „*Budi volja tvoja*“ ipak se radi o usmjerenju u upravo obratnome smjeru. Ne radi se o tome da se Bog prilagodi našoj volji, nego da se mi otvorimo njegovoj spasenjskoj volji. Ovo zbog toga jer je volja dobroga, nebeski-ljubećega Abba-Oca uvijek mudrija i bolja od naših predodžbi, želja i planova.

Ima jedna molitva Charlesa de Foucaulda koja se mnogima čini prezahtjevnom: „Oče moj, prepuštam se tebi, čini sa mnom što se tebi sviđa. Što god želiš sa mnom učiniti, zahvaljujem ti. Samo neka se tvoja volja ispuni na meni i na svim tvojim stvorenjima, ne želim ništa drugo, Bože moj.“ Charles de Foucauld se potpuno pouzdaje u to da je volja Abba-Oca ono najbolje za sve.

Stoga pitanje: Kako može naše povjerenje u Božju dobrotu i mudrost rasti? Kako može rasti čežnja za Božjom voljom?

U vezi s time najprije ćemo u nastavku razmatrati o dva moguća nesporazuma u vezi s voljom Božjom. Zatim ćemo razmišljati, kao o trećemu vidiku, o ispravnome aktualnom trenutku pitanja o volji Božjoj. Kao četvrtu točku slijedit ćemo pitanje u čemu se pozitivno sastoji volja Božja.

Najprije o dva moguća nesporazuma.

Nije volja Božja sve što se događa

Isusovac Alfred Delp napisao je između svoje osude i svoga pogubljenja u koncentracijskome logoru sljedeću rečenicu: „Prošnja 'Budi volja tvoja' odnosi se na čovjekovu slobodu! To na prvi pogled čudi, šokira. Ali je tako! Kod ove prošnje radi se o čovjekovoj slobodi, a time o našoj odgovornosti.“

U vezi s time jedan primjer: Na dijete u jednome stambenome bloku naletio vozač automobila koji je vozio prebrzo u alkoholiziranome stanju. U bolnici su se mnogi trudili spasiti dijete. Ali ono je nakon dvije godine umrlo. Je li smrt djeteta u tome obliku i u to vrijeme bila volja Božja?

Pitamo dalje:

- Je li Bog htio da taj čovjek bude pijan? – Ne!
- Je li htio da pijan vozi automobil? – Ne!
- Je li htio da vozi prebrzo? – Ne!

Tako možemo reći da usmrćenje ovoga djeteta u ovome obliku i u ovo vrijeme nije u skladu s Božjom voljom.

Tako puno toga što se u svijetu događa nije njegova volja! Jer nebeski Otac ne želi rat, ni nepravdu, ni ugnjetavanje, ni zlouporabu ljudi. On ne želi slamanje tolikih odnosa s tolikim duševnim ranama i bolima. On ne želi bijedu, ne želi glad i td.

Bog hoće da je puno toga potpuno drukčije nego je sada, i u Crkvi. Kad bi svi ljudi pitali za njegovu volju i pokušali držati je se, gotovo bismo imali raj na ovome svijetu. Još bi ostao mali ostatak trpljenja, nerazumljivoga i boli. Ali to bismo svi solidarno skupa snosili.

Puno toga što se u svijetu događa Bog ne želi. Ali možemo reći: Bog je to pripustio jer poštuje slobodu ljudi, pa i onda kad se njemu samomu srce slama, jer sami sebi škodimo i jer moraju trpjeti nedužni.

Ovo pokazuje još nešto drugo: Naše odluke imaju uvijek posljedice. Pozitivne odluke imaju pozitivne posljedice za nas i za druge. Negativne odluke imaju negativne posljedice za nas i za druge. Obratno, doživljavamo nezasluženo spasenje i nezasluženu nesreću. Mi smo na stanovit način uvijek žrtva grijeha drugih i primatelji blagoslova od blagoslova drugih. To pokazuje: Mi smo obitelj čovječanstva, skupa i međusobno utkani u solidarnost spasenja i nesreće, i to kroz naraštaje. Volja nebeskoga Abba-Oca hoće usred struje nesreće ovoga svijeta otvoriti struju spasenja, blagoslova i izvesti nas iz povezanosti nesreće u koju smo upleteni svojom životnom poviješću.

Sada u vezi s drugom mogućnošću nespোরазума:

Božja volja nije „čvrsto utvrđeni“ plan

Ima ljudi koji vjeruju da je naš život unaprijed određen. To znači

da smo nalik marionetama koje se moraju kretati po volji lutkara.

Ali volja Božja je drukčija. Ona je ponuda i moguće ju je usporediti s arhitektom kuće našega života. Njegova volja je da imamo mjesto za život. Ali kuću svoga života moramo graditi sami. Slobodni smo graditi ju tako ili drukčije. Pozvani smo sudjelovati kao suoblikovatelji. I to u potpunosti slobodi.

Volja ovoga Abba-Oca nikada nam ne dolazi s pritiskom. On je u svemu što nam se događa i u čemu se nalazimo tu kao *ponuda*. Mi se ovoj ponudi možemo otvoriti. Možemo dopustiti da ona bude. Božja volja je slobodna ponuda našega ljubećeg Abba-Oca da bi naš život uspio i donio rod.

Božji plan s nama sastoji se u tome da otkrijemo njegovu ljubav, da ju prihvatimo i prenosimo dalje. Zato nas on poziva na konkretne puteve. Ali njih bitno suoblikujemo mi sami. Oni su najvećim dijelom povjereni našoj slobodi. Johannes Bours je u vezi s time rekao: „Čovjek je vođen onim putem koji sam izabere.“

Prelazimo sada na treći vidik, na aktualno vrijeme pitanja o volji Božjoj.

Božja volja znači uvijek Sada

U kojoj se god situaciji nalazili, Božja volja uvijek ima u vidu ovaj Sada.

Vratimo se pripovijesti s pregaženim i umrlim djetetom da bismo ovo bolje razumjeli.

Bog je pripustio ovaj bolni događaj jer poštuje slobodu ljudi. On nije htio takvu smrt ovoga djeteta. To je posljedica ljudske krivnje. Za djetetove rođake započeo je time bolan proces. Oni su se morali izložiti trpljenju. Obrađujući ovaj bolan gubitak imali su načelno dvije mogućnosti:

- Ustrajati u pobuni, postati ogorčeni i vozača automobila okriviti za njihovu nesreću ili
- pouzdati se unatoč svemu u nebeskoga Abba-Boga i vjerovati da je sada uz njih i da njihovo trpljenje može pretvoriti u spasenje.

Tako mogu roditelji reći: „Bog je to pripustio. Sada je njegova volja da – nakon što se tako dogodilo – prihvatimo i nosimo ovo trpljenje. Samo on zna za koje je to dobro.“

Ovaj stav može pomoći da se bolje nosimo s nerazumljivim trpljenjem. To je stav onoga povjerenja koje je Pavao u Poslanici Rimljanima ovako formulirao: „*Znamo pak da Bog u svemu na dobro surađuje s onima koji ga ljube*“ (Rim 8,28). „Svemu“ znači uistinu u svemu: Sve trpljenje, sve rane, čak i našu krivnju hoće on okrenuti na dobro, za naše najbolje.

Drugim riječima: Bog neprestano ugrađuje trpljenje i ono negativno koje nije htio, i sve događaje našega života i čitave povijesti svijeta u svoje uvijek nove planove spasenja. I to tako da trpljenje i ono negativno za pogođenoga postane blagoslovom, dapače, najvećim blagoslovom. Bog tako nesreću pretvara u blagoslov, da oni koji su njome pogođeni kasnije više ne moraju požaliti, nego će mu za to u vječnosti zahvaljivati. To je mudrost, ljubav i genijalnost Božje volje u svakome trpljenju.

Da bi on mogao djelovati dobro odlučujuće je važno ne kopkati po prošlosti i sebi ili drugima prebacivati radi pogrešaka i nepravde, nego pitati što je sada Božja volja. Koje dobre planove ima on sada za nas. I naravno, zatim odgovarajuće i djelovati. **Glazba i pjesma**

Prihvatiti Božju ljubav u Isusu

Sada dolazimo do četvrtoga vidika: Što je pozitivno volja Božja? Što ona želi?

Kao roditelji koji od srca vole svoju djecu, hoće za njih samo ono najbolje, tako želi i od srca dobri Abba-Otac. On svoj svojoj djeci želi darovati puninu života, puninu svoje ljubavi.

Tu postoji posve određeno „mjesto“ gdje nam on svoje spasenje i svoju ljubav želi darovati. Ivan piše: „*U ovom se očitova ljubav Božja u nama: Bog Sina svoga jedinorođenoga posla u svijet da živimo po njemu*“ (1 Iv 4,9).

Pavao potvrđuje: „*Ta on ni svojega Sina nije poštedio, nego ga je za sve nas predao! Kako nam onda s njime neće sve darovati?*“ (Rim

8,32). Abba-Otac dariva nam svoga Sina. U njemu nam na poseban način želi darovati svoju ljubav – dapače „sve“.

Tako se Božja volja sastoji u tome da prihvatimo njegovu ljubav u Isusu Kristu, i tako postanemo sposobni živjeti kao njegova djeca: „A onima koji ga primiše podade moć da postanu djeca Božja: onima koji vjeruju u njegovo ime“ (Iv 1,12).

Primiti Isusa u svoj život znači vjerovati mu, s njime oblikovati svoj život, uključiti ga u sve. Po ovome novom odnosu u nama postaje djelotvorna nova snaga, nova realnost koja nam omogućuje da kao djeca Božja živimo u ovome svijetu. „Moć“ koja nas za taj novi život osposobljuje jest Duh Sveti.

Vjerovati Isusovoj otkupiteljskoj snazi

Tko prihvati Isusa kao živu osobu, postaje sposoban kao Isus i njegovom snagom reći Da ili Ne. Da ili Ne da bismo izabrali ljubav, da bismo se odlučili za život. To uvijek znači: Ne kraljevstvu ovoga svijeta. Ne zlu, laži, licemjerju. Ne gospodstvu ljudi nad ljudima. Da Božjemu kraljevstvu, Božjoj ljubavi s kakvom se na poseban način susrećemo u Isusu. Jer u Isusu Kristu dariva nam Abba-Otac svoju otkupljujuću i ozdravljujuću ljubav. Prihvatiti ovu ljubav pokazuje se u tome da u svemu vjerujemo Isusovoj otkupljujućoj snazi.

U vezi s time iskustvo jednoga đakona: U Dušobrižništvu dođe k meni jedna majka. Pripovijedala je da joj je jedna druga žena koju je zamolila za pomoć kazala: „Imaš karmu.“ (Karma dolazi od učenja o reinkarnaciji, a znači krivnju iz ranijega života.) „Ova karma govori da u ovome životu moraš naučiti prihvatiti smrt. To znači: Kad tvoje dijete dođe na svijet, ono će umrijeti.“ Majka je vjerovala ovoj ženi i dijete je umrlo. Isto je tako umrlo i drugo dijete.

Sada, kad je došla k meni u Dušobrižništvo, bila je trudna s trećim djetetom. Bila je zabrinuta i pitala se, mora li i njezino treće dijete umrijeti.

Nato sam rekao: „Ti se možeš odlučiti. To stoji do tebe. Pouzdaš li se i dalje u ovu ženu i vjeruješ joj, ona će i dalje imati nad tobom vlast. Ali ti se možeš pouzdati i u Boga koji hoće život ovoga djeteta. Želiš li se u njega pouzdati, distanciraj se od te žene i sebe predaj

Isusovoj životnoj snazi. Ja ću zatim moliti za oslobođenje i izdvajanje od vlasti smrti koja je na tebe došla preko te žene.“ Majka je pristala i mi smo molili. Dijete je preživjelo i ja sam ga smio krstiti.

Ovdje dodirujemo nešto što ne možemo tako jednostavno razumjeti. Ne znam kako to funkcionira s vlašću nad drugim ljudima. Ali ovaj primjer i moje iskustvo dušobrižnika pokazuju da funkcionira. Vjerujemo li takvim porukama, mi im dajemo vlast nad sobom. Tada se otvaramo silama koje Bog ne želi.

Vjerovati je povezano s vlašću, bolje rečeno: U vjeri, u povjerenju se otvaramo snagama. Isus je često o tome govorio: „Vjera ti je tvoja pomogla. Vjera te tvoja spasila.“ To znači: Vjerujemo li njemu i njegovim riječima, mi se otvaramo Božjoj ljubavi i njegovim snagama ozdravljenja. Posljedica toga jest: Oslobođamo se straha, svega što nas ograničuje, sebičnosti, itd. Mir, zahvalnost, radost i povjerenje rastu. U nama raste Božje kraljevstvo.

Ali možemo i drugim ljudima dati vlast nad sobom i otvoriti se mračnim silama. Komu podarujemo vjeru, tomu dajemo i vlast nad sobom, primjerice:

- Tko vjeruje da više ne može živjeti bez ovoga ili onog čovjeka, daje tomu čovjeku vlast nad sobom.
- Tko vjeruje horoskopima; tko vjeruje da njegov život ovisi o zvijezdu, daje zvijezdama vlast nad sobom.

Strane sile su te koje nas čine neslobodnima. Ali naposljetku ne određuju one o našem životu, nego mi. Mi možemo izabrati što ćemo vjerovati i činiti. Mi odlučujemo kojim snagama ćemo dati utjecaj na naš život.

Evandelisti izvješćuju na različitim mjestima da će oni koji se povjere Isusu iskusiti ozdravljenje i spasiti se. Tako piše Ivan: „*Ako vas dakle Sin oslobodi, zbilja ćete biti slobodni!*“ (Iv 8,36). Slobodni činiti dobro. Slobodni izabrati ljubav. **Glazba i tišina**

Pitanja

1. Što Vam je pomoglo više vjerovati volji Božjoj?

2. Koja ste iskustva stekli s voljom Božjom?
3. Koja iskustva stječete s Radnom bilježnicom? Što vam je do sada pomoglo?

Zaključak

Božja volja hoće nas povesti u slobodu. Ona nas potiče da izađemo iz svake uloge žrtve i svoj divni poziv živimo u radosti i dostojanstvu.

U vezi s ovim još dvije dopune: Najprije pitanje: Kako Bog komunicira s nama? Kako možemo prepoznati volju Božju? A zatim: Kako nalazimo snagu za volju Božju u našem životu?

Naputci za prepoznavanje volje Božje

Pri traženju volje Božje mogu nas pokrenuti različite misli i poticaji. Što je ispravno? Što nam je činiti? Koje glasove, poticaje i misli trebamo slijediti?

Želim spomenuti tri karakteristike: Božji glas moguće je prepoznati po trajnoj radosti, nutarnjemu miru i ljubavi.

Trajna radost

Ignacije Loyolski, osnivač Družbe Isusove doživio je to ovako. Kao mlad vojnik bio je ranjen i bolestan. Dok je tako ležao u krevetu čitao je draškavu literaturu (ljubavne romane) i knjige o svecima. Pritom je ustanovio da ga ljubavni romani osjećajno privlače, ali nakon toga ostavljaju prazninu. Za knjige o svecima morao se najprije svladavati, ali poslije toga bio je ispunjen nutarnjom radošću. One su pothranjivale najdublju čežnju njegova srca.

Tako nas Božja volja poziva često najprije na svladavanje, a kao posljedica toga dolaze zatim nutarnje ispunjenje i zadovoljstvo. Glasovi ovoga svijeta privlače nas najviše prividnim ugodama, osjećajima užitka i dražkanja živaca. Ali na kraju ipak ostavljaju nutarnju prazninu (duševni mamurluk).

Nutarnji mir

Volja Božja vodi nas uvijek u nutarnju skladnost, u nutarnji mir. Mogu tu biti i mnoge borbe i poteškoće, mogu tu biti i otpori, mi duboko u sebi ipak osjećamo: „To je u redu. To je to.“

Božja volja nije krivudavi put, nego miran i jasan. Ona je prisutna duboko u nama kao čežnja: To bi bilo ispravno! A kad vrijeme sazrije, otvara se i konkretan put.

Važno je znati: Bog nas nikada ne preopterećuje, ali od nas uvijek iznova očekuje jedan mali korak. Ovaj mali korak najčešće zahtijeva, ali nas ne preopterećuje.

Ljubav

Ljudi se katkada bave voljom Božjom tako zadrto da ih to ograničuje. Pitaju što je u ovoj ili onoj situaciji točno volja Božja. Pritom u prvome planu stoji strah da ne bismo štogod krivo učinili. Takav strah može nas u svakodnevici blokirati.

Važno je znati da kao djeca Božja smijemo pogriješiti. Pogriješke su kapital za učenje. Kao djeca Božja smijemo živjeti u povjerenju da nam – hoćemo li ići Božjim putem – Abba-Otac i pokazuje svoj put. Kao mjerilo naših odluka može poslužiti savjet svetoga Augustina: „Ljubi i čini što te volja.“ Ljubi i djeluj u skladu s ovom ljubavlju prema svojim razmišljanjima.

Snaga dolazi u slobodnome Da

Sada pitanje: Kako nalazimo snagu za volju Božju u našem životu?

U mnogim teškim situacijama našega života potreban je dulji put da bismo pronašli pozitivan, dragovoljan Da volji Abba-Oca. I za roditelje pregaženoga, a zatim umrloga djeteta, započeo je bolan proces. Trebalo je vremena dok su mogli reći potpuno Da.

Ni Isusu nije Da volji njegova Oca pao uvijek lako. Kad ga je zadesilo trpljenje, morao se teško hrvati da bi prihvatio volju svoga Oca. Tako je na Maslinskoj gori molio: „*Abba! Oče! Tebi je sve moguće. Uzmi ovaj kalež od mene! Ali ne što ja hoću, nego što hoćeš ti*“ (Mk 14,36).

Ova Isusova molitva na Maslinskoj gori prije njegove muke pokazuje nutarnju napetost u koju nas volja Božja može dovesti. U nama postoji jedna volja koja ne želi prihvatiti neugodno, teško i bolno, koja se buni i govori: „Uzmi ovaj kalež od mene. Ne mogu.“ Naši se osjećaji bune.

A postoji i volja puna predanja, najdublja čežnja u nama koja je spremna i govori: „Ali ne što ja hoću – što meni trenutačno odgovara – nego neka se dogodi tvoja najdublja spasenjska volja.“

Franjo Saleški piše: „Nemoguće je spriječiti da niže područje naše duše mrmlja i ljuti se. Ne treba za to mariti, nego do važenja dovesti ono više područje naše duše i čitavim srcem prihvatiti ono što Bog hoće ili dati da se dogodi kako je Isus djelovao u svojoj smrtnoj nevolji.“ Franjo Saleški nas poziva da pogledamo na ono „više područje“, na herojsko područje naše duše koje je spremno na žrtvu.

Tako je postupio Isus. On je na Maslinskoj gori tri puta molio. Riječ „tri puta“ upućuje na to da je i za njega bio dug put dok je mogao reći Da svomu trpljenju koje predstoji. S tim Da došla je i Božja snaga koja mu je pomogla izdržati trpljenje. Tako Isus na kraju molitve stoji uspravno tu i Očevom snagom ide ususret onomu što dolazi: „*Ustanite, hajdemo!*“ (Mk 14,42). Ova snaga mu je pomogla da izdrži sukobe koji su slijedili, poniženja i muke. Pritom on gleda na svoje poslanje, na spasenje, koje će njegov Otac njegovim trpljenjem i smrću izdjelovati.

To vrijedi i za nas: U dragovoljnu i pozitivnome Da našem poslanju, u Da Božjoj volji, u Da žrtvi u nas dolazi ova snaga: U Da, a ne prije.

Sažimljem današnju temu: Kod ove se prošnje radi o volji Božjoj, o pozitivnu izboru koji nas kao i Isusa u najdubljoj dubini oživljuje i hrani. Radi se o tome da izaberemo slobodu, ljubav, spasenje i život.

Glazba – Pjesma i blagoslov

4.

Glad – nije pitanje zaliha

Kruh naš svagdanji daj nam danas

Cilj

Probuditi povjerenje u brigu nebeskoga Abba-Oca, tako da sudionici dobiju odvažnost i radost otvoriti se ovomu stilu života u „ovdje i sada“. Za Božje sinove i kćeri se pobrinulo!

Uvod

Očenaš nas hoće sve dublje uvesti u iskustvo velikoga i silnoga Boga Oca koji nas brižno ljubi. Ovo iskustvo nam omogućuje novi stil života. To je život u kojemu dajemo Bogu kao našem nebeskom Abba-Ocu djelovati i sebe razumjeti kao njegove ljubljene kćeri i sinove.

Kod posljednjega susreta na temu: *Sloboda – osposobljuje izabrati ljubav – „Budi volja tvoja“* postali smo svjesni da nama ne raspolaže „slijepa“ sudbina, nego da sami bitno odlučujemo o spasenju i nesreći. Mi smo odgovorni za naše ponašanje i za to komu ćemo darovati vjeru. Božja volja sastoji se u tome da prihvatimo njegovu ljubav i njegovo otkupljenje koje nam dariva u svome Sinu Isusu Kristu.

Kad se otvorimo Božjoj volji, predajemo se u ruke onoga koji za nas hoće uvijek ono najbolje, čak i onda kad put vodi kroz poteškoće. Tada iskusujemo: U Da njegovoj volji dobivamo i potrebnu snagu.

Danas nastavljamo s temom: *Glad – nije pitanje zaliha – „Kruh naš svagdanji daj nam danas.“* Opet smo pozvani upoznati novu fasetu oslobođena stila života u Božjemu kraljevstvu. Jer u prošnji za kruh upućuje nas Isus na našega nebeskog Oca koji je za nas tu više od najboljih roditelja, koji zna za naše cjelovite potrebe i brine se za nas. Ovo znanje može i nas danas učiniti slobodnijima. **Pjesma**

Poticaj

Čovjekova glad

Adolf Portmann (*1897.), humani biolog označio je čovjeka kao „biološki deficitarno biće“. Mi ljudi od rođenja smo suočeni s pomanjkanjem. U usporedbi s drugim stvorenjima dolazimo na svijet prerano. Bepomoćni smo i nepostojani, i u svim svojim potrebama ovisimo o pomoći izvana.

Glad, potrebe nas ljudi vrlo su različite. Svoje potrebe možemo svrstati u tri međusobno isprepletena područja:

1. Glad tijela: Za svoje tijelo trebamo zdravu hranu, dobar zrak za disanje, toplo sunce, svježu vodu, krov nad glavom, odijelo koje štiti, zdravlje, lijekove itd. Trebamo i postignuća tehnike, kao: struju, automobil, računalo, internet... i još puno toga.
2. Glad duše: Čovjek kao socijalno biće od rođenja ovisi o

ljudskome društvu. Bez brige i naklonosti bližnjih ne možemo živjeti, trebamo bližnje koji će nam posredovati prihvaćanje i zaštićenost. Za razvoj naše osobnosti ovisimo o socijalnim odnosima, o kulturi i izobrazbi.

3. Glad duha: Nadalje trebamo zadaću za svoj život. Nadu i perspektive za budućnost vrijednu življenje, smisao koji traje dulje od naše zemaljske egzistencije. Stvoren od Boga čovjek se svjesno ili nesvjesno vraća na svoj prazvor. „Čovjek je neizlječivo religiozan!“, rekao je ruski filozof Berdjajev.

Sve to spada u kruh koji trebamo za život. Pitanje je: Kako možemo tu silnu i različitu glad života utoliti?

Dvije moguće reakcije

Reakcija gladnoga može biti različita. Promotrit ćemo dva moguća načina ponašanja.

Jedan vic može to zorno pokazati. Dva gladna čovjeka dobivaju u gostinju na pladnju servirane jedan veliki i jedan mali odrezak. Jedan uzme odmah veliki odrezak. Nato će drugi: „Tko je pristojan, uzet će najprije manji.“ Nato prvi upita: „Ti bi uzeo najprije manji?“ „Da“, odgovori ovaj. Nato će prvi: „Evo imaš ga i ti!“

1. Uzeti iz straha

Iz straha od pomanjkanja, iz straha od „prikraćenosti“, odlučuju se mnogi ljudi brinuti se sami za sebe, prema motu: „Uzmi ono što trebaš. Uzmi onoliko koliko možeš. Stvori si rezerve, da ni u budućnosti ne bi trpio oskudicu.“ Logička posljedica toga „Uzmi si“ jest ogorčena borba oko dobara zemlje! Nagon za preživljavanjem brzo nas navodi na pohlepu preživljavanja.

„*Ja sam došljak na zemlji*“ (Ps 119,19), stoji u Bibliji, ali mi ljudi se često ne ponašamo kao gosti nego kao razbojnici. Mnogi pljačkaju ljude i obmanjuju jedni druge. Danas imamo za to uglađenije izraze. Umjesto otimačina kaže se možda „strukturno raščišćavanje u svrhu uvećavanja dobiti“.

Zatim pljačkamo Zemlju. Sebičnost i nezasitna pohlepa čine čovjeka u suparničkoj borbi za zalihe Zemlje i neprijateljem

stvorenja. Krajnja posljedica ove sebične i stoga razorne kulture jest prijeteći kolaps čitavoga planeta Zemlje!

Stav kojim je čovjek potpuno usredotočen na imati pitanje je srca. I bogati i siromašni mogu imati lakomo srce i tako živjeti u kraljevstvu duha svijeta. Ipak sa svim dobrima Zemlje čovjek ne postaje sretan, jer u najnutarnjijoj nutрини ostaje prazan.

Svi trebamo nešto što će našu nutrinu ispuniti i usrećiti. Jer tko je iznutra ispunjen, treba malo materijalnih dobara da bi bio sretan. Tko u sebi nosi radost, ne mora neprestano tražiti užitke i dražkanje živaca. Tako je glad u svijetu u svojoj dubini i duhovno pitanje, duhovni problem.

To nas dovodi do druge mogućnosti kako možemo reagirati na našu glad.

2. Primati iz povjerenja

Prošnjom „*daj nam*“ upućuje nas Isus na to da mi ljudi ne živimo sami i napušteni u svemiru. Iza čovjekova urođena nagona za preživljavanjem i zdrave želje za preživljavanjem stoji veliki Abba-Bog koji nas nadasve ljubi!

Isus nas u prošnji za kruh uči da s potpunim povjerenjem pogledamo prema njemu i zamolimo ga: „Abba-Oče, ti nam daj ono što trebamo za život.“ „*Daj nam*“ vodi nas u stav primanja i zahvalnosti.

„*Daj nam svagdanji*“ kruh

Koliko kruha nam treba dati Abba-Otac? „*Svagdanji kruh*“. Ali što se pod „*svagdanji kruh*“ misli? Grčka riječ „*ton epiousion*“ koja se prevodi sa „*svagdanji*“ poznaje više značenja.

Ona najprije znači: potrebni kruh. U ovome smislu prošnja glasi: „Daj nam kruh koji trebamo. Ali daj nam samo onoliko da pritom iz vida ne izgubimo ono bitno.“ Ne molimo dakle za obilje! Jer obilje materijalnoga je opasnost.

Evangelička teologinja Dorothee Sölle govori u vezi s ovim: „Čovjek o kruhu ne samo živi, od samoga kruha čak umire, smrću gušenjem..., užasnom smrću bezodnosnosti: mi još uvijek dišemo, konzumiramo dalje, rastajemo se, podliježemo, proizvodimo, još

doduše govorimo, ali ipak ne živimo.“

Jedno daljnje značenje ovoga „ton epiusion“, kruha koji trebamo, znači nadnaravni kruh koji hrani dušu. O ovome kruhu je govorio i Isus. „*Ne živi čovjek samo o kruhu, nego o svakoj riječi koja izlazi iz Božjih usta*“ (Lk 4,4).

Abba-Otac daje nam kruh

Sada u vezi s pitanjem: Kako nam nebeski Abba-Otac daje „svakodnevno“ različiti kruh koji trebamo?

Materijalno-tjelesni kruh

Materijalno-tjelesni kruh daje nam Otac preko stvorenja!

U Vjeronanju označujemo Boga kao „*Stvoritelja neba i zemlje.*“ Vjerujemo da Bog nas i sva svoja stvorenja svakodnevno hrani i uzdržava na životu preko svojih stvorenja. Sa svakim zalogajem kruha koji uzimamo u sebe isповijedamo da život nemamo sami od sebe. On je dar.

Kad od njega primamo kruh stvorenja, to nas dovodi do zahvalnosti. U ovome stavu primanja i zahvalnosti čovjek postaje otvoreniji za svoje bližnje, dapače za čitav svijet oko sebe. On može primati i dati se obdariti i od drugih ljudi. Zna: Ništa nije po sebi razumljivo. Sve je dar. Tada mu zahvaljujemo za njegove dobre darove. Tu molitva za stolom prije objeda ima svoje važno mjesto.

Ova se zahvalnost pokazuje i u tome da brižno postupamo prema stvorenju, štitimo ga da bi i naši potomci mogli od njega živjeti. Jer zemlja i njezina dobra ne pripadaju nama, premda nešto označujemo kao vlasništvo. Istina je: Zemlja pripada Bogu, a mi smo samo upravitelji.

Emocionalno-duševni kruh

Osim tjelesnih potreba mi gladujemo i za ljudskom blizinom. Emocionalno-duševni kruh primamo u socijalnim odnosima ljudskoga društva: u pripadanju obitelji, naciji, kulturi, gospodarskoj zajednici, kao i u mogućnostima izobrazbe i razvijanja naše osobnosti. To pokazuje: Abba-Otac nas hrani i preko drugih ljudi.

Ipak je pitanje: Otvaramo li se njegovoj brizi i ljubavi preko

drugih? Prihvaćamo li, primjerice, poziv na kavu, ponudu pomoći i zajedništva itd. ili se zatvaramo?

U prošnji za kruh radi se o zajedništvom i jedni za druge.

Ovo se pokazuje i u tome da ne molimo: „Kruh moj svagdanji daj mi danas“, nego „*Kruh naš svagdanji daj nam danas*“. Tko moli Očenaš, uvijek stoji u povezanosti sa svom svojom braćom i sestrama. Tko Abba-Boga Isusa Krista ima za Oca, njemu su svi ljudi, dapače sva stvorenja, sestre i braća! Tako nas ova prošnja poziva na uzajamnu odgovornost, na aktivno služenje bližnjemu.

Duševno-duhovni kruh

Duševno-duhovni kruh daje nam Otac u Isusu Kristu.

Čak i kada materijalno-tjelesnoga i emocionalno-duševnoga kruha imamo dostatno, osjećamo da nam još nešto nedostaje. Postoji glad, čežnja u nama koja ide dublje. To je glad za najdubljim odnosom, onim prema našem Stvoritelju.

Da bismo utolili ovu glad daje nam nebeski Otac ne tek nešto, nego *samoga sebe*, prije svega *u svome Sinu Isusu Kristu*. Tako je Isus u svome razgovoru u sporu sa Židovima mogao reći: „*Nije vam Mojsije dao kruh s neba, nego Otac moj daje vam kruh s neba... Ja sam kruh života. Tko dolazi k meni, neće ogladnjeti*“ (Iv 6,32.36).

Kruh koji Otac nama ljudima daje s neba jest Isus Krist. On sam je odgovor na našu potragu za smislom i budućnošću. On sam je hrana za najdublje čežnje i želje naše ljudske egzistencije.

Abba-Bog dariva nam „*kruh s neba*“ u Isusu Kristu, Bog nas hrani na različite načine.

1. U Svetome pismu

Dobre riječi hrane. Od jedne riječi izgrađivanja, od jedne pohvale, od jedne riječi koja otvara nadu i budućnost, izlazi snaga. Mi možemo iznutra od nje živjeti. Što vrijedi već o ljudskim riječima, još više vrijedi o Božjoj riječi. Isus u vezi s time govori: „*Riječi koje sam vam govorio duh su i život*“ (Iv 6,63).

2. U Presvetoj euharistiji

Franjo je prošnju za kruh Očenaša potpuno tumačio u odnosu na

Isusa u Euharistiji. Svakodnevno slavljenje Euharistije bilo je kod Franje za dušu isto tako važno kao i svagdašnji kruh za tijelo. Ova hranjiva snaga Euharistije može iznenaditi.

Ali Isus je u vezi s time rekao vrlo dojmljivo: „*Tijelo je moje jelo istinsko, krv je moja piće istinsko... Kao što je mene poslao živi Otac i ja živim po Ocu, tako i onaj koji mene blaguje, živjet će po meni*“ (Iv 6,55.57).

3. U daru Duha Svetoga

Prije nego je kao Uskrsnuli poslao svoje učenike u čitav svijet, Isus im je rekao nešto jako važno: „*Ostanite u Gradu dok se ne obučete u Silu odozgor*“ (Lk 24,49).

„*Sila odozgor*“ znači: „Ne morate djelovati iz vlastite snage. Ne morate djelovati sami svojim vlastitim sposobnostima. Otvorite se Duhu Svetome. On hoće biti vaša snaga. On vas hoće voditi i preko vas djelovati.“

Možemo reći: U Duhu Svetome je Isus u nama i djeluje preko nas.

4. U zajedništvu Crkve

Bog stišava našu glad za primanjem i zaštićenošću među nama darivajući nam sestre i braću s kojima možemo dijeliti svoju najnutarniju nutrinu i preko kojih se naša najnutarnija nutrina hrani. Zajedništvo u vjeri, uzajamno bodrenje i potpora, zajedništvo na putu i slavljenje vjere isto je tako životno potreban kruh.

U sljedećoj tišini možemo razmisliti: Vidimo li kako nas Abba-Otac hrani i želi hraniti? **Glazba**

Živjeti iz povjerenja (providnosti)

Očenaš i posebno ova prošnja uče nas vjerovati Božjoj brizi za nas i u skladu s time živjeti. Vjerovati u Božju providnost opušta. Zato je Isus rekao svojim učenicima: „*Ako se ne obratite i ne postanete kao djeca, nećete ući u kraljevstvo nebesko*“ (Mt 18,2-3).

Isus pod „postati djeca“ misli nešto posve specifično, naime ono što djecu od odraslih najviše razlikuje:

- Djeca se mogu dobro igrati. Ona su često toliko zadubljena da zaborave na sve oko sebe.
- Ona normalno žive bez brige i stresa, posve naravno u ovdje i sada. Smiju se i dive, puna su volje za avanturama i zdrave radoznalosti, daju se obdariti i iznenaditi životom u trenutku.

Mi odrasli pak živimo s našim mislima – a da toga nismo ni svjesni – često ili u prošlosti ili u budućnosti, ali ne u danas. Ova prošnja nas poziva da – kao djeca – živimo iz povjerenja. U vezi s time želimo promotriti četiri vidika:

1. Abba-Otac hrani nas svakodnevno iznova

Živjeti u Božjemu kraljevstvu znači živjeti iz povjerenja da će nam Abba-Bog dati svaki dan iznova ono što trebamo. Svaki dan nanovo hoće nas Abba-Otac hraniti, dati da nam dotječe snaga, pomoć, utjeha, ispunjenje, vodstvo, mir itd. Kako godi izgledala vaša situacija:

- bilo vam trenutačno teško ili ne;
- bili mladi ili stari ili između;
- bili oženjeni, u beženstvu, rastavljeni ili udovci;
- bili zdravi, bolesni, tužni, u depresivnoj fazi ili u „zanosu“;

U svim situacijama hoće nam on svakodnevno nanovo dati svoj kruh, svoju snagu, svoj mir, da bismo mogli dobro svladati dotičnu fazu svoga života.

Terezija iz Lisieuxa, koja je na kraju svoga života podnosila vrlo teško trpljenje, nalazila je u ovoj teškoj situaciji riječi povjerenja: „Trpim samo od trenutka do trenutka, iz minute u minutu. Kad si već danas zamislim da će sutra biti još gore, izgubim hrabrost. Ali ako mi sutra bude teže, on će mi dati i više snage!“

Tako nas nebeski Abba-Otac hoće iz dana u dan hraniti i pomagati nam.

2. Živjeti u danas

Franjo Saleški je rekao: „Moja prošlost me više ne zabrinjava, ona pripada božanskome milosrđu. Moja budućnost me još uvijek

ne zabrinjava, ona pripada božanskoj providnosti. Ono što me zabrinjava i od mene zahtijeva jest danas. Ali to pripada Božjoj milosti i predanju moje dobre volje.“

Živjeti u danas znači osloboditi se razočaranja i usredotočenosti na prošlost. Smijemo se pouzdati da će Bog naše učinjene pogriješke ugraditi u svoj plan spasenja. Tada se više ne moramo mučiti pitanjima: „Što smo učinili krivo?“ Smijemo svoju prošlost prepustiti Božjemu milosrđu i umjesto toga okrenuti se ovome sada: „Što sada od nas želiš? Što želiš sada preko nas učiniti? Što sada namjeravaš s mojim životom?“

Tko živi iz povjerenja, može živjeti potpuno u sada i u danas. Tada vrijedi:

- Najvažniji trenutak je upravo ovaj sada.
- Najvažnije mjesto uvijek je ono na kojemu se upravo sada nalaziš.
- Najvažniji čovjek je uvijek onaj koji je upravo sada nasuprot tebi i treba te.

Tko živi iz povjerenja postaje slobodan trenutačno činiti upravo ono što taj trenutak traži. Tako možemo:

3. Biti kruh jedni drugima

Gdje ljudi žive u danas i vjeruju Božjoj skrbi, tu „čuda“ postaju svagdašnje iskustvo. To pokazuje Isus u umnoženju kruha. Šest puta se u Evanđeljima pripovijeda pripovijest o umnoženju kruha.

Sve pripovijesti o umnoženju kruha imaju odlučujuću pretpovijest. Ona se sastoji u rečenici: „*Isus ih je dugo poučavao o životu u kraljevstvu Božjemu. Govorio je o dobroti i brizi nebeskoga Oca koji se kao pastir za njih brine. Ljudi su ga slušali. Ovo slušanje promijenilo je nešto u njima. Nada, pouzdanje i nove perspektive života izlazile su pred njima kao sunce.*

Kad su zatim učenici htjeli navečer otpustiti ljude da si u obližnjim selima mognu kupiti nešto za jelo, postaje Isus aktivan. Govori im: „*Dajte im vi jesti.*“ „Što vi imate? Pogledajte!“ „*Pet kruhova i dvije ribe*“, glasio je odgovor. Ne baš puno za tolike ljude.

Ipak učenici daju sve što imaju Isusu: svih svojih pet kruhova i dvije ribe. Ništa ne zadržavaju kao sigurnu rezervu. Pouzdaju se i sve stavljaju Isusu na raspolaganje.

Isus zatim zahvaljuje za dobrotu svoga Oca, za kruhove i ribe. Iz Očevih ruku daje on kruhove i ribe da se razdijeli. I učenici dijele kruh za kruhom, ribu za ribom. Sve što primaju, daju dalje: Nastaje rijeka davanja i primanja. **Usp. sliku**

Posljedica takva povjerenja obara. Svih pet tisuća muškaraca – s njihovim ženama i djecom možda i dvadeset tisuća ljudi – su se nasitili. Ne samo to: na kraju se napunilo još dvanaest košara – nevjerojatno umnoženje.

Ali stvarni „dobitak“ je umnoženje radosti i zajedništva. I ljudi iskusuju da imaju Abba-Oca koji se nebeski za njih brine!

Evangelički župnik Jörg Zink tumači ovu pripovijest ovako: On misli, kad je netko na putu, uzima sa sobom nešto za put. Tako su svi imali uza se nešto za jesti, ali iz straha da ne bi bili na šteti, to su sakrili. Ipak zatim su čuli riječi o dobroti nebeskog Oca koji se brine za sve. Zatim su vidjeli Isusovo zračenje u kojemu im je zasjala dobrota nebeskog Oca. I kad su zatim još vidjeli kako učenici velikodušno dijele svoje kruhove i ribe, i oni su započeli skrivenu hranu vaditi. Nestalo je straha od štete i sve su podijelili.

U ovome se tumačenju ne radi o tome da se Isusovo čudo „ne prizna“. Nije sporno da je Isus učinio nadnaravno čudo. Ali pravo čudo se sastoji u tome da se nadvlada strah i sebičnost i velikodušno sve stavi drugima na raspolaganje.

Dostatno za sve

Jer i danas ima više nego dostatno hrane na svijetu. Znanstvenici govore da ima zaliha za dvije do tri milijarde ljudi više. Nitko ne bi morao gladovati. Pavao pak upućuje na problem: „*Korijen svih zala jest srebrojuble*“ (1 Tim 6,10). Možemo reći: Korijen svih zala jest nepovjerenje u Božju brigu.

Kao kćeri i sinovi ovoga nebeskog Abba-Oca koji znaju za Očevu brigu, pozvani smo živjeti s toliko povjerenja i velikodušno da i drugi dobiju volju za takav život. To uvijek znači: najprije davati. Tko daje,

ima slobodne ruke da opet primi. Tako bismo živjeli u rijeci davanja i primanja. Nitko ne bi bio previše bogat, a svi bi imali više nego dostatno. U radosti uzajamna davanja i primanja očitovala bi se radost i slava našega Oca. To bi bio život u Božjemu kraljevstvu u kojemu vlada Božja ljubav. **Glazba**

Pitanja

1. Kako bi izgledao život (za mene i diljem svijeta) ako bismo živjeli iz povjerenja (iz providnosti)?
2. Što bi nam moglo pomoći da više živimo u „ovdje“ i „sada“ (potpuno u trenutku)?
3. Kako doživljavam Isusa Krista kao „kruh (snagu) života“?

Zaključni krug

Ostaviti brige – vježba

Danas smo čuli puno o brizi Abba-Oca. Tu sada želim biti konkretan, jer u pogledu na njega možemo drukčije postupati i sa svojim brigama. Isus je govorio o tome da trebamo ostaviti sve tjeskobne brige: „*Ne budite dakle zabrinuti za sutra: Sutra će se samo brinuti za se. Dosta je svakom danu zla njegova*“ (Mt 6,34).

„*Ne budite dakle zabrinuti za sutra...*“ Možda mislite: Lako je reći „ne brinite se“, ali što ako brige jednostavno dođu? U vezi s time govori Petar: „Svu svoju brigu povjerite njemu jer on se brine za vas“ (1 Pt 5,7). „*Povjerite*“, kako je to?

U vezi s time jedan primjer: Mnoge kršćanke i kršćani nose tešku naprtnjaču punu briga. S time odlaze k Isusu ili k Ocu i u molitvi isprazne naprtnjaču: „Pogledaj, ova me briga muči, a tu je zatim još i ovo i ono, da, još me i to muči.“ Kad su sve tako stavili pred Oca i završili s molitvom, pakuju sve brige ponovno u naprtnjaču, uzimaju na svoja ramena i idu dalje.

Ali ne radi se o tome da pokažemo brige, nego da ih stvarno predamo Ocu! U vezi s time tri konkretna koraka:

1. Odlučujemo se povjeriti Ocu i predati mu svoje brige

Svoje brige izražavamo konkretno pred Bogom: „Oče, predajem ti ove brige, molim te pobrini se za njih.“ Može biti korisno da

svoje brige napišemo. Tada znamo da smo mu ih – čak pismeno – predali.

Važno je ovaj korak učiniti svjesno. U nastavku se suzdržavamo od toga da se želje moraju razvijati prema našoj predodžbi. S predajom naših briga mi predajemo iz ruku i predodžbu kada i kako se ove brige i želje trebaju riješiti. Ostavljamo ih. Takvo ostavljanje je žrtva. Jer o svemu što smo predali smije određivati samo Otac u svojoj ljubavi i mudrosti. Mi smo spremni dopustiti Ocu da djeluje i iz njegove ruke primiti kako on providi.

2. Zahvaliti kao znak povjerenja

Kao znak našega povjerenja zahvaljujemo mu što je brige preuzeo i već započeo rješavati ih. Ako nas briga pola sata kasnije ili sljedećega dana opet želi zaokupiti, možemo moliti: „Pogledaj, Oče, već sada ti opet zahvaljujem za brigu koja opterećuje. Ali ti zahvaljujem da je ovo sada tvoja briga i da ćeš se za to pobrinuti.“

To vodi do pitanja, kao:

- Nije li previše jednostavno sve prepustiti Bogu?
- Ne tišti li nas odgovornost?

3. Prepoznati vlastitu odgovornost

U vezi s time jedna pripovijest: Neka žena nje govala s ljubavlju i s puno predanja svoj vrt. Jednoga dana prođe župnik mimo i divi se kako cvijeće, povrće i plodovi rastu. Pa će ženi: „Kako se krasno za sve brine nebeski Otac. Jednostavno čudesno! Kako daje da sve lijepo raste. Bog vas je posebno blagoslovio. Božja briga je velika!“ Žena mu je povlađivala. Ali kad je sljedećih tjedana opet govorio iste stvari, bila je pomalo srdita i jednoga dana rekla: „Lijepo, gospodine župniče, ali vam kažem da ste trebali ovaj vrt vidjeti prije deset godina, kad se dragi Bog za njega još posve sam brinuo!“

Nebeski Otac hrani ptice nebeske, ali ne daje da im hrana padne u usta, niti im gradi njihova gnijezda. One same moraju tražiti hranu. One same grade svoja gnijezda. To je njihov doprinos.

Tako i mi trebamo posjednika svojih briga zamoliti da nam pomogne prepoznati naš vlastiti doprinos. Primjerice, „Daj mi spoznati koju suradnju očekuješ od mene za rješenje ovoga problema. Koji je moj doprinos?“ Ili kako kaže Isus: „*Tražite stoga najprije Kraljevstvo i pravednost njegovu, a sve će vam se ostalo dodati*“ (Mt 6,33). To treba činiti s potpunom odlučnošću i s čitavim predanjem.

Što se s takvom predajom briga mijenja, pokazuje jedna kineska poslovice: „Ne možeš spriječiti da brige kao ptice kruže nad tobom. Ali možeš spriječiti da na tvojoj glavi sagrađe gnijezdo.“ Brige nas više ne pritišću. Netko drugi nosi glavni teret. Mi živimo slobodnije i opuštenije. Kad se Bog brine za naše brige, imamo slobodne ruke da bismo se brinuli za brige drugih.

Konkretna mogućnost

Možda među nama ima osoba koje u svome srcu osjećaju da sada jednu ili više briga posve svjesno žele na ovaj način predati Bogu. Ovu mogućnost hoćemo omogućiti jednim znakom.

Podijeliti list briga i pisaći pribor. Brige koje želimo povjeriti nebeskomu Ocu, sada napisati. **Glazba**

Tko svoje brige hoće staviti u Božje ruke, može list s brigama kod kuće odložiti pred križ ili na mjesto gdje provodi tiho vrijeme. Može na list napisati i datum. Želim uputiti na to da u Radnoj bilježnici str. 46-47 (?) možete još jednom pročitati ove korake.

Naputak za korak pomirenja

Današnja tema: *Glad – nije pitanje zaliha – „Kruh naš svagdanji daj nam danas“* pokazuje da se nitko ne mora bojati da će biti prikraćen. K tomu dolazi još nešto: Samo u zdravim odnosima možemo jedni drugima dati kruh, ljubav, priznanje itd. i jedni od drugih primiti. U povrijeđenim i krutim odnosima ubrzo stoji: „Od njega ili od nje ne uzimam više ništa.“

Takva ili slična očitovanja upućuju na to da je rijeka ljubavi blokirana. Ako su takve blokade prisutne, mi od određenih ljudi više ne primamo ljubav koju nam nebeski Abba-Otac po njima želi dati.

Primamo manje ljubavi jer ju ne možemo ili ne želimo primiti. A kao posljedica toga mi i dajemo manje ljubavi. Tako je „božanska rijeka ljubavi“ poremećena. Nebeski Otac to ne želi.

Stoga ćemo u drugome dijelu sljedećega susreta dati mogućnost povjeriti Otkupitelju naše zapreke protiv „tečenja božanske ljubavi“. U vezi s time – kao dragovoljnu ponudu – nudimo korak pomirenja.

- List pomirenja može nekima biti pomoć. Oni ga dobivaju već sada da bi se kod kuće mogli pripremiti. Imaju mogućnost napisati od čega se žele rastati.
- Sljedeći put sa sobom ponijeti list pomirenja i pisaćí pribor.
- Sljedeći put možemo list pomirenja odložiti pred križ. On će zatim kasnije nepročítan biti spaljen ili na neki drugi način uništen.

Zaključujem ovaj susret ovom slikom. Ona sažimlje današnji susret. **Eventualno komentirati sliku. Zatim kratka tišina - Pjesma i blagoslov**

„Oprosti nam kao što i mi opraštamo...“

Što želim povjeriti u Božje ruke, u spasiteljsku i otkupljujuću ljubav?

Komu želim oprostiti? (Imena osoba ili grupa)

Koja predbacivanja želim zauvijek pokopati?

Koje odnose želim za daljnji put spasenja povjeriti Isusu?

Što god ljude povrijedilo, u životu spriječilo ili rastavilo, mora se uroniti u oproštenje.

Oproštenje iz Isusova Duha je snaga koja mijenja svijet. Kao sinovi i kćeri nebeskoga Oca pozvani smo oprostiti, prije nego drugi nepravdu uvide i priznaju.

5.

Oproštenje – Penicilin za zajednicu

Oprosti nam duge naše

Cilj

Ova prošnja nam posvjećuje da Božje kraljevstvo dolazi k nama posebno po daru oprostjenja i preko nas se hoće širiti, ukoliko mi Božje oproštenje prihvatimo i prenesemo dalje. Glavna nakana ove prošnje jest pomiren zajednički život ljudi međusobno. Radi se o pomirenim odnosima. U prvome dijelu ove cjeline dobivamo pomoć za postupanje s krivnjom. U drugome dijelu nudimo u slavlju pomirenja mogućnost konkretno tražiti Božju ljubav i oproštenje. U svečanosti na kraju možemo izraziti radost zbog primljena

pomirenja.

Uvod

Posebnost ovoga susreta: dragovoljno malo slavlje pomirenja sa zaključnom malom svečanošću.

Očenaš nam hoće posvijestiti da nam je nebeski Otac, Bog i Otac Gospodina našega Isusa Krista i Otac svih nas, naklonjen u velikoj ljubavi kao Bog kojemu se možemo obratiti. Ljubi nas kao dobar, snažni. „nebeski“ ljubeći Otac. Želi nam dati iskusiti svoju brižnu ljubav.

Na posljednjemu susretu čuli smo nešto na temu Božje providnosti. U vezi s time jedna humoristična pripovijest:

Župnik pripremio propovijed o providnosti, kad odjednom čuje eksploziju. Uskoro vidi i ljude u panici kako trče tamo-amo i shvati da je probijen nasip, izlila se nabujala rijeka i pučanstvo se evakuira.

Župnik je vidio kako se voda diže na cestu. Bilo mu je teško sve veću paniku potisnuti, ali je samomu sebi rekao: „Upravo sada kad radim na propovijedi o pomirenju, imam priliku prakticirati to što propovijedam. Ostat ću ovdje i pouzdati se da će me Božja providnost spasiti.“

Kad se voda digla do njegova prozora, mimo je prolazio čamac i ljudi u njemu dovikivali mu: „Uđite, gospodine župniče.“ „O, ne!“, reče župnik, „Ja se pouzdajem u providnost. Bog će me spasiti.“

Zatim se popeo na krov, a kad je voda dospjela i onamo, prolazio je drugi čamac pun ljudi i primoravali su župnika da uđe u čamac. Ponovno je odbio.

Sada se popeo na dimnjak krova. Kad mu je voda bila do koljena, poslali su policiju s motornim čamcem da ga spasi. „Ne, hvala, gospodine“, reče župnik, „ja se pouzdajem u Boga. On će me spasiti.“

Kad se župnik utopio i prispio u nebo, odmah se požalio Bogu. „Pouzdao sam se u tebe! Zašto nisi ništa poduzeo da me spasiš?“ Bog tada uzvrat: „Poslao sam ti barem tri čamca.“

Bog se za nas brine, ali on treba i našu suradnju. Moramo prihvatiti njegovu pomoć.

Na zadnjem susretu *Glad – nije pitanje zaliha*. „Kruh naš svagdanji daj nam danas“ vidjeli smo da se Abba-Bog brine da svi ljudi dobiju dostatno kruha, dostatno ljubavi i potpore. Ali za to treba nas. On hoće preko nas dati drugima svoj kruh i hoće da mi od drugih primimo njegov kruh.

Takvo davanje i primanje pretpostavlja zdrave odnose. Samo u zdravim odnosima možemo ljubav primati i davati.

Zdravi odnosi se temelje na opraštanju. „*Oproštenje – penicilin za zajednicu. Oprosti nam duge naše*“ glasi stoga današnja tema. Penicilin ozdravlja bolesti. Oproštenje ozdravlja naše odnose.

Kod današnje prošnje radi se o tome da se otvorimo ponorno dubokomu milosrđu Abba-Oca. On želi ozdraviti naš život i naše odnose, jednostavno zato jer nas toliko ljubi!

Riječi „nama“ i „našu krivnju“ upućuju u ovoj prošnji na zajednički život i život jednih za druge obitelji čovječanstva. Ne radi se dakle samo o mome privatnom pomirenju, nego o svima nama. Isus nas u ovoj prošnji uči da se zauzmemo jedni za druge i da surađujemo da se svi u Božjemu narodu međusobno pomire, da njegova ljubav teče u sve odnose. Za to je potrebno naše aktivno sudjelovanje.

Sada hoćemo u jednoj pjesmi Duhu Svetomu moliti da nas njegovo milosrđe otvori. **Pjesma**

Poticaj

Materijalni oprost krivnje

Kad ovu prošnju razmatramo u biblijskoj predaji, otkrivamo iznenađenje. Kod Mateja stoji: „*I otpusti nam duge naše kako i mi otpustismo dužnicima svojim*“ (Mt 6,12).

Ovaj tekst se odnosi prije svega na otpis gospodarskih dugova. U Isusovo vrijeme – kao i diljem svijeta danas – ljudi su živjeli uglavnom u siromaštvu. Materijalne brige i borba za preživljavanje stajale su u prvome planu. Otpustiti jedni drugima materijalni dug za mnoge je bila potreba da bi se živjelo dostojno čovjeka.

Tako je pravednost, a time i otpust dugova, Bogu jako na srcu.

Potpuno u smislu ove prošnje pozvao je papa Ivan Pavao II. u godini velikoga jubileja 2000. bogate nacije da siromašnim narodima otpuste dugove. Jer samo tako imaju siromašne zemlje uistinu priliku moći nanovo započeti.

Poravnavanje između bogata i siromašna koje svima daje novu priliku, prva je nakana ove prošnje.

Pomirenje u odnosima

Ali takva nova raspodjela dobara treba posve odlučnu pretpostavku: povjerenje. Samo u „zdravim“ odnosima punim povjerenja takvo je „razduživanje“ uopće zamislivo. Stoga nalazimo kod evanđelista Mateja na kraju Očenaša sljedeći redak: *„Doista, ako vi otpustite ljudima njihove grijestupke, otpustit će i vama Otac vaš nebeski. Ako li vi ne otpustite ljudima, ni Otac vaš neće otpustiti vaših grijestupaka“* (Mt 6,14-15).

Ovdje upada u oči da je pomirenje s Bogom vezano uz međusobno pomirenje. Isus nas uči da Božje pomirenje mogu prihvatiti samo oni ljudi koji su oprostili svojim bližnjima. Nema zajedništva s nebeskim Ocem koje bi isključivalo zajedništvo ljudi međusobno.

U židovstvu je jedan od najvećih blagdana „Dan pomirenja“, „Jom Kipur“. Rabinski spis piše u vezi s time da Dan pomirenja kada se okajava krivnja između čovjeka i Boga (okomito pomirenje) predviđa takozvanih „deset dana obraćenja“. Ovo su dani vodoravnoga pomirenja, to znači posvećeni pomirenju među ljudima. Pomirenje među ljudima treba dakle deset puta više vremena od pomirenja između Boga i čovjeka.

Naša današnja formulacija ove prošnje: *„Otpusti nam duge naše kako i mi otpuštamo dužnicima našim“* jasno pokazuje povezanost između vodoravnoga i okomitog pomirenja.

Bezuovjetna spremnost oprostiti

Pomirenje da, ali kako često? S ovim pitanjem došli su učenici k Isusu: *Tada pristupi k njemu Petar i reče: 'Gospodine, koliko puta da oprostim bratu svomu ako se ogriješi o mene? Do sedam puta?' Kaže*

mu Isus: 'Ne kažem ti do sedam puta, nego do sedamdeset puta sedam.'" (Mt 18,21-22).

Isus govori: Trebamo oprostiti uvijek i bezuvjetno. Ali s ovim zahtjevom nailazimo vrlo brzo na naše granice. Jer često vezujemo uvjete uz naše oprostjenje.

- Oprostit ću ako prestaneš s time. (Pritom želim upozoriti na to da nikada ne moramo sve tek tako prihvatiti. Naprotiv: Otpor i pojašnjenje u nekim situacijama su izraz ljubavi i zato potrebni).
- Oprostit ću ako priznaš svoju krivnju i zamoliš me za oprostjenje.
- Oprostit ću, ali samo još jednom.

Kad smo ranjeni, uvrijeđeni ili poniženi već je puno ako ne uzvratimo i šutimo s mišlju: „Ne želim ovoj osobi nikakvo zlo, ali ju više ne želim vidjeti.“ Koliko god važno, a često i potrebno može biti vrijeme prostornoga odmaka za ozdravljenje od povrjeda, ono ipak još uvijek nije rješenje Božjega kraljevstva.

Potpuno oprostjenje znači ponovno uspostavljanje odnosa, i to ponovno uspostaviti bezuvjetnom Isusovom ljubavlju koja nas ozdravlja i povezuje. To može biti dug put koji započinje na ovome svijetu, ali često tek u vječnosti nalazi potpuno ostvarenje.

Isus je kod oprostjenja vrlo radikalan. On ne prihvaća „Ako i Ali“, nikakve uvjete. Zašto?

Posljedice nepomirljivosti

Nepomirljivost i gnjev mogu dovesti do duševnih i tjelesnih bolesti i smetnji. Gnjev razara čovjeka iznutra. Uzima čovjeku mir, truje srce i čini ga krutim. A tvrdo srce jedva da može primiti i darovati ljubav.

Nepomirljivost je kao otvorena rana. Dokle god se još prljava strana tijela nalaze u rani, ona će se uvijek iznova gnojiti i boljeti. Rane mogu ozdraviti tek ako su potpuno dezinficirane. Tako je i s našim srcem. Dokle god još zadržavamo predbacivanje, gorčinu, dokle god se još hoćemo nekomu za nešto osvetiti, to u nama otvara

uvijek nove rane.

Mi se svojom nepomirljivošću vezujemo uz druge ljude i tako sami postajemo neslobodni. Pučkim jezikom govorimo: „Doć' će maca na vratanča.“ Ovo neopraštanje događa se često u našim mislima. Možda ste i vi već opazili da nas opterećujuće misli na neku osobu koja nas je uvrijedila i kojoj nešto ne želimo oprostiti, neprestano progone. Mi sami postajemo tako neslobodni.

Nepomirljivost može imati posljedice i za druge ljude. Ustrajavajući u predbacivanjima možemo drugim ljudima staviti neku vrstu nevidljivih veriga. Dokle god ljude osuđujemo, loše o njima mislimo i govorimo, dotle umanjujemo njihov izgled da se promijene, budući da ih fiksiramo na njihovu prošlost! Na ovome području možemo u najužemu krugu odnosa biti vrlo nemilosrdni. Druge čvrsto „prikivamo“ na prošlost.

Nepomirljivost jako boli našega Abba-Oca. Jer nepomirljivost je najveća zapreka za Božje kraljevstvo. Gdje smo u timovima, grupama, zajednicama nepomirljivi, blokiramo time Božje djelovanje. Stoga mnogi ne iskusuju njegovo spasenje, njegovu ljubav, njegovo svjetlo, koje nebeski Otac želi preko nas darovati. Mi nosimo veliku odgovornost!

Iz ovih razloga Isus ne želi kod pomirenja nikakvu polovičnost. On hoće naše spasenje i sreću i čini to i preko našega pomirenja „bez ako i ali“, to znači čitavim srcem. Dar je da se sada smijemo uputiti na ovaj put pomirenja. Pomirenje čini svima dobro, ne samo nama. Ono donosi blagoslov i zdravlje u naš život. **Glazba**

Pomirenje ozdravlja

Pomirenje je put. Prvi korak na ovome putu je spoznavanje krivnje.

Ono što smeta iznijeti na vidjelo

Kad samima sebi, Bogu ili drugim ljudima više ne možemo potpuno pogledati u oči, osjećamo da tu postoji neka smetnja. Pritom se može raditi o povrjedama, razočaranjima ili neraščišćenoj krivnji.

Susret s neugodnim najčešće pokušavamo izbjeći. Neugodne stvari i vlastitu krivnju ne želimo pogledati. Tako smo skloni neugodna sjećanja potisnuti. Ovo se katkada događa toliko automatski, da to sami uopće ne opažamo.

Tada se događa slično kao kad bi domaćica (ili domaćin) u kuhinji sve otpatke jednostavno pomela pod sag. S vremenom sve gnjije i počinje užasno smrdjeti. To je iskustvo ljudi koji svoju krivnju i neugodne stvari potiskuju. Odjednom se sama sebe više ne voli i život više ne miriše. Počinje se sama sebe mrziti. Često se ne zna odakle ovi osjećaji dolaze.

Tako mogu neki strahovi, koje ljudi nose duboko u sebi, imati svoj razlog u neraščišćenoj krivnji. Potisnuto djeluje ometajuće u dubini naše nesvijesti dalje. Ali teži za time da bude pogledano i prihvaćeno. Jer: „*A sve što se raskrinka, pod svjetlošću postaje sjajno*“ (Ef 5,13). Gdje dođe svjetlo, tu je moguća promjena.

Jedan drugi oblik da se izbjegne smetnju u vlastitome srcu može se pokazati u optužbi i okrivljivanjima drugih. Pritom smatramo druge odgovornima za našu bol. Promjena nastaje tek kada prestanemo okrivljivati druge, ako iziđemo iz uloge žrtve i sami preuzmemo odgovornost za naše reakcije.

Put opraštanja

U proces ozdravljenja i postajanja cjelovitim spada to da svoju krivnju (poteškoće, otpore) pogledamo, prihvatimo i zatim predamo Isusu, našem Otkupitelju, na uklanjanje. Krivnjom nazivamo općenito ono što se u nama buni protiv Božjega plana; ono što sprječava ili pak potpuno blokira prihvaćanje i davanje ljubavi. Da bismo se oslobodili takve krivnje, bitan je put oprostjenja.

Što znači oprostjenje?

1. Oprostjenje ne znači: pokoriti se i jednostavno sve gutati. Naprotiv: Često je radi istine i pravde potreban sukob, razračunavanje. Ali nutarnji stav kod ovoga razračunavanja obilježen je milosrđem. Ne radi se o „htjeti imati pravo“, nego o pitanju:

- Kako se možemo sada otvoriti Božjoj ljubavi?

- Kako sada Božja ljubav može najbolje nešto izvesti, rješavati i mijenjati?
2. Oproštenje je čin naše volje, jasna odluka:
 - Ja se više ne usredotočujem na tvoju prošlost i opraštam ti. Sva svoja predbacivanja tebi donosim Isusu na križ. Ondje neka umru.
 - Hoću s tobom nanovo započeti. Hoću te prihvatiti takvim kakav jesi.
 3. Oproštenje se događa u izvršenju odluke. Opraštam ti! Ovo izricanje je posebno važno kad su u nama prisutni bolni i tjeskobni osjećaji. Izricanje otvara put. Oslobađa nove snage.

Cijena oprostjenja

Takvo oproštenje nije nimalo jednostavno. Ono ima svoju cijenu. Samoga Isusa je pomirenje čovječanstva stajalo bolna, brutalna trpljenja i smrti na križu.

I nas oproštenje stoji neke vrste smrti, neke vrste razapinjanja. Ono naime stoji razapinjanja našega ponosa, našega htijenja da budemo u pravu i potrebe za osvetom. Mi brzo nalazimo mnoge razloge da ne moramo oprostiti. Ali sve razloge protiv oprostjenja, koliko god se činili logičnima i opravdanima, treba ostaviti. To je naša žrtva, naše umiranje bez kojega nas Bog ne može pomiriti i ozdraviti.

Kod oprostjenja može pomoći spoznaja: Svi ljudi su obilježeni svojom životnom poviješću. Ako su nas ljudi uvrijedili, onda su i oni sami najvjerojatnije iskusili puno uvrjeda.

Nadalje, može nam pomoći spoznaja da je čovjek koji mi je nanio nepravdu – i uopće čovjek koji čini nepravdu – bolestan. Vezan je u kavezu negativnoga i zloga. Zao čovjek je krajnje nesretan. On je zatočenik. A zatočene ljude trebamo susretati s milosrđem.

Komu oprostiti?

Svaka krivnja – bila ona ne znam kako malena – ima povijest učinka. Blokira razvoj Božjega kraljevstva. Tako svaka krivnja ima

negativne posljedice za mene i za druge. U ovome smislu nema privatne krivnje, jer i najintimnija krivnja ima učinke. Zato se oproštenje odnosi i na sva područja ljudskoga života, na sve čovjekove odnose.

- samima sebi

Često moramo prije svega oprostiti samima sebi.

Francuski pisac Georges Bernanos (1888.-1948.) formulirao je sljedeću rečenicu: „Lakše je nego što se vjeruje mrziti samoga sebe.“

Kako dolazi do odbijanja samoga sebe?

Mnogi ljudi žive s poželjnom slikom o samima sebi. Ova slika obilježava njihov osjećaj života, najčešće više negativno. Oni se osjećaju kao prestari, kao preopterećeni, kao... Bog ih je opremio krivim licem; a da ne govorimo o karakteru, itd.

Mnogi ljudi jasno pokazuju trud da same sebe prihvate takvima kakvi jesu. Ne nalaze Da svomu životu, svomu tijelu, svojim osjećajima, svojoj duši, svojoj prošlosti... itd. Uvijek imaju na sebi nešto izložiti i žele biti drukčiji. Dokle god se mjerimo po ovoj slici, dotle ta poželjna slika nama vlada, mi bivamo više ili manje frustrirani. Ostajemo zarobljeni u kraljevstvu svijeta. „Borimo“ se protiv samih sebe ili barem protiv nekih područja.

Zato je važno pomiriti se s realnošću našega života. Oprostiti samima sebi znači ostaviti svoju poželjnu sliku, prestati same sebe činiti lošima, odbijati područja u sebi i svojoj povijesti. Sve smije biti.

- „Bogu“

Ponekomu ne preostaje drugo nego da „oprosti“ i Bogu (Premda ovaj izričaj teološki nije posve ispravan, može zacijelo imati stanovito značenje na emocionalno-duševnoj razini!). Tko ne poznaje pitanje ili predbacivanje: „Kako je samo Bog mogao sve to pripustiti?“ Svi imamo takav „Zašto“, koji se odnosi na nas ili na druge.

Bogu možemo predbaciti s obzirom na naše slabosti,

prikraćenosti, povrjede i razočaranja, kao i što nas je stvorio takvima kakvi jesmo. Možemo se iznutra pobuniti protiv Boga, jer puno toga nije onako kako bismo mi željeli.

Oprostiti Bogu znači svu nutarnju pobunu, svako mrmljanje donijeti na križ.

– svim bližnjima

Oproštenje se odnosi nadalje na sve bližnje. Svi smo mi nezdravi i ranjeni ljudi. Iskusujemo nepravdu i vrijeđamo uvijek iznova sebe i druge; često čak da to niti ne opazimo. Tu je potrebno neprestano opraštanje.

Oproštenje se odnosi u prvome redu na žive bližnje, prije svega naše najbliže s kojima skupa živimo ili smo skupa živjeli. Oproštenje se može odnositi i na pokojne.

Jedno nepomireno područje je kod vjernika često odnos prema vlastitoj župnoj zajednici i Crkvi. To može biti crkveno vodstvo, Rim i papa. „Crkva bi konačno ipak morala...“ Takva srdžba može biti hranjena dubokom pobunom. To ipak ne znači da opravdana kritika lošega stanja ne treba i ne mora biti očitovana. Ali takvu opravdanu kritiku treba iznositi na izgrađujući način, i ona nikada ne smije služiti kao izgovor za vlastito zatvaranje pred nužnim koracima promjene.

Gnjevi i predbacivanja mogu biti prisutni i prema institucijama kao i prema političkoj zajednici, udrugama, radnome mjestu, gospodarskome sustavu ili prema nacijama.

Što god ljude ranjavallo, u životu sprječavallo ili rastavljalo, mora uroniti u oprostjenje. Oprostjenje iz Isusova Duha je snaga koja mijenja svijet. Kao kćeri i sinovi nebeskoga Oca pozvani smo oprostiti prije nego drugi nepravdu uvijek i priznaju. Pozvani smo oprostiti i kad imamo malo nade da će se naš nasuprotnik promijeniti. Ovo zbog toga što je naše mjerilo Abba-Otac, a mi hoćemo služiti dolasku njegova kraljevstva.

Svoju pozornost smo sada posebno usmjerili na onu razinu

oproštenja na kojoj se nas same traži i izaziva. Ali ne smijemo zaboraviti da je kršćansko oproštenje kao dar i kao zadaća plod prisutnosti Duha Svetoga. Bog nas izaziva, ali nas ne preopterećuje. Koliko nam je moguće, hoćemo mu donijeti sve i sebe povjeriti njegovoj ljubavi.

Vrijeme tišine

Pozivam vas da si priuštite vrijeme tišine i dobro osluhnete u sebe ili dadnete prostora onomu čega ste pri slušanju sami već postali svjesni.

Tri pitanja mogu nam biti pomoć:

1. Komu želim moći oprostiti? (napisati imena: osoba, grupa i td.)
2. Koja predbacivanja želim zauvijek moći pokopati?
3. Koje svoje odnose želim Bogu osobito povjeriti?

Sve to moguće je sada napisati na „list pomirenja“. Ne radi se o tome da kopkajući tražimo. Najvažnijih točaka postat ćemo brzo svjesni. Ovaj je korak moguće učiniti i ništa ne pišući. Ostavljamo 10 do 15 minuta vremena, a za to vrijeme slušat ćemo laganu glazbu.

Važno: Idealno je da se slavlje pomirenja dogodi u sakralnome prostoru. Inače se prostor preuredi: križ (slika), svijeće, cvijeće, razglednice s uspomena na stolu ili na povišenu mjestu. Oblačenje liturgijskoga ruha pojačava karakter slavlja. Važno: Križ (slika) a ne osoba predavača treba biti u središtu, stajati u sredini. Glazba / Stanka (10 do 15 minuta)

Slavlje pomirenja

Uvod

Liturgijski uvod, pozdravljanje, pjesma. Slavlje pomirenja započinje molitvom:

„Nebeski ljubeći Oče, ti imaš srce puno ljubavi. Želiš ozdraviti naše odnose i učiniti nas sretnima. Zato si u naš svijet poslao

Isusa Krista kao Spasitelja i Otkupitelja. Pošalji nam sada Duha Svetoga da bismo se mogli otvoriti njegovu pomirujućemu i ozdravljujućemu djelovanju. To te molimo po Isusu Kristu našem Otkupitelju, bratu i prijatelju. Amen.“

Razmišljanje

Kršćanstvo polazi uvijek odatle tko je za nas Bog, što je za nas učinio i što još uvijek želi za nas učiniti. Očenaš pokazuje neprestano da se Bog odlučio za nas ponajprije i u svemu biti Abba-Otac i obdariti nas.

Nebeski Otac zna za naše poteškoće s pomirenjem. U svome milosrđu dolazi nam u susret da bismo postali sposobni za pomirenje. On je u svome Sinu Isusu Kristu postao aktivan da bi nam dao iskustiti svoju ljubav.

Ivan je tu ljubav opisao na sljedeći način: „*U ovom je ljubav: ne da smo mi ljubili Boga, nego – on je ljubio nas i poslao Sina svoga kao pomirnicu za grijehе naše*“ (1 Iv 4,10). On je dao svoga Sina „*kao pomirnicu za naše grijehе*“. Riječ „pomirnica“ za nas u današnjem jeziku nije jednostavno razumjeti. Pomirnica čini da ono što je razdvojeno može opet biti skupljeno i to otkupljujućim životom i djelovanjem Isusa Krista.

Kako to možemo razumjeti, pokazuje jedan primjer iz Staroga zavjeta. Na Dan pomirenja, nakon već započetih deset dana obraćenja, skupio se narod u Hramu da se pomiri s Bogom i slavi novi početak. Jedna od radnji u ovome slavlju pomirenja sastojala se u tome da se donijelo živoga jarca. Koje značenje je ta životinja imala, opisuje se u sljedećemu tekstu: „*Neka mu na glavu Aron stavi obje svoje ruke i nad njim ispovijedi sve krivnje Izraelaca, sve njihove prijestupe i sve njihove grijehе. Položivši ih tako jarcu na glavu, neka ga pošalje u pustinju s jednim prikladnim čovjekom. Tako će jarcu na sebi odnijeti sve njihove krivnje u pusti kraj*“ (Ljet 16,21-22).

Ovim obredom su se grijesi priznanjem i izricanjem natovarili na jarca. On je postao žrtveni jarcu preko kojega su na Dan pomirenja odneseni svi grijesi naroda iz njihove sredine.

To nas dovodi u blizinu onoga što je Isus za nas učinio i za nas

želi učiniti. U prenesenome smislu možemo reći da je Isus bio dragovoljno spreman postati za sve nas žrtvenim jarcem. Sada može postati razumljivo što znači prihvatiti Isusa „kao pomirnicu za naše grijeh“.

1. Ovo se događa kad mi sve svoje krivnje, predbacivanja, gorčine, sve ranjene i napete odnose predamo Isusu da bi ono negativno moglo umrijeti na križu. Tako se rastajemo i distanciramo od svega negativnoga. Svemu tomu okrećemo leđa.
2. Sada se okrećemo ljubavi Isusa Krista. Hoćemo prihvatiti njegovu ljubav prema svima, da bi njegova ljubav mogla djelovati u svim našim odnosima.

Na ovaj korak nas Isus sada poziva. On moli: „Donesi mi sve koji su te uvrijedili i nanijeli ti štetu. Donesi mi sva svoja predbacivanja i povrjede. Donesi mi svu svoju krivnju i terete. Poveži se sa mnom, s mojim trpljenjem, s mojim križem. Ja sam i tvoju krivnju i tvoje terete ponio na križ na Golgotu. Donesi sve, da bi to postalo moj križ, a ne bi više morao ostati samo tvoj križ! Prihvati sada moje oprostjenje, moju ljubav. Kao što sada s tobom započinjem posve iznova, tako i ti sa svima započni nanovo, da bi moja ljubav mogla preko tebe doprijeti do svih ljudi s kojima se susrećeš.“ **Kratka šutnja**

S Očenašem hoćemo u rečenici „*Oprosti nam duge naše*“ i sami moliti za oprostjenje, a zatim u riječima „*kako i mi otpuštamo dužnicima našim*“ izreći svoje oprostjenje onima koji naše oprostjenje trebaju.

Molimo polagano i svjesno: „Oče naš...“

Put do križa

U jednome vidljivu znaku možemo sada izraziti svoju odluku za pomirenje. Možemo se uputiti prema križu i ondje odložiti svoj list pomirenja sa svime što smo napisali. To treba biti znak da se potpuno hoćemo rastati od onoga što smo zabilježili. Možete po sebi razumljivo i ostati na mjestu i ovaj korak izvršiti samo iznutra.

Ondje možete nekoliko minuta tiho pogledati prema Isusu i reći mu što vam srce muči. Pozivam vas da ovaj trenutak tišine s Isusom kušate i da se ne osjećate primoranima jer drugi iza vas stoje.

Napomena: U znak da smo prihvatili pomirenje, možete sa sobom uzeti razglednicu s križem, odnosno slikom (ili neku drugu uspomenu, znak), koji se nalazi kod križa. **Tiha glazba ili sabrana šutnja**

Molitva za odrješenje po Isusu

„Gospodine Isuse Kriste, ti si naš Otkupitelj i Osloboditelj svih ljudi. Ti si predao za nas svoj život.

Molimo te: Snagom svoga Križa i svoga uskrsnuća učini nas slobodnima od svake nepomirljivosti. Slomi sve krutosti našega srca. Presijeci okove naših negativnih navika. Ozdravi svojom prevelikom ljubavlju rane našega života. Ispuni nas svojim Duhom koji nas osposobljuje da svima od srca oprostimo. Daruj nam ljubav i preobrazi naše odnose. Tebi sve povjeravam. Amen.“ **Gdje je ubičajeno, može se zaključiti pozdravom mira. Eventualno sljedećim riječima:**

Gospodine Isuse Kriste, ti si tu kao Uskrsnuli, Gospodar i Pobjednik nad svakom nepomirljivošću, daruj nam sada svoga Duha mira. Ispuni nas i prožmi sada svojom ljubavlju, svojim opraštenjem i daj nam milost da tvoj mir i tvoje opraštenje možemo prenijeti dalje na sve ljude. I mir uskrsnuloga Gospodina neka bude uvijek s vama.“

Tako smo sada pozvani, kao znak da hoćemo svim ljudima dalje prenijeti mir, pružiti jedni drugima ruku na pozdrav mira.

Jednom pjesmom hoćemo sada zahvaliti za ono što nam je nebeski Otac darovao po svome Sinu. **Zahvalna pjesma**

Živjeti pomirenje

Sada se najprije hoćemo radovati. Isus je s nama započeo iznova. Oprostio nam je. Čak i onda kad ništa od toga nismo osjetili. Može biti da se sada osjećate slobodnijima. A može biti i obratno: Moguće je da dolazite u dodir s onim bolnim i teškim svoje životne

povijesti. Čak i kad je neugodno, na duži rok to djeluje ozdravljujuće. Jer Isus je pokazao ono što u nama želi ozdraviti.

Možda također opažamo da u našem životu ima odnosa i točaka gdje se sada mora dogoditi ono daljnje. Možda osjećamo da je potreban jedan razgovor pomirenja da bi odnos mogao ozdraviti. Možda je i vrijeme za popravak.

Židovskom Danu pomirenja prethodilo je deset dana pomirenja među ljudima. Kod nas je bilo obratno: Mi smo slavili pomirenje s Bogom, a sada dolaze sedam dana pomirenja međusobno sve do sljedećega susreta.

Za međusobno pomirenje potrebne su uvijek dvije osobe koje su na to spremne. Nije to slučaj uvijek. Pavao govori: „*Nikome zlo za zlo ne vraćajte; zauzimajte se za dobro pred svim ljudima! Ako je moguće, koliko je do vas, u miru budite sa svim ljudima*“ (Rim 12,17-18). Ali uvijek je moguće pomirenje u vlastitome srcu.

Ovdje želim navesti još jednu misao Richarda Rohra: „U kršćanskim krugovima sam već doživio previše licemjerna oproštenja i prebrza pomirenja. Prebrzo se tu potvrđuje slika o sebi kao velikodušnu čovjeku koji ništa ne oprašta, umjesto da tiho tajnu zla iznese do kraja. (...) Pravo oproštenje koje je nadahnuto Duhom Svetim oslobađa i ozdravlja barem uvijek jednoga od dvoje pogođenih, a u idealnome slučaju oboje.“

S obzirom na to još dvije napomene, koje mogu pomoći do pravoga pomirenja.

1. Radna bilježnica daje pomoć da se putem pomirenja ide dalje. Posebno želim upozoriti na drugi dan. Ondje se govori o važnoj temi koju danas nismo obradili, naime postupanje s povrijeđenim i negativnim osjećajima.
2. Još nekoliko praktičnih napomena kako bi razgovor pomirenja mogao izgledati.

Želim kratko spomenuti sljedećih pet točaka:

1. Potražiti pravi trenutak

U vrlo mnogim situacijama je važno kod povrjeda i

nepravednosti ne reagirati odmah, da bi sam dobio malo odmaka i mira.

U daljnjemu treba potražiti pravi trenutak. Neoprostena krivnja može u nesvijesti izgraditi osjećajni zid. Osim toga upravo u hodu na putu pomirenja leži velika prilika za ozdravljenje odnosa i boljega poznavanja samoga sebe.

2. Posvješćivanje vlastitih pogriješaka i povrjeda

U vrijeme razmišljanja i uživanja u dotični odnos i njegovu povijest mogu pomoći dva pitanja:

- Koje pogriješke odnosno povrjede prema drugome sam počinio? Što je bila namjera koju sam svojim postupkom slijedio?
- Što me kod tvoga postupka prema meni povrijedilo? Zašto?

3. Uzajamno priznanje i izricanje

Kod uzajamna izricanja i priznanja pogriješaka i povrjeda važna su sljedeća pravila igre:

- Biti konkretan i ništa ne uljepšavati.
- Govoriti o sebi i ne okrivljivati druge ili podmetati negativne namjere. To znači govoriti u ja-obliku.

Izricanje oslobađa i uzima Zlomu vlast u našem srcu. I pitanje popravka treba načeti i, ako je potrebno, konkretno dogovoriti.

4. Izreći oprostjenje

Čak i kad su osjećaji još uvijek ranjeni, važno je izreći oprostjenje. Jer upravo izvršena odluka oprostjenja omogućuje ozdravljenje osjećaja. Tako možemo primjerice reći: „Sve to ti opraštam i započinjem iznova.“ *Stisak ruke, zagrljaj ili neki drugi znak mogu ovaj korak pojasniti i zapečatiti.*

5. Daljnji put ozdravljenja povjeriti Bogu.

Ako je za oba sugovornika moguće moliti, možemo jednim Očenašem ili drugim molitvama ozdravljenje našega odnosa povjeriti nebeskomu Ocu i moliti za novu ljubav jednih prema drugima.

Blagoslovna molitva

Za naše puteve pomirenja hoćemo moliti za Božji blagoslov:

„Oče nebeski, poslao si nam Isusa da ozdravi što je ranjeno. Daj nam od svoga Duha da bismo našli snagu i radost provesti u djelo to što nam je danas postalo jasno.

Stani uz ljude kojih smo se danas posebno sjećali. Pomozi nam ako je potrebno s njima se ponovno susreti na ljubazan način. Blagoslovi ih i daj nam snage putem pomirenja ići dalje korak po korak. Neka nam ovo daruje milosrdni i dobri Bog, Otac, Sin i Duh Sveti. Amen.“ **Pjesma**

Mala svečanost radosti

Imamo dvojak razlog da nešto proslavimo. Prvo, korak pomirenja a drugo, imamo poluvrijeme. Četiri tjedna smo na putu. To je razlog da slavimo!

Napast – Unatoč svim poteškoćama *Izbavi nas od zla*

Priprava na šestu cjelinu

Cilj šeste cjeline

Najprije je potrebno prošnju „*Ne uvedi nas u napast*“ objasniti i pronaći jezično jednostavniju i razumljiviju formulaciju. Nadalje uputiti na izvore i cilj napasti i na mogućnosti za nadvladavanje.

Drugi dio „Izbavi nas...“ pokazuje put kako nas Isus Krist hoće sada osloboditi i povesti u puninu života.

Susret sudionika tečaja

1. Uvod

Pozdravljanje, pjesma, molitva – Odgovoriti na pitanja – Osvrt

Započinjem s jednom pripoviješću:

Neka žena imala je viđenja. Vjerovala da joj se ukazuje Bog. Dakle, pošla je k biskupu da se s njim posavjetuje.

Biskup joj je preporučio: „Možete vjerovati u ukazanja. Ali imajte razumijevanja za to da ja kao biskup biskupije odlučim o tome jesu li ukazanja prava ili lažna.“

„Svakako, preuzvišeni!“

„Učinit ćete, dakle, ono što od Vas tražim?“

„Učinit ću, preuzvišeni.“

Dakle, dobro me čujte: kad kažete da Vam se ukazao Bog i kad vam se ukaže sljedeći put, učinit ćete pokus. Tako ću ja znati je li to zaista Bog.“

„Dogovoreno, preuzvišeni. A kakav je to pokus?“

„Recite Bogu: 'Molim, objavi mi osobne i privatne grijehе gospodina biskupa!' Ako je uistinu Bog taj koji Vam se ukazuje, objavit će Vam moje grijehе. Zatim ponovno dođite i sve kažite meni – ali nikomu drugomu! U redu?“

„Sve ću tako učiniti, preuzvišeni.“

Mjesec dana kasnije žena ponovno zamoli termin kod biskupa. On ju upita: „I, je li Vam se Bog ponovno ukazao?“

„Mislim da jest, preuzvišeni.“

„I jeste li mu postavili pitanje kako sam Vam rekao?“

„Sigurno, preuzvišeni.“

„I što je rekao?“

„Bog mi je rekao: 'Pođi k biskupu i priopći mu da sam sve njegove grijehе zaboravio!'“

Takav je Bog. Ne vodi registar grijehа, gleda nas u ovome sadašnjem trenutku i obavija nas svojom bezuvjetnom ljubavlju. To smo smjeli iskusiti kod posljednjega susreta *Oproštenje – penicilin za zajednicu*. „Oprosti nam duge naše“. Oprostio nam je da bismo i mi

oprostili drugima.

Kod oprostjenja su osjećaji u nama vrlo osjetljivo područje. Oproštenje nije identično s osjećajem oprostjenja. Oproštenje je odluka naše volje koja vodi malo-pomalo i do ozdravljenja naših negativnih osjećaja. U vezi s time slika: Naši osjećaji su u posljednjemu vagonu vrlo dugoga vlaka. Lokomotiva koja je sprijeda i vuče vlak, odluka je naše volje. Kad lokomotiva vjerno vozi dalje, to znači, ako se naša odluka oprostiti uvijek iznova obnavlja, tada će jednom i posljednji vagon vlaka stići na cilj. Tada ćemo moći oćutjeti oproštenje, i u nas će ući duboki mir.

U Božjemu kraljevstvu se bitno radi o ozdravljenim odnosima, o skroz-naskroz ozdravljenim odnosima. Pomirenje je put do toga. Na tome putu susrećemo različite poteškoće i napasti. To je naša današnja tema: *Napast – unatoč svim poteškoćama. „Izbavi nas od zla.“*

Želimo se oraspoložiti jednim tekstom Augustina u današnju temu. On je smisao ove prošnje sažeo u jednu molitvu. Najprije ju tiho proćitajmo.

Kratka tišina.

„Proničeš me, Gospodine. Potpuno me poznaješ kakav sam. Ne znam kojim se napastima mogu suprotstaviti, kojima ne. Ali ovo je moja nada: Ti si vjieran i nećeš dopustiti da budemo kušani preko svojih snaga. Ti ćeš nam u napasti pokazati izlaz da možemo izdržati.“

Zamolimo u jednoj pjesmi svjetlo Duha Svetoga. **Pjesma**

2. Poticaj

2.1. Vodi nas u napasti

Isus zna da nas na ovome svijetu očekuju mnoge opasnosti i napasti. Stoga nas Isus ući moliti Oca da nas zaštiti i očuva od napasti: „*Ne uvedi nas u napast.*“

Formulacija naše prošnje: „*Ne uvedi nas u napast*“ već je mnogim teolozima kao i obićnim vjernicima uzrokovala velike

probleme i nužno dovodi do pitanja:

- Vodi li nas dobri Otac u napast? Smišlja li on za nas takoreći ekstra kušnje, u kojima nas hoće testirati? (U Bibliji ima tekstova koji bi mogli biti bliski takvu načinu gledanja. Usp. primjerice žrtvovanje Izaka u Post 22,1-19).
- Je li nas Isus stvarno tako naučio moliti?

Što se tiče posljednjega pitanja odgovor nije jasan. Tekst nameće tumačima nekoliko poteškoća u koje ovdje ne možemo iscrpno ulaziti. Trag koji u našem seminaru slijedimo, jest sljedeći: Evanđelisti su pisali grčkim jezikom, a Isus je govorio hebrejski i aramejski. Riječ koja se u grčkome prevodi s „*uvedi nas*“ može se u hebrejskome tumačiti na dva načina. S jedne strane može značiti aktivni oblik „*voditi*“ ili pak pasivni oblik „*pustiti da dođe*“. U mogućnosti pasivnoga prijevoda prošnja bi onda glasila: „*Ne daj nam doći u napast*“. Takva formulacija, a s njome i povezano tumačenje odgovara općenito slici Boga posredovanoj od Isusa i možemo ju odmah bolje razumjeti. Stoga bismo predložili da prošnju Očenaša preformuliramo odgovarajuće drukčije.

Već je u prvim zajednicama bilo raspravljanja o pitanju vodi li Bog ljude u napast. Tako možemo primjerice kod Jakova čitati: „*Neka nitko u napasti ne rekne: 'Bog me napastuje.' Ta Bog ne može biti napastovan na zlo i ne napastuje nikoga*“ (Jak 1,13).

Ovaj tekst jasno pokazuje da nas Bog ne vodi u napast da činimo zlo. Stoga ova prošnja prema smislu glasi:

- Vodi nas u napasti.
- Vodi nas tako da u napasti ne padnemo.
- Pomozi da se mognemo suprotstaviti napasti.
- Ne daj nam doći u napast.
- Ne daj nam doći u napast koja nadilazi naše sile.

Ovdje molimo nebeskoga Abba-Oca da nas vodi u napasti, da nas provede kroz napast i da dobijemo snagu oduprijeti se napasti svetim Ne. Od napasti treba razlikovati kušnje života u kojima se moramo i hoćemo dokazati.

Ipak uđimo korak po korak u našu temu. Najprije se pitajmo: Što se misli pod napasti? Tko ili što nas može dovesti u napast?

Izvori napasti

Riječ „napast“ se može različito tumačiti i pridavati joj različitu težinu. Na jednoj razini interpretacije pod njom se razumiju posve svagdašnje napasti i male posramljenosti. „Čitav naš ljudski život je svakodnevno i općenito kušani, napastovani život“ (J. M. Lochman).

Mnogo toga u ovome svijetu – što je u sebi i po sebi dobro i lijepo – može postati izvorom napasti. Katkada rabimo izreku o „draži svijeta“ u smislu napasti.

Mnogo toga što se događa u svijetu, može nas radosno ili bolno zaokupiti, privlačiti, očarati: sportski događaji, svjetska politika, dnevne senzacije, pripovijesti o seksu, obmane, magija, najnovija dostignuća, katastrofe i još puno toga. Da, može nas nešto – kao što izražavamo – toliko „zaslijepiti“, to znači može nas nešto toliko zarobiti da više ne možemo živjeti kao slobodni ljudi. Jedan od izvora napasti jest zlo, ono neotkupljeno, požuda u nama. Jakov piše: „*Svakoga napastuje njegova požuda koja ga privlači i mami*“ (Jak 1,14).

Zamislite si: Na vašoj je glavi i na vašemu srcu montiran ekran. Sada bi sve vaše misli kao i svi najnutarniji osjećaji, agresije, predodžbe o željama i fantazije bile prikazane slikovito. Što bi sve tu došlo na vidjelo, bilo bi nevjerojatno napeto, a možda i zastrašujuće.

Isus je znao za ugroze koje dolaze iz vlastitoga srca: „*Ta iznutra, iz srca čovječjega, izlaze zle namisli, bludništva, krađe, ubojstva, preljubi, lakomstva, opakosti, prijevara, razuzdanost, zlo oko, psovka, uznositost, bezumlje*“ (Mk 7,21-13).

Uzrok

Mjesto na kojemu se mi ljudi susrećemo s napašću, jest naša sloboda izabrati dobro, manje dobro ili čak loše, i naša mogućnost utjecaja na to. U nauk katoličke Crkve spada to da čovjek pod utjecajem Zloga naginje zlu.

Isus govori u Evanđelju o tome da osim napasti čovjeka koje potječu iz vlastite nutrine, postoji i jedan dublji uzrok čovjekove

sklonosti na zlo: utjecaj duhovnoga bića kojega se označuje i sa „Đavao“. Hebrejska riječ za Đavla, Satan znači Protivnik, tužitelj okrivitelj. U grčkome se prevodi s Diabolos, onaj koji brka, remeti. Misli se na duhovnu silu koja sve brka i zbunjuje tako da sebe često više ne razumijemo, a u obitelji, društvu i Crkvi više nema jasnoće i transparentnosti.

Isus opisuje ovu duhovnu silu kao moć laži: „*On je lažac i otac laži*“ (Iv 8,44). To znači: obmanjuje nas o Bogu, o značenju Isusa, o nama, o smislu života, o samomu sebi, ukratko o svemu. Smućuje naš pogled, zbunjuje naše razmišljanje i sapinje našu volju.

Isus Đavla naziva i „zli neprijatelj“ kao i „knez i vladar ovoga svijeta“. Ove oznake upućuju na stanovitu silu, koju neprijatelj u ovo vrijeme i u ovome svijetu (još) ima.

Izričaje o neprijatelju možemo sažeti ovako: On je Božje stvorenje, duhovno biće koje se suprotstavlja Božjemu planu i ljubavi. Biće koje svim silama pokušava razoriti dobro Božje stvorenje i spriječiti dolazak i rast Božjega kraljevstva. Posredstvom ogromne slike laži pokušava ljude odvratiti od Boga. Sredstva koja pritom ulaže jesu: neistine, laži, pretjerivanja, čak i pretjerivanje po sebi dobra, nemira, mržnje, razdvajanja i podjele... **Sljedeći odlomak može se izostaviti**

U „napasti“ prilazi Sotona čovjeku i nastoji na njegovo razmišljanje i volju utjecati tako da on više ne djeluje u skladu sa svojim dostojanstvom i pozivom djeteta Božjega. Pokušava ga otuđiti od njega samoga, od bližnjih i od Boga. Čovjek u ovome stanju više ne može živjeti skupa u miru i radosti s drugim stvorenjima. Budući da više nije pokretan i određivan ljubavlju, započinje sudjelovati na Đavlovu djelu razaranja.

Sada dalje pitajmo za najdublju napast od strane zla.

2.2. Temeljna napast

Svi mi želimo postati sretni. Ali kako izgleda put do sreće? Ovdje napada napast. Ovdje smo izloženi laži. U biblijskoj pripovijesti o padu u grijeh (Post 3,1 i dalje) sije zavodnik nepovjerenje prema

Bogu u čovjekovo srce.

Ipak nije moguće da Bog tako dobro misli s čovjekom, a uskraćuje mu sreću da bude kao Bog (usp. Post 3,5)? Zašto dobri Bog sve to pripušta?

Čovjekova pranapast jest njegovo nepovjerenje prema Bogu. Odvraćanje od Boga najčešće se ne događa u svjesnu činu odbijanja, nego se polagano, šuljajući, gotovo neopazice uvlači u čovjekovo srce. Kao otrov miješa se nepovjerenje polagano u donos između Boga i čovjeka; ali i u odnose ljudi međusobno. Nepovjerenje proizvodi strah, razara odnose, čini bolesnim!

Vjerovati pak znači pouzdati se. I za vjeru vrijedi da ona, neprestano rastući kao malo zrno, ispunja čovjekovo srce povjerenjem. Povjerenje je tlo na kojemu zajedništvo i odnosi mogu rasti. Povjerenje je oznaka prave ljubavi.

Isus je predao svoj život da povjerenje prema nebeskome Ocu ponovno zasadi u srca ljudi. U ljubavi je nadvladana napast nepovjerenja.

Napast nepovjerenja pokazuje se i kad se radi o pitanju: Moja vlastita ili Božja volja?

Jasno je, što smo više nepovjerljivi prema Bogu, to manje pitamo za njegovu volju. Što smo više vođeni nepovjerenjem, to smo više skloni sami stvarati svoju vlastitu religiju i svjetonazor.

Vjera vođena povjerenjem pita za plan, za Božje zanimanje, budući da je čovjek iskusio da Bog ne želi ništa drugo nego spasenje svih. Vjernik hoće služiti Božjemu planu, pa stoga pita: Što ti, Bože, namjeravaš s mojim životom? Za što si me stvorio?

Vjera u kršćanskome smislu znači povjeriti se jednoj osobi i vezati se uz nju. U vjeri se čovjek jednim činom najviše slobode i ljubavi vezuje uz živoga Boga. Njegova volja, njegova istina i njegovo gledanje na život za čovjeka vjernika su mjerilo. Bog dariva vjerniku snagu da se suprotstavi napasti prilagođivanja duhu vremena, mišljenju većine, kojekakvim modernim strujanjima.

Neprijatelj ev cilj

Kad čovjek počine pitati o svome poslanju, mogu se javiti

otpori. Otpori u nama, otpori kod drugih ljudi budući da više ne ispunjamo njihova očekivanja, i otpori onoga koga Isus naziva „zlim neprijateljem“.

Cilj zloga neprijatelja nije da nas zavede na ovaj ili onaj mali grijeh. Tu smijemo biti opušteni. Mi smo slabi ljudi i čitav život ćemo uvijek iznova griješiti. Tako ostajemo čitav život ovisni o oproštenju, a Abba-Otac nam rado i u svakome trenutku oprašta ako ga za to molimo.

Neprijateljev cilj zahvaća dublje. Bog sa svakim čovjekom ima jedan san. On za sve ima krasno poslanje. Neprijatelj nas hoće svim mogućim zaslijepiti, zbuniti, prevariti, obmanuti, da bi nas odvratio od naše jedinstvene životne zadaće, našega nenadomjestiva poslanja koje u Božjemu kraljevstvu imamo. To se događa privlačenjem, zasljepljivanjem i zavodjenjem.

Napast se ne događa na način da se izravno postavimo protiv Boga, to bi bilo previše očito. Nego je uvijek važnije nešto drugo. Rad, sloboda, sport, hobi, udruga, kuća, vrt, zadovoljstvo, televizija, računalo, itd. privlače nas više i postaju toliko važni da kao posljedicu toga više ne nalazimo vremena za Boga. Više ne nalazimo vremena da slušamo njegov glas i tražimo njegovu volju. Tako postaje čovjek, a da toga nije pravo ni svjestan, odveden od Boga i svoje životne zadaće u Božjemu kraljevstvu, biva zaveden.

Pritom mogu čak i dobri prijatelji postati opasnost, kao što pokazuje primjer iz Isusova života. Kad Isus govori o ispunjenju svoga poslanja, o svojoj mucij, smrti i uskrsnuću u Jeruzalemu, „*Petar ga uze na stranu i počeo odvrćati: 'Bože sačuvaj, Gospodine! Ne, to se tebi ne smije dogoditi!' Isus se okrene i reče Petru: 'Nosi se od mene, sotonu! Sablazan si mi jer ti nije na pameti što je Božje, nego što je ljudsko!'*“ (Mt 16,22-23).

Petar misli samo dobro i upravo u tome „misliti dobro“ postaje za Isusa napasnik koji ga želi zvesti na komotan put, a time i na gubljenje njegova poslanja. Ovdje je potrebna budnost! „*Bdijte i molite da ne padnete u napast. Duh je istina voljan, ali je tijelo slabo*“ (Mt 26,41).

2.3. Mjesto pomirenja – naša glad

Točku 2.3. moguće je iz vremenskih razloga izostaviti.

Kako sada izgleda napast? Na kojoj točki napast napada? Jedan pogled na Isusa i njegove napasti u pustinji mogu nam ovdje dati više jasnoće. Kod Luke čitamo o Isusovoj napasti: „*Tih dana nije ništa jeo, te kad oni istekoše, ogladnje. A đavao mu reče...*“ (Lk 2,2-3).

Isus je gladan, a đavao napada kod gladi. Protivnik započinje dakle ondje gdje Isus ima efektivnu i opravdanu potrebu. Na istome mjestu i na isti način kuša đavao i nas.

Ondje gdje u životu osjećamo glad, gdje su naše potrebe neispunjene i nezasićene, ondje smo najlakše zavodljivi. Glad, možda za kruhom, možda za ljubavlju, glad za ugledom, glad za sigurnošću, glad za uspjehom, glad za vlašću, glad za znanjem, za radošću, za nježnošću, za seksualnim ispunjenjem, za srećom itd...

Kako đavao kuša Isusa? „*Ako si Sin Božji, reci ovom kamenu da postane kruhom*“ (Lk 4,3). To znači pribavi si sam. Uzmi. Uzmi što ti svijet i život nudi.

Današnje društvo konzumiranja i uživanja podupire samovoljno djelovanje koje gleda samo na trenutak. „Poslije nas potop.“ Glavno je da mi sada uživamo. Takvo kratkovidno, samovoljno i naposljetku neodgovorno razmišljanje i djelovanje očituje se i u nekim nastojanjima modernoga, sekularnog društva. Traže se brza i što je moguće jednostavnija rješenja.

Mnogi pritom ne opažaju da su podlegli napasti biti kao Bog. Mi sami određujemo o životu i smrti. U raširenoj aktivnoj pomoći kod umiranja mi ljudi sami određujemo kada i kako hoćemo umrijeti, jer nam se život iz prividno jasnih razloga više ne čini vrijednim življenja. Ali raspoložemo i životom drugih. U pobačaju se čak malenomu, nejakom i nedužnu stvorenju zadaje smrtni udarac, jer iz prividno razboritih razloga za njega više nema mjesta. Tako svoju sreću tražimo u što je moguće bržim, komotnijim rješenjima, upravo onako kako nama trenutačno odgovara.

2.4. Tri aktualne napasti

Svaki čovjek ima svoje vlastite napasti, posebno ondje gdje je „gladan“, to znači gdje posve osobno osjeća neko pomanjkanje.

I svako vrijeme ima svoje vlastite napasti. O tri stare i istodobno moderne napasti želim govoriti.

Mlakost (samozadovoljstvo) umjesto goruće ljubavi

Spremnost na kompromis i suglasna rješenja spadaju u pozitivna postignuća moderne demokracije. Ali drukčije nego u politici, može se pokazati put sredine za vjeru kao velika napast. Izaberemo li put sredine između hladno i vruće, doći ćemo do pojma mlak. S jasnim obrazloženjem, samo ne pretjerivati, samo ne postati ekstreman, umirujemo svoju savjest i podliježemo gotovo još iz uvjerenja napasti mlakosti.

Ni ova napast nije novijega datuma. Već u posljednjoj knjizi Svetoga pisma čitamo: „*I anđelu Crkve u Laodiceji napiši: 'Ovo govori Amen, Svjedok vjerni i istiniti, Početak Božjeg stvorenja: Znam tvoja djela: nisi ni studen ni vruć. O da si studen ili vruć! Ali jer si mlak, ni vruć ni studen, povratit ću te iz usta'*“ (Otk 3,14-16).

Ne bismo li morali iskreno priznati da smo prvu zapovijed u našoj životnoj praksi malo izmijenili. Boga često ljubimo samo s polovičnim srcem, s polovičnom dušom s polovičnom mišlju i s polovičnom snagom.

Živjeti znači rasti i razvijati se. Što više ne raste, umire. To vrijedi i za život u Božjemu kraljevstvu. Jedna se napast sastoji u tome da s polovičnim srcem i mlako idemo Božjim putem: „To što sada imam, meni je dosta!“ „Meni“ – to pokazuje da se radi o meni a ne o Bogu.

Ispravnije je zato pitanje: „Kako ti to gledaš, Oče? Što mi još sve želiš darovati?“ Nebeski Otac hoće naše potpuno spasenje, svu našu sreću. Želi nam dati puninu svoga Duha da bi naš život postao velik blagoslov za ljude.

Nebeski Abba-Otac želi da u nama, njegovoj djeci, zasja njegova

radost, njegova ljubav, njegova slava. „Gledajte kako se ljube! Gledajte kako postupaju jedni s drugima. Gledajte koja je radost u njima – ovamo želim i ja pripadati!“ To je Očeva želja, Očev san. On želi da kao njegove kćeri i sinovi budemo preplavljeni dobrotom, ljubavlju i radošću.

Rezignacija umjesto odlučne nade

Opasna napast danas je rezignacija. Dobiva se dojam: Društvo, Crkva i svijet idu samo nizbrdo.

Rezignacija može nastati i u pogledu na sama sebe. Zatajio si, možda čak na sebe natovario veliku krivnju ili se osjećaš nedorastao pred problemima. To može dovesti dotle da izgubimo nadu: „Od mene ipak neće biti ništa!“ „To ipak ničemu ne vodi.“ „Više se ipak ne isplati!“

Ali Bog je uvijek veći od svake krivnje i veći od svih problema. Povjerenje u moćnoga, ljubećega i velikog Abba-Boga omogućuje poslije svakog zatajenja nov početak.

Petar i Juda Iškariotski – obojica su u svome životu zatajili. Obojica su doživjeli svoju slabost. Juda Iškariotski koji je izdao Isusa, ostao je stajati kod sebe. Nije vjerovao da mu Bog može oprostiti njegovu krivicu. Rezignirao je.

Petar je Isusa zatajio. Ali se ovim zatajenjem nije dao zaustaviti da se s potpunim pouzdanjem baci u naručje nebeskoga Oca i od Isusa primi oprostjenje. Za njega je novi put bio moguć. To je postao silan blagoslov!

Ne odlučuje naša prošlost, nego kako ćemo danas ići dalje. Uvijek i u svakoj situaciji Abba-Otac nam je već pripremio blagoslovljenu budućnost.

Rasipanje („htjeti previše“) umjesto postavljanja jasnih prioriteta.

Jedna izreka na razglednici govori: „Jedan Da velikomu cilju traži puno malih Ne.“ Reći Ne da bi se svom snagom učinilo ono bitno. Mnogi moderni ljudi ne žele, ako je ikako moguće, ništa propustiti. Tako već djeca imaju prepun rokovnik. Ali tko ne želi ništa propustiti nego hoće posvuda biti, propušta naposljetku sve: svoju životnu zadaću, smisao svoga života.

Tko hoće donositi radost, ne smije se razbacivati. Razočarat će očekivanja drugih da bi mogao živjeti bit svoje životne zadaće.

To dovodi do pitanja: Jesam li ispravno postavio prioritete? Gdje dopuštam da na mene – možda i preko „dragih“ ljudi – krivo utječu, da me krivo vode, upravo zavode? **Glazba**

2.5. Borba protiv napasti

Napast – unatoč svim poteškoćama. Prkos je kršćanska krjepost. Dvije vrste ovoga prkosa, ove borbe protiv napasti želim spomenuti.

Izbjegavati napast

Najbolji način borbe protiv napasti jest izbjegavati ju gdje god je moguće. Ako smo iskreni sa samima sobom, znamo gdje se lako damo kušati i zavesti. Znamo gdje se u nama krije crv. Gdje su naše slabosti, rane i neriješeni problemi. Tu je potrebno izbjegavati svako igranje s vatrom i postupati mudro.

U nastavku treba paziti na to da se ne izbjegava neugodne ljude ili situacije. Nego se radi o osobama i situacijama koje zavode na zlo.

Nikomu ne služi ako se upustimo u područja koja nam stvaraju nered. Ako znam da me stanovita mjesta, knjige, TV-emisije, teme, ili pak osobe... uvlače u područja koja mi postaju napast, tada ih treba izbjegavati. Isus je tu, upravo jer nas ljubi, potpuno radikalno: „*Ako te ruka sablažnjava, odsijeci je. Bolje ti je sakatu ući u život, nego s obje ruke otići u pakao, u oganj neugasivi*“ (Mk 9,43).

Isus nam ne želi zadavati strah od pakla. Nego hoće da sami sebe ne povrijedimo i sebi naškodimo.

Ovdje se traže budnost i razboritost, da bismo se odlučno maknuli s puta napastima.

Odupirati se napastima

Drugi oblik prkosa sastoji se u odupiranju napasti. Jer ne možemo sve napasti izbjeći – Naprotiv. Sam Isus je od Duha doveden u pustinju da svoje poslanje razbistri i učvrsti.

Teški ljudi, situacije koje ne volimo, pa i razočaranja i otpori prilike su za rast i dokazivanje. Pozvani smo u njima se suprotstaviti napasti za sebičan i komotan put i rasti u predanju Bogu u življenju

našega poslanja. I tu nam je Isus primjer: Nakon 40 dana posta prilazi mu đavao i govori: „Ti si Sin Božji, onda možeš stvar pojednostavniti: Zapovijedi ovomu kamenju da postane kruh!“

Isus bi se sada mogao baviti mislima đavla.

Ali on upravo to ne čini jer zna: Tko se bavi napastima, one će ga sve više i više oplesti i zarobiti. One su kao struja koja postaje sve jača. Dokle još imamo snage treba smjesta napasti okrenuti leđa. To čini Isus. On odmah okreće đavlu leđa i umjesto toga se okreće Bogu, svomu ljubljenu Abbi.

To je sadržaj krsnoga zavjeta: On sadrži dva vidika:

1. Smjesta, jasno i odlučno okrenuti se od napasti, okrenuti joj leđa i odreći je se, svetim Ne, jasnim „Odričem se“ odvratiti se od nje.
2. Zatim pogled svratiti na Božju riječ i Božje puteve i njemu vjerovati. Tako Isus tri puta đavlu suprotstavlja Božju riječ. Time govori: Bog je Gospodin. O njemu se radi. Njemu vjerujem: „Ti si Abba koji me nebeski ljubi i nema boljega od tebe. Ti ćeš me povesti najboljim putevima. Ti se za mene brineš – sada također.“

U ovome stavu dolazi Isusova snaga u naše srce. Ovo je „sveti“ prkos koji nas vodi u slobodu i puninu života. **Kratka šutnja**

3. Razmjena u malim grupama

1. Kako sam doživio slavlje pomirenja? Koje je učinke ono imalo?
2. Koje misli me izazivaju i hoće u meni probuditi dobro?
3. Što nam može pomoći da nadvladamo mlakost i rezignaciju?

4. Zaključni krug

Pjesma

4.1. „Izbavi nas od zla“

Sada se hoćemo još kratko okrenuti drugomu dijelu prošnje: „Izbavi nas od zla.“ Ova prošnja odnosi se prije svega na sadašnjost. Nebeski Abba-Otac želi nas osloboditi svakoga zla i darovati nam sreću života u svome kraljevstvu ljubavi. Kako nas želi osloboditi?

Vidimo u sredini slike prikazana Isusa na križu. U ovome prikazu izražen je na jedinstven način najdublji smisao njegova poslanja. Kao Sin Božji on se tjelesno izlaže svemu neprijateljstvu ovoga svijeta i svojim životom daje nenadmašiv odgovor – odgovor ljubavi – na zlo u svijetu. Kad se sjedinimo s njime, Otkupiteljem, iskusit ćemo otkupljenje i oslobođenje od zla.

U našoj životnoj stvarnosti možemo između ostaloga iskusiti četiri načina djelovanja zla.

1. Krivnja i grijeh

Ovdje se čovjek svojevóljno odvaja od Boga i njegove ljubavi. Čovjekov se grijeh sastoji u tome da Boga ne prihvaća kao Boga svoga života, nego hoće biti sam svoj vlastiti gospodar i učitelj. Prema tome ne prihvaća Božje upute i pomoć.

Posljedica: Krivnja vodi do straha od kazne.

Put otkupljenja: Ovdje pomaže samo jedno: Obraćanje i oproštenje. Svi drugi putevi vode nas u slijepu ulicu.

2. Rane

Svaki je čovjek, budući da smo svi u nespasenoj povijesti međusobno isprepleteni, i žrtva grijeha i krivnje drugih. Ovi negativni učinci mogu u nama ostaviti rane tako da trpimo od opterećujućih uspomena i negativnih osjećaja. Vjerojatno smo svi u svome životu bili od drugih uvrijeđeni i poniženi.

Posljedica: Takve ranjenosti uzrokuju u mnogim ljudima jedan oblik odbijanja. Oni imaju muku prihvatiti same sebe s čitavom svojom poviješću i svojim nadarenostima i slabostima. Zatvaraju područja svoga života iz straha od novih povrjeda.

Put otkupljenja: Rane trebaju ozdravljenje. Kod ozdravljanja naših rana ne možemo dogođeno učiniti nedogođenim. Ali Isus nas hoće ozdraviti od gorke boli, koja se usidrila u naše sjećanje. I hoće nam pokazati gdje smo radi zaštite od daljnjih povrjeda usvojili

negativne modele ponašanja koji trebaju obraćenje. U molitvi polažemo sve svoje povrjede u Isusove ruke i molimo ga za ozdravljenje naših uspomena i za snagu da iziđemo iz negativnih modela ponašanja.

3. Negativne vezanosti

Positivne vezanosti unaprjeđuju život. Negativne vezanosti nas čine neslobodnima. Poznajemo različite oblike negativnih vezanosti. S jedne strane postoje sile tame, koje nam prokletstvima, magijom, okultnim praksama, vraćanjem... mogu naškoditi. S druge strane postoje vezanosti koje su se u nama usidrile preko takozvanih štetnih navika. Ovaj oblik vezanosti nastao je redovitim, uvijek iznova opetovanim dragovoljnim odlukama s naše strane.

Posljedice: Negativne vezanosti stvaraju u nama stid i tugu.

Put otkupljenja: Što se tiče vezanosti od strane mračnih sila, potrebno je oslobođenje, to znači molitvena pomoć drugih. Ako smo voljni i hoćemo se osloboditi negativnih sila, može se ovo dogoditi molitvom za oslobođenje.

U većini slučajeva su vezanosti povezane s lošim navikama za koje mislimo da ih se ne možemo osloboditi. Samo nekolicini ljudi uspijeva svoje naviknuto ponašanje promijeniti pomoću neke od „radikalnih metoda“, posebno onda kad se radi o takozvanim navikama ovisnosti, kao: rad, jelo, pijenje, sport, računalo, čišćenje itd. Ali ovdje nam svijest da možemo uvijek iznova odabirati novo može dati mogućnost da iziđemo iz nezdrava kolanja i usvojimo novu naviku. Solidarnom potporom drugih možemo prvi put pokušati. Zatim drugi put....

4. Slabosti i pogriješke

Četvrto područje odnosi se na naše slabosti i pogriješke. Slabosti i pogriješke spadaju u ljudski život, premda bismo radije da ih nema. Tu često započinje borba bilo da aktivno protiv njih nešto poduzimamo, ili pak da pokušamo sakriti ih pred drugima.

Posljedica: Slabosti i pogriješke koje ne možemo svladati, stvaraju u nama rezignaciju.

Put oslobođenja ovdje nije borba, nego prihvaćanje i pomirenje.

Jer onaj tko stane uz svoje slabosti i prihvati ih, postaje u postupanju sa svojim bližnjima milosrdniji i dopušta im da imaju slabosti.

Eventualno navesti primjer.

Prihvatanje znači vjerovati u Božji put otkupljenja, jer on zna kada će nas i kako toga osloboditi. U stavu prihvatanja može započeti put preobrazbe na kojemu će nebeski Abba-Otac oblikovati naše srce.

„Izbavi nas od zla“. Isus Krist nas je svojim životom, posebno pak svojim križem i svojim uskrsnućem oslobodio od vlasti zla i od svih djelovanja Zloga. Gdje smo jedno s njim, hoće nas on i danas korak po korak otkupiti i uvesti u slobodu i radost djece Božje.

Strukture zla

Ovaj dio se može (s kratkom napomenom o važnosti ove dimenzije) iz vremenskih razloga izostaviti.

Ostanemo li stajati kod osobnoga područja, zahvaćamo prekratko. Kod Očenaša se radi i o oslobođenju od zla u društvu.

Vlast Zloga iskusujemo i u mnogim nezdravim strukturama društva. Svaki čovjek je uvezan u društveni i gospodarski sustav, kao primjerice. socijalizam, kapitalizam, slobodno tržište kapitala, globalizacija itd... Iza ovih mnogih sustava vladaju zakoni koji služe sebičnosti grupa. Drugim riječima: Grijeh je skriveno prisutan u njihovim strukturama.

Takve grješne strukture su primjerice nepravedni gospodarski sustavi, socijalne razlike sjever-jug, koje daju da bogati budu još bogatiji a siromasi još siromašniji. Kao dio ovoga sustava jedva je moguće iz njega izići. Mi živimo u socijalnome prisilnom sustavu, čak i u našoj zemlji.

Nerazvijenost, političko i gospodarsko ugnjetavanje, isključivanje, glad, rat itd. vode do socijalnih rana. Takve se rane mogu prenositi iz generacije u generaciju. Od toga trpe ne samo pojedinci, nego i etničke grupe, čak i čitavi narodi.

Jedno daljnje područje socijalnoga zla su grijesi okoline. U njihovoj između ostaloga spadaju pljačkanje prirode, onečišćenje okoliša i rasipanje zaliha Zemlje.

Kao pojedinačni ljudi osjećamo se na svim područjima prilično bespomoćni, jer mogućnosti naših utjecaja su vrlo ograničene. Zato pitanje: Kako nas Bog može iz ovih struktura zla otkupiti?

Novu sliku staviti na raniju.

Ovdje je zajednica, posebno zajednica Crkve, put. Mi smo kao prvo oslovljeni kao mjesna Crkva, kao angažirani vjernici u vlastitoj okolini. Radi se o tome da kao crkvena zajednica otvorimo oči i zauzmemo se protiv ugnjetavanja u vlastitoj okolini i za razvoj života – posebno siromaha.

Ali ne radi se samo o mjesnoj Crkvi, nego i o Crkvi diljem svijeta. I ona je izazvana zauzimati se za svako područje nepravde u kojima je mjesna zajednica preopterećena.

Mogući primjeri za to su opcija za siromahe u teologiji oslobođenja prije svega u Južnoj Americi; angažiranje pape Ivana Pavla II. protiv rata u Iraku, ili pak isprika za prijestupe Crkve u njezinoj povijesti (godine 2000.). **Kratka šutnja – Molitva i blagoslov**

Gerhard Lohfink piše u svojoj izjavi u vezi s posljednjom prošnjom Očenaša sljedeću molitvu: „Oče... Upravo jer tvoje kraljevstvo treba doći u našu bijednu povijest, prijeti i napast:

Napast otpada;

napast napuštanja našega učenitva;

napast smatrati ljude nepopravljivima, svijet nepromjenjivim, a sadašnje stanje jednostavno posve dobrim;

napast očajavati zbog tvoje Crkve i više ne vjerovati u tvoj plan sa svijetom.

Učini da nas ova napast ne svlada, ne daj da joj podlegnemo, nego da nas istrgne iz smrtonosne sile zla.“

Tako molimo za ovu spasonosnu snagu u Božjemu blagoslovu...

Pjesma

Radujem se sljedećemu susretu na temu: *Nada – budućnost već u Sada*. „Jer tvoje je kraljevstvo i slava i moć u vjekove“.

7.

Nada – budućnost je već Sada *Jer tvoje je kraljevstvo i slava i moć*

Cilj sedme cjeline

Najprije želimo prisutne dovesti do kršćanske nade u kontekstu ranokršćanskoga i našega vremena i upozoriti koje značenje i koji oslobađajući učinak ima slavljenje za naš život kao kršćana. U jednoj konkretnoj vježbi daje se prilika iskusiti zajedničko slavljenje.

Zaključne misli na „Amen“ i jednu od varijanti na prošnju „*Dođi kraljevstvo tvoje – „Neka na nas siđe Duh Sveti i očisti nas“* hoće poslužiti pripravi bogoslužja u osmoj cjelini.

Susret sudionika tečaja

1. Uvod

Pozdravljanje, pjesma, molitva – Odgovoriti na pitanja – Osvrt

Na temu posljednje cjeline – *Napast – unatoč svim poteškoćama „Izbavi nas od zla“* – slika: Vidimo čovjeka kako štiti svoju siročad. Tako nebeski Otac hoće zaštititi nas. Od čega?

Kod napasti se radi o stavovima i područjima gdje se kod nas unutra krije crv, gdje su u nama prisutne zapreke protiv Božjega kraljevstva i Božje ljubavi. U vezi s time piše Pavao: „*Sa strahom i trepetom radite oko svoga spasenja*“ (Fil 2,12). „Strah i trepet“ odnosi se na ljude: Ne trebamo se bojati Boga nego nas samih. Mi smo u napasti da se zatvorimo pred ljubavlju i istinom i tako izgubimo „spasenje“ našega života. Pavao upućuje na ugroženost podijeljena srca i na ugroženost ljudskoga ponašanja.

U vezi s time pripovijest gdje se ne radi o vrsti poziva, jer problem je kod svih sličan:

Umro jedan obrtnik i pojavio se kod Petra pred nebeskim vratima. Tuži se: „To je nepravda! Nisam toliko star da bih već morao umrijeti i ovdje se pojaviti.“ Petar tu otvori knjige i pročita što u njima stoji o njemu napisano. Zatim ga pogleda i kaže: „Prema satima rada koje si upisao, morao bi imati barem 93 godine!“

„*Izbavi nas od zla*“ onda glasi: Oslobodi nas podvojenosti našega srca, da bismo potpuno i odlučno išli putem Božjega kraljevstva. Pitanje je pritom: Gdje naći za to duhovnu snagu i oduševljenje? Današnja tema hoće nam pomoći dalje. Ona nam otvara nove obzore i perspektive: *Nada – budućnost već u Sada*. „*Jer tvoje je kraljevstvo i slava i moć.*“ Prije nego se okrenemo ovoj nadi, ovoj perspektivi za budućnost, zapjevajmo pjesmu. **Pjesma**

2. Poticaj

2.1. Abba i Maranatha

U prvoj Crkvi je Očenaš kao molitva predavan zajednici u spontanome slavljenju Boga, u klicanju zbog naše budućnosti. Spontano slavljenje na kraju Očenaša u zajednicama je ono oko stote godine poslije Krista pronašlo čvrst oblik: „*Jer tvoje je kraljevstvo i slava i moć u vjekove. Amen.*“

Ovaj završetak Očenaša naziva se „doksologija“. Doksologija dolazi od grčkoga „doxa“, što prevedeno može značiti sjaj, čast, sjaj svjetla i slava. Doksologija znači slaviti Božji svjetlosni sjaj, Božju slavu, Božju snagu i Božju ljubav. Ona znači slaviti Božju vlast.

Ondje gdje vlada Božja ljubav, život postaje svijetao i dobar. Život u Božjemu kraljevstvu mijenja čitav naš život. On mijenja posebno i naš odnos prema smrti i prema sudu. Slijedimo danas još malo ova dva vidika.

Radost zbog suda

Sud je riječ koja izaziva različite osjećaje i misli. Mnogima sud zadaje strah. Neki si zamišljaju da stoje pred sudačkom stolicom, a zatim se iznose sve pogriješke i grijesi. Posramljeno se tada stoji tu i biva hladno osuđen. To je vrlo negativna slika.

Ali sud možemo shvatiti i drukčije – puno pozitivnije. U Ivanovu Otkrivenju koje baca pogled iza kulisa svjetskoga događanja, Božji sud se pozdravlja čak silnim klicanjem u nebu. Sud donosi klicanje: Kako to treba razumjeti?

U vezi s time dva vidika:

1. Sud kao uništenje zla: Na sudu dovršava Abba-Otac svoje gospodstvo ljubavi i provodi ga na čitavo stvorenje. Kad se očituje njegova silna suverena vlast, nestat će svako zlo i Zli, kao što magla nestaje u svijetlome sjaju sunca. Ono prestaje

biti, kako glasi u Otkrivenju. Zli i zlo bit će bačeni u jezero ognjeno i svi koji su se neopozivo čvrsto držali zla.

2. Sud znači činiti ispravno, ponovno uspostaviti: Kad se mi i čitavo stvorenje oslobodimo zla, tada ovo znači da će Abba-Bog suditi sve što je skriveno. Uspravit će onoga tko je bio ponižen. A onoga koji je sama sebe svojim djelima ponizio, ponovno će uspostaviti. Sud čini ponovnu uspostavu, stvara novo, preobrazbu i dobrotu vlastitoga srca, svih odnosa i čitavoga stvorenja. Takav sud sve koji imaju dobro srce ispunja zahvalnošću, radošću i klicanjem.

„Dođi, Gospodine Isuse!“ – danas također?

Ovo oslobođenje od zla, ovu pobjedu ljubavi i ponovno uspostavljanje života – ukratko, ovo dovršenje Božjega kraljevstva bila je i goruća želja prve Crkve. Ona je čeznula za time da nebeskoga Abba-Oca vidi u njegovoj očaravajućoj ljepoti i njegovoj sjajnoj slavi i bude bude zauvijek uzeta u naručje od njegove sveozdravljujuće ljubavi.

Zato su molili i dozivali: „Maranatha – Dođi, Gospodine Isuse, dođi i učini kraj trpljenju. Povedi nas kući u Božji Očev dom. Dođi i dovrši svoje djelo!“

Tijekom vremena kod kršćanki i kršćana sve se više stišavala čežnja za dolaskom Božjega kraljevstva u njegovu dovršenju. Na mjesto živoga skorog iščekivanja nastupilo je iščekivanje svakoga časa bez napetosti. Čak ispovijedanje tajne naše vjere u središtu svake euharistije – „*Tvoju smrt, Gospodine, naviještamo, tvoje uskrsnuće slavimo, tvoj slavni dolazak iščekujemo*“ - jedva da može više probuditi čežnju.

Naprotiv! Ne malo njih se čak plaše dovršenja svijeta koje – zaraženi zbrkom našega vremena – nazivaju propašću svijeta. S propašću svijeta i oslikavanjem takva scenarija mnogi šire strah.

Ali mi kršćanke i kršćani gledamo to drukčije. Znamo doduše da nas još mogu zadesiti teška vremena. Ali također znamo da nam Jedan neprestano daje potrebnu snagu. Zato ne gledamo u prvome redu na to što bi sve još moglo doći, nego na *Onoga* koji u svemu

tome dolazi k nama, da konačno i zauvijek sve učini dobro. Očekujemo našega Otkupitelja, Spasitelja i Kralja i radujemo mu se. Zato možemo i danas moliti: „Dođi, Gospodine Isuse!“

Kršćanska nada

Možda je ovim gubljenjem kršćanske nade nastao takav vakuum da danas – prema istraživanjima – gotovo više katolkinja i katolika vjeruju u reinkarnaciju, nego u uskrsnuće i Kristov ponovni dolazak u slavi.: „Nije moguće znati što dolazi. Jer do sada se nitko još nije vratio i o tome nam pripovijedao.“

Ali nije sve baš tako. Jedan jest iz drugoga svijeta došao k nama: Isus Krist. Na njemu se temelji kršćanska nada o budućnosti. Ona je sve drugo samo ne neodređena nada. Ona je nalik trudnoj majci koja u sebi već nosi dijete. Zato je ona dobra nada. Samo je još pitanje vremena dok se novi život, dijete, svima očituje.

Jer u Isusovoj smrti i uskrsnuću Božje kraljevstvo je neopozivo uspostavljeno. Novo je već realnost. Stoga je dovršenje Božjega gospodstva ljubavi samo još pitanje vremena. U Bogu je ono već realnost. „*Jer tvoje je kraljevstvo i slava i moć u vjekove.*“ To je radosna vijest. Mi idemo neopozivo prema budućnosti kojoj se možemo radovati.

Stvoreni za vječnost

Božje kraljevstvo mijenja i naš odnos prema smrti. Jer kao što dijete rođenjem ugleda svjetlo svijeta, tako je smrt vrata u nove dimenzije našega života. Tako je Terezija iz Lisieuxa s obzirom na svoju predstojeću smrt sa 24 godine kazala: „Ja ne umirem, nego idem k Ocu“, a Franjo Asiški: „Dobrodošla, sestrice smrti.“

Kad je jedan mladić sa 17 godina na iznenađujući način iskusio nebeskoga Oca kao Abbu, u njemu je porasla čežnja da ga uskoro iskusi licem u lice kao silnu i jednostavno divnu ljubav. Tako je sa svojih 17 godina napisao večernju molitvu koja ovako započinje: „Oče, dan se evo bliži kraju. Tako sam opet jedan dan bliže konačnome susretu s tobom. Radujem se tomu, Oče.“

Radujem se – zašto? Tko se susretne sa živim Bogom, susreće se

s velikom srećom svoga života. On zna: „Upravo to je to! Za time čeznem. To želim, premda još moram proći neke bolne procese čišćenja!“

Mi ljudi stvoreni smo za veliku puninu sreće i slave kakvu nam ovaj zemaljski svijet ne može dati. Stvoreni smo za vječnost. Zato nam na ovome svijetu uvijek nešto nedostaje. Zato nas prati nutarnji nemir, potraga za nečim što često ne možemo točno opisati. Zato sa svime time što nam ovaj svijet nudi ne možemo nikada biti potpuno ispunjeni. Možemo doživjeti puno trenutaka sreće, ali mi ipak čeznemo za postojanom srećom. Stvoreni smo za ono što nam samo vječnost može dati. **Glazba**

2.2. Slaviti budućnost u „Sada“

Završna doksologija u Očenašu poziva nas da pogledamo u svoju budućnost i unaprijed slavimo. Ona je svoj čvrsti oblik našla u vrijeme kad su vjernici bili progonjeni. Zapravo u to vrijeme nisu se imali čemu smijati. Ali usred ugroženosti života, kad je vjera kušana do krvi, nastalo je ovo snažno slavljenje Oca. U ovome slavljenju slavili su ugrožene kršćanke i kršćani svoju nadu. Slavljenje je bilo njihova snaga. Zašto?

„Hvaliti Boga znači gledati stvari polazeći od njihova kraja“ (Helmut Thillicke). A gledano polazeći od kraja puno toga izgleda posve drukčije. Promatrano polazeći od kraja spoznajemo bolje o čemu se u životu stvarno radi i što naš zemaljski život nadživljava. Na kraju će vladati Bog. Svi će ga častiti i klanjati mu se. Sve će biti ispunjeno njegovom ljubavlju.

U slavljenju se povezujemo s ovom budućnošću. Povezujemo se s vlašću Božjom. Zato u slavljenju u nama rastu Božje snage.

Još više: U slavljenju gledamo – usred sila svijeta koje nas toliko ugrožavaju – *Onoga* koji je neopozivo izgradio svoje kraljevstvo i koji sada (kako to Biblija slikovito izražava) sjedi na prijestolju dok će se sve sile ovoga svijeta pred njim prignuti.

U molitvi hvale na kraju Očenaša ne slavimo samo svoju budućnost, nego još više svoju sadašnjost. Jer ako smo ušli u Božje

kraljevstvo, mi već sada živimo u Očevu kraljevstvu. Već pripadamo novomu i vječnomu Božjem svijetu. Tomu se smijemo radovati, kao što piše Pavao: „S radošću zahvaljujući Ocu koji vas osposobi za dioništvo u baštini svetih u svjetlosti. On nas izbavi iz vlasti tame i prenese u kraljevstvo Sina, ljubavi svoje“ (Kol 1,12-13).

Hvaljenje oslobađa

Očenaš započinje pogledom djeteta prema njegovu nebeskom Abbi a i završava s pogledom prema gore. Pogled prema gore znači ne gledati na sebe. Tko pogleda prema gore i slavi Boga, izlazi iz kruženja oko sebe, oko svojih briga, strahova i želja. Slaviti znači gledati potpuno prema nebeskome Abba-Ocu i hvaliti njegovu ljubav i veličinu, njegovu dobrotu i njegovo milosrđe, njegovu moć i slavu.

Pogledajte u svoju svakodnevnicu: Kako hvalite svoje bližnje? Što govorite kad hvalite neku osobu? **Skupiti odgovore.**

U slavljenju i hvaljenju pokazujemo svoje cijenjenje. Ali to je i jedan oblik reći: Volim te! A Boga hvaliti može jedino onaj tko ga voli. U hvaljenju darivamo Abba-Ocu našu ljubav. Govorimo mu da je za nas jedinstven, da je Gospodar nad svime i da sve čini pravo. Kao što jedni drugima govorimo: „Ti si super. Ti si pravi! Radujem ti se!“ Tako smijemo i Boga hvaliti i reći: „Ti si super! Ti si krasan! Jako te volim. Divim ti se!“

Hvaljenje je izraz odnosa srca.

Hvaljenje – živjeti naše određenje

Hvaliti Boga temeljna je zajednička služba svih kršćanki i kršćana. Hvaliti Boga najdublje je određenje našega bića. Pavao govori: „*određeni smo da budemo na hvalu Slave njegove*“ (Ef 1,12a). To znači da smo najdublje jedno sa svojim najnutarnijim pozivom kad Bogu dajemo čast, kad ga hvalimo i slavimo.

Nismo uvijek raspoloženi Boga hvaliti. Katkada mrmljamo, ljutiti smo i ranjeni. Tada nam je više do jadanja nego do slavljenja. Pred nebeskim Abba-Ocem smijemo uvijek biti potpuno takvi kakvi jesmo. I tužaljka je dobra molitva. Ali kad smo svoje trpljenje izjadali, potrebno je svratiti pogled na njega. Prestajemo baviti se sobom i dajemo njemu klanjanje i čast.

Sve svoje brige, planove i strahove, sva svoja raspoloženja koja nas tište i boli prepustiti njemu, odricanje je, žrtva. „Prinesi Bogu žrtvu zahvalnu“ (Ps 50,14). Ova žrtva oslobađa.

Takvo slavljenje treba uvijek našu odluku, inače ostajemo privezani uza svoje trenutačne osjećaje, raspoloženja i doživljaje. Ali Bogu se u njegovoj nenadmašivoj slavi može i treba klanjati i slaviti ga.

Ovu našu odluku volje za slavljenje nalazimo često u molitveniku Biblije, u Knjizi psalama: „A sada, braći ću svojoj naviještati ime tvoje, hvaliti ću te usred zbora“ (Ps 22,23). „Blagoslivljati ću Gospodina u svako doba, njegova će mi hvala biti svagda na ustima!“ (Ps 34,2). Hvaliti ću te, Gospode, među narodima, među pucima pjevat ću tebi“ (Ps 57,10).

Hvaliti možemo ne samo svojim ustima, nego i tijelom. Augustin je zabilježio rečenicu: „Čovječe, nauči plesati, inače anđeli u nebu neće znati što bi s tobom započeli!“ Na mnogim mjestima pozivaju nas tekstovi iz psalama da Boga hvalimo čitavim svojim bićem. „Hvalite ga igrom i bubnjem, slavite ga glazbalima zvonkim i frulom!“ (Ps 150,4).

Možemo li mi trijezni Hrvati, hvaliti Boga svojim tijelom? **Kratka šutnja**

2.3. Uvježbavanje u slavljenje

Pogledajmo kratko sliku. Vidimo sliku mlade moliteljice iz Priscilinih katakomba (3. stoljeće). Kako ona moli? **Skupiti odgovore**

Moliteljica stoji posve uspravno tu i pruža svoje ruke prema ljubećemu Bogu. Čitavim svojim tijelom, čitavim svojim bićem okreće se k Bogu. Potpuno je usmjerena na njega. Podiže svoje oči i svoje srce k Bogu. U svome stavu slijedi poziv liturgije: „Gore srca!“ i čitavim svojim bićem odgovara: „Imamo kod Gospodina!“

Mi ljudi svoju najnutarniju nutrinu izražavamo svojim tijelom. Dobar stav tijela pomaže nam dobro moliti.

Sljedeće dvije vježbe pomažu tijelom urasti u stav slavljenja. Moguće ih je u slobodnome obliku prilagoditi, ali i izostaviti.

1. *vježba*: Ustanemo i prekrizimo svoje ruke na grudima. Koje osjećaje ovo izaziva? **Skupiti odgovore.**
Sada pokušavamo zauzeti stav moliteljice: Uspravno stojeći, pogledom prema gore, ruke podići prema gore s otvorenim dlanovima. Koje osjećaje ovo izaziva? **Skupiti odgovore.**
2. *vježba*: Tko želi može se sada svjesno predati stavu moliteljice. Podići ruke prema Bogu, oba dlana otvoriti prema gore i podići. Ovaj stav molitve često je opisan u Bibliji. To je koristan stav da bismo izrazili slavljenje.

Sada vas pozivam na to da svoje srce potpuno usmjerite na Boga. Možete primjerice svoj pogled upraviti potpuno prema gore, ruke podići koliko vama odgovara.

Možda zatvorite oči da biste svoje nutarnje oči potpuno podigli prema Bogu? Boravite nekoliko trenutaka tako pred Bogom.

Možda možete u ovome stavu Boga hvaliti svojim vlastitim riječima, reći mu da ga volite da mu se divite i nada sve cijenate. itd.

Kratka tišina

- **Pohvalnica**: primjerice: Slavim te, Gospode ili Hvaljen budi, o Bože Kralju moj

3. Razmjena u malim grupama

1. Kada sam posljednji put primio ili dao pohvalu, kompliment? Što je to izazvalo?
2. Kako mi je kad pomislim na budućnost: osjećam li neku vrstu radosti ili strah odnosno nesigurnost?
3. Hvaliti Boga: Koja iskustva sam s time stekao?

4. Zaključni krug

Pjesma

4.1. Amen

Očenaš kao gotovo sve molitve završava s „Amen“. Ova

posljednja riječ naše molitve poznata je od otprilike 600 godine prije Krista.

Hebrejska riječ „Amen“ znači nešto učvrstiti, nešto čvrsto vezati, naš Da, dati tomu svoj potpis. U „Amen“ dajemo izraz svojoj čvrstoj odlučnosti da nas rečeno obvezuje.

Kad na kraju Očenaša govorimo „Amen“, tada u svome srcu donosimo odluku da prošnje koje smo ranije izgovarali hoćemo ostvariti u svome životu.

U prvoj jedinici našega seminara stoji u jednome tekstu nešto istaknuto: „Nikada ne reci OTAC, ako se ne ponašaš' kao sin, kao kći.“ A na kraju: „Nikada ne reci AMEN, ako riječi Očenaša ne uzimaš ozbiljno.“

S Amen govorimo DA! Odlučujemo se prihvatiti Boga kao Abba-Oca. Odlučujemo se živjeti kao dijete, kao sin/kći Božja. Odlučujemo se otvoriti se njegovoj ljubavi.

Odluka je važna jer možemo čitav život govoriti: „Zapravo želim, ali...“ S takvim stavom neodlučnosti ne napredujemo na svome putu. Stagniramo. Novo započinje s odlukom. Snaga leži u odluci.

4.2. Neka na nas siđe Duh Sveti

U dva prijepisa Lukina Evanđelja nalazimo zanimljivu promjenu Očenaša. Ondje namjesto središnje prošnje „Dođi kraljevstvo tvoje“ stoji: „*Neka na nas siđe tvoj Sveti Duh i očisti nas!*“ Iste riječi su posvjedočene već u krsnoj katehezi biskupa Grgura Nisenskog (+ oko 395.); mora da su se dakle molile u starome kršćanstvu već vrlo rano, na nekim područjima možda čak preko više stoljeća. Ovdje se susrećemo s jednom kasnije unesenom varijantom prošnje o Božjem kraljevstvu.

Duh Sveti je pokretačka snaga Božjega kraljevstva kao što pjevamo i u jednoj pjesmi: „Duh Gospodnji puše svijetom, silno i neukrotivo; kamo padne njegov dah vatre, Božje kraljevstvo postaje životno.“

Duh Sveti nas ispunja Božjom snagom, Božjom ljubavlju, Božjim mislima, Božjom radošću. Duh Sveti čin iz nas sinove i kćeri. Daje

radost na Abba-Ocu. Daje nam u srce povjerenje prema njemu.

Anthony de Mello govori: „Ono što Crkva danas najnužnije treba nisu novo pravo, nova teologija, nove strukture, nove liturgije – sve one su bez Duha Svetoga tijelo bez života i duše. Ponovno trebamo infuziju oduševljenja, nadahnuća, odvažnosti i duhovne snage.“

Nikada ne možemo imati previše Duha Svetoga. Nikada ne možemo imati previše povjerenja u Boga, nikada previše mudrosti, nikada previše razboritosti, nikada previše hrabrosti, nikada previše radosti i mira, nikada previše vjernosti i snage. Kao najnužnije trebamo neprestano i uvijek dar Duha Svetoga.

„*Neka na nas siđe tvoj Sveti Duh i očisti nas!*“ Očistiti također znači dati obnoviti naše razmišljanje o Bogu, ali tako da naš život bude prožet i određivan istinom o veličini, ljepoti i ljubavi Abba-Oca. Iz toga izrasta želja da budemo na raspolaganju za Božje nove misli i planove.

Nadalje, pročišćuje se i gledanje o nama samima u svjetlu Božje ljubavi. Ono uz veliku radost izaziva i novi bolno doživljeni proces vraćanja, obraćanja i povratka kući.

4.3. Naputci za bogoslužje

Sljedeći put ćemo slaviti bogoslužje na temu: *Odluka – ostajem on-line*. „Amen“. Pritom ćemo riječi „Amen“, osnaženju naše odluke, dati posebno mjesto.

Kao priprava na to može nam poslužiti molitveni list.

Podijeliti molitveni list i objasniti. Koja varijanta odluke je sada na redu? Svatko sam odlučuje.

- U naše dostojanstvo spada da se slobodno odlučimo za nebeskoga Oca i posve svjesno ga prihvatimo kao našega Abba-Oca; to je prva i najvažnija odluka.
- Da bismo mogli rasti u povjerenju i u slušanju njega, važno je svaki dan provesti dobro vrijeme sami s njim: svakodnevno tiho vrijeme. Radi se o tome da Bogu dadnemo onaj prioritet koji mu kao našem Stvoritelju pripada i prihvatimo

blagoslov koji nam on hoće darovati.

- Kad smo već donijeli ovu odluku, smijemo je obnoviti. Pritom se možemo odlučiti za neko posebno područje života u Božjemu kraljevstvu. To je želja, dapače goruća želja nebeskoga Abba-Oca da nas blagoslovi i obdari. Tomu se smijemo jednostavno od srca radovati.

Snaga koja sve to u nama čini jest Duh Sveti. Zato hoćemo na poseban način moliti za onoga Duha kojega Otac svima koji vjeruju dariva kao prvi dar.

Ima li još pitanja? **Pjesma i blagoslov**

Moj Amen

Odlučujem se za život s Abba-Ocem prema Očenašu u zajedništvu sa svojim sestrama i braćom.

Abba, dragi Oče!

Zahvaljujem ti što sam smio nanovo upoznati tvoju brigu i ljubav.

Shvatio sam da je najbolje dopustiti ti da potpuno vodiš moj život.

Danas ti govorim Da i uzimam te kao svoga Abba-Oca.

Povjeravam ti svoj život, svoju prošlost i svoju budućnost. Ti me vodi.

Hoću živjeti kao tvoja kći / tvoj sin i služiti tvomu kraljevstvu.

Ispuni me nanovo svojim Svetim Duhom, i daj mi radost na tvojim putevima. Amen.

8.

Odluka – ostajem on-line *Amen*

Cilj osme cjeline

Svi posjetitelji tečaja trebaju dobiti priliku moći na njima osoban i odgovarajući način izreći „Amen“, Da njihovoj vjeri Abba-Ocu i Da angažiranu životu u Božjemu kraljevstvu. Pazimo na to da se osobni korak može učiniti u velikoj slobodi. Nitko neka ni na što ne bude primoran.

U ovome svjesnu koraku otvaramo se milosti koja daje da nanovo oživi radost u vjeri. Tako može istina da nam je Bog svima povjerio jedno poslanje postati iskustvo. Jedno je sigurno: Bog s nama namjerava novo.

Zaključno bogoslužje načelno je „obično“ euharistijsko slavlje. Kod ekumenskih tečajeva slavi se služba riječi. Jedini izvanredni element jest da se namjesto Vjerovanja nudi mogućnost osobnoga koraka vjere.

Zaključno bogoslužje može se, ovisno o situaciji, održati u crkvi ili u prostoriji za seminar.

Ako se bogoslužje drži u prostoriji za seminar, odabiremo u pravilu stolice poredane u polukrug. Pazimo na to da između stolica i redova stolica bude dostatan razmak da bi osobe nesmetano mogle doći naprijed.

Susret sudionika tečaja: Bogoslužje

1. Otvaranje

Pjesma – Liturgijsko pozdravljanje – Uvod

Današnje euharistijsko slavlje vrhunac je puta Očenaša i spada u temu: „*Odluka – ostajem on-line – „Amen“*“.

Prošlih tjedana se u različitim vidicima radilo uvijek iznova o tome kako nebeski Abba-Otac želi biti tu za nas i oživjeti nas. Svaki dan nanovo hoće nas blagosloviti i dati da do nas dođe njegova ljubav. S naše pak strane potreban je za to uvijek iznova korak, odluka: Da, prihvaćam tvoju ljubav. Da, otvaram se tvojoj brizi za mene.

Danas se radi o načelnoj odluci: Prihvatiti Boga kao našega Abba-Oca, a time i same sebe kao njegovo dijete, kao njegovu ljubljenu kćer / kao njegova ljubljenog sina. Ova odluka je sadržana u posljednjoj riječi molitve, u „Amen“.

Time se odlučujemo živjeti u kraljevstvu ljubavi, u kraljevstvu Božjemu.

Gospodine (Kyrie)

Hoćemo se smiriti u prisutnosti našega uskrsnulog Gospodina Isusa Krista. On nas s ljubavlju gleda. Što se u meni događa? Osjećam li nesigurnost, krivnju, terete...? Sjetimo se i donesimo preda nj što nas opterećuje. **Tišina**

Molitva za oprostjenje

Slava (Gloria)

Zborna molitva (slobodno formulirana ili primjerice od 5. vazmene nedjelje):

Bože, od tebe nam je spasenje i posinjenje. Pogledaj svoje sinove i kćeri koji u Krista vjeruju: udijeli im pravu slobodu i vječnu baštinu. Po Gospodinu...

2. Služba riječi

Čitanje

Čitanje Poslanice svetoga Pavla apostola Rimljanima (8,14-17): *Svi koje vodi Duh Božji sinovi su Božji. (15) Ta ne primiste duh robovanja da se opet bojite, nego primiste Duha posinstva u kojem kličemo: "Abba! Oče!" (16) Sam Duh susvjedok je s našim duhom da smo djeca Božja; (17) ako pak djeca, onda i baštinici, baštinici Božji, a subaštinici Kristovi, kada doista s njime zajedno trpimo, da se zajedno s njime i proslavimo.* Riječ Gospodnja.

- **Otpjevni psalam**
- **Evandjelje**

Poslušajmo Evandjelje po Mateju (6,7-13):

Kad molite, ne blebecite kao pagani. Misle da će s mnoštva riječi biti uslišani. Ne nalikujte na njih. Ta zna vaš Otac što vam treba i prije negoli ga zaištete. Vi, dakle, ovako molite: 'Oče naš, koji jesi na nebesima! Sveti se ime tvoje! Dođi kraljevstvo tvoje! Budi volja tvoja kako na nebu tako i na zemlji! Kruh naš svagdanji daj nam danas! (12) I opusti nam duge naše kako i mi otpustismo dužnicima svojim! I ne uvedi nas u napast, nego izbavi nas od Zloga! – Jer tvoje je kraljevstvo i slava i moć u vjekove. Amen.

2.1. Poticaj

Čitav Isusov život bio je usmjeren na neizmjernu ljubav i brigu nebeskoga Abba-Oca. On je živio na ovoj zemlji da nam riječju i djelom objavi svoga Oca. Otvorio nam je put do novoga stila života u kojemu Abba-Otac stoji potpuno u središtu. Kad Otac u svojoj ljubavi i mudrosti ima riječ, za ljude je moguće živjeti u slobodi, u radosti i u slavi djece Božje. Očenaš nas vodi do nečuveno izazovna i istodobno nevjerojatno usređujućega stila života. Otvaraju se posve nove životne perspektive. Ljudi počinju naslućivati: Takav način življenja

vraća životu njegovu izvornu ljepotu!

Nešto od ove slutnje sjaji i kad se u Očenaš u euharistijskome slavlju uvodi sljedećim riječima: „*Primili smo Duha koji nas čini djecom Božjom, zato se usuđujemo govoriti: Oče naš...*“ „Usuđujemo“ upućuje na ovu dimenziju sreće koja nadilazi svaku ljudsku sposobnost predodžbe. Slično zvuči i riječ u Ivanovoj Poslanici: „*Gledajte koliko nam je ljubav darovao Otac: djeca se Božja zovemo i jesmo*“ (1 Iv 3,1). To je klicanje puno divljenja zbog sreće i dostojanstva da smijemo biti uistinu djeca Božja, i da kao takvi smijemo živjeti na nov način.

Tri vidika hoćemo u nastavku još malo proći:

1. Naš Da Abba-Ocu

U ovome bogoslužju hoćemo slaviti „Amen“. Smijemo se odlučiti da Boga prihvatimo kao svoga Abba-Oca i povjerimo mu čitav svoj život (prošlost, sadašnjost i budućnost).

Tko je ovaj korak već učinio, smije ga obnoviti. Za to smo dobili jednu molitvu. Pročitat ću je:

Abba! Dragi Oče!

Zahvaljujem ti što sam smio nanovo upoznati tvoju brigu i ljubav.

Shvatio sam da je najbolje dopustiti ti da potpuno vodiš moj život.

Danas ti govorim Da i uzimam te kao svoga Abba-Oca.

Povjeravam ti svoj život, svoju prošlost i svoju budućnost. Ti me vodi i prati.

Želim živjeti kao tvoja kći / tvoj sin i služiti tvomu kraljevstvu.

Ispuni me nanovo svojim Svetim Duhom i daj mi radost na tvojim putevima. Amen.“

Važno je da je taj DA svjesna odluka. Eventualno u vezi s time pripovijedati primjer.

Iz odluke da prihvaćam Boga kao Abba-Oca izrasta novo razumijevanje samoga sebe.

2. Novi identitet: Sebe shvaćati kao njegovu djecu

S „Amen“, s odlukom da ljubimo Boga kao svoga Oca počinjemo

i sebe gledati u novome svjetlu. Primamo novi identitet.

Očenaš nam pokazuje naš pravi identitet. Isusu je bilo jasno da je ljubljani Sin. Ovo nutarnje znanje davalo mu je nutarnju sigurnost i jasnoću. Isus nam pomaže do našega pravog identiteta.

Identitet kod nas

Posve presudno je važno da znam tko sam i što sam. Čovjeku koji nije siguran u svoj identitet, nedostaje kralježnica. On koleba tamo-amo. Identitet znači znati tko smo. Iskustvo identiteta dariva nam nutarnji mir, nutarnju sreću. Veseli smo i u dobru smislu ponosni što smijemo biti ti koji jesmo.

Najmanje problema s našim identitetom imamo u djetinjoj dobi. Kasnije moramo svoj identitet kao mladi, kao žena i muškarac tražiti. Pritom jako ovisimo o potvrdi izvana. Tko dobije posredovan osjećaj da nije prava žena, da nije pravi muškarac, nesiguran je u samomu sebi i glada za takvom potvrdom.

U življenju zvanja definiramo svoj identitet sve više i preko svoga rada. Mi muškarci i žene hoćemo se u svijetu rada pokazati valjanima. I stari ostaju u potrazi. Tako smo neprestano u potrazi za našim identitetom.

Naš identitet povezan je i s našim podrijetlom. Mi smo Švicarci, Nijemci, Austrijanci, Poljaci, Talijani (Europljani) itd. Takav identitet solidarizira nas s našom zemljom. Živnemo kad naša zemlja uspije.

Posebno jasno postaje ovo u sportu. Pobijedi li momčad vlastite zemlje, to mnoge čini sretnima i radosnima. Sretni su što su Švicarci, Nijemci, Austrijanci, Poljaci, Talijani itd. i kliču. Njihov osjećaj vlastite vrijednosti raste. Obratno, može se ova radost kod poraza naravno pretvoriti i u razočaranje.

Tko ne može radosno stati uz svoj vlastiti identitet, živi iznutra pogrbljen i tjeskoban. Ovo vrijedi i za naše kršćanstvo. Tko nije kršćanka, kršćanin radosno, tko – unatoč slabosti i pogriješkama – ne može radosno stati uz vlastitu Crkvu, zrači tu nutarnju utučenost i prema van.

Pravi identitet

Naš najdublji i nerazorivi identitet pokazuje nam Duh Sveti:

„Nego primiste Duha posinstva u kojem kličemo: 'Abba! Oče!'“*Sam Duh susvjedok je s našim duhom da smo djeca Božja*“ (Rim 8,15n.16).

Naš najdublji identitet leži u tome da smo ljubljene kćeri ili ljubljeni sinovi Božji; ovaj identitet ostaje zauvijek, ostaje za vijeke vjekova. Što dublje ovaj pravi i nerazorivi identitet otkrijemo i iskusimo, to smo ispunjeniji snagom koja je u nama, a koju možemo opisati kao nutarnji mir, radost i sreću.

Kako nas Duh Sveti uvodi u ovaj najdublji identitet?

Mi ljudi imamo zbog svoga nutarnjeg defekta i razočaranja u svojoj životnoj povijesti nešto kao iskonski strah, iskonsko nepovjerenje prema Bogu. Često ga osjećamo kao suparnika, čak kao neprijatelja naše životne sreće.

- Mislimo da bi nam bez njega bilo bolje i jednostavnije.
- Mislimo da bismo bez njega mogli bolje uživati u životu.

Takvi osjećaji nas zavode na odmak prema Bogu.

Što više dadnemo prostora Duhu Svetomu, to više postajemo dodirnuti i ispunjeni nježnošću i blagošću nebeskog Oca. Iskusujemo sreću da smo prihvaćeni i shvaćeni.

Otkrivamo puni radosti da je Abba-Otac najdragocjeniji i najbolji saveznik naše životne sreće. To sadrži i to da je on najbolji saveznik i u vrijeme trpljenja i nevolje. Ovo iskustvo njegova blagoslova i njegove ljubavi povezuje naše srce s njim i ono se počinje radovati nebeskomu Ocu.

Još više: „ponosni“ smo što imamo takva Oca. Divimo mu se. U nama počinje klicanje „*Abba! Dragi Oče!*“ Mi se radujemo što smijemo biti njegove kćeri i sinovi. Ljubljeni iznad svega! Ljubljeni u svemu! Ljubljeni zauvijek!

Time se u nama nešto mijenja. Raste želja da ovoga Oca obznanimo svima: Svi ga trebaju upoznati. Raste želja da mu služimo, i to iz ljubavi i radosti!

3. Iz radosti služiti nebeskomu Ocu

Iz radosti služiti – kako to izgleda?

Sljedeću pripovijest Anthonyja de Mella može se shvatiti i kao mali test koliko smo shvatili tajnu Božjega kraljevstva.

Kraljevstvo Božje nalik je dvojici braće koja su živjela veselo i zadovoljno dok obojicu Bog nije pozvao među učenike.

Stariji se vesela srca upustio u svoj poziv, premda se morao otrgnuti od svoje obitelji, ali i od djevojke koju je volio i htio oženiti. Naposljetku je otišao onamo u stranu zemlju gdje je provodio svoj život u službi najsiromašnijih među siromasima. Kad je u onoj zemlji nastao progon kršćana, bio je uhvaćen, nepravедno okrivljen, mučen i ubijen.

I Gospodin mu je rekao: „Bravo, ti si dobar i vjeran sluga! Svojim služenjem ostvario si vrijednost od tisuću talenata. Sada ću te nagraditi milijardom, milijardom talenata. Uđi u radost svoga Gospodara!“

Odgovor mlađega brata na poziv nije bio toliko velikodušan. On odluči prećuti ga i nastaviti živjeti kao prije. Dugo je godina bio sretno oženjen, posao mu je cvao, postao je bogat i vrlo poznat. Povremeno bi prosjaku dao mali dar ili svojoj ženi i svojoj djeci iskazao posebnu srdačnost. Povremeno bi nešto novca poslao i svomu starijem bratu u stranu zemlju. „Možda ti posluži pri tvome radu za siromašne vragove ondje“, napisao je.

A kad je i za njega došlo vrijeme da umre, kaže mu Gospodin: „Bravo, dobri i vjerni slugo! Ostvario si služenje samo u vrijednosti od deset talenata. Ali i tebi ću dati milijardu, milijardu talenata kao nagradu. Uđi u radost svoga Gospodara!“

Stariji brat je bio iznenađen kad je čuo da je njegov brat dobio istu nagradu kao on. I bio je jako zadovoljan. Rekao je: „Gospodine, sada kad znam to što znam, ja bih da se još jednom rodim i svoj život još jednom živim, za tebe učinio isto što sam učinio.“

To je uistinu radosna vijest: velikodušan Gospodin, učenik koji mu služi iz čiste radosti u služenju kakvu samo ljubav može dati; o tome se radi u Božjem kraljevstvu. Tko u njemu živi, već sada na ovome svijetu, nosi u svome srcu sreću bez koje više ne želi biti! Sreća koju nemaju svi drugi, koji prividno uživaju svoj život.

Ova prispodoba pripovijeda o velikodušnosti starijega brata koji se raduje dobroti svoga Oca! Stariji brat je sretan da će njegov mlađi brat barem u vječnosti biti nagrađen isto tako bogato nezasluživom dobrotom nebeskoga Oca kako je to bio već u svome zemaljskom životu.

Kad bi sada netko došao na pomisao: Da, onda ću živjeti kao mlađi brat, bilo bi očito da je još jako malo shvatio o sreći Božjega kraljevstva.

Tu sreću, tu nutarnju radost da već sada smijemo služiti nebeskomu Ocu, dariva nam Duh Sveti. Zato molitva završava: „Hoću živjeti kao tvoja kći / kao tvoj sin i služiti tvomu kraljevstvu. Ispuni me nanovo svojim Svetim Duhom i daj mi radost na tvojim putevima. Amen. **Glazba**

3. Osobni odgovor

Postoje različiti oblici osobnoga odgovora. Važno je oblik izabrati tako kako odgovara sudionicima tečaja. U jednoj maloj grupi na tečaju može se taj „Amen“ izreći eventualno pred jednim članom tima, koji na kraju moli za ovu osobu za Duha Svetoga. U izricanju je velika snaga. Zato ohrabrimo na to da izrekne odluku pred drugom osobom. Ali ništa ne govori protiv toga da to učinimo i u tišini. Odlučujući je jedino događaj u srcu.

Sljedeći tijek se pokazao dobrim na većim tečajevima:

Odluka – ostajem on-line, dalje nas ne dovode želje i snovi nego odluke. „Amen“ je izraz odluke koja svoj praizvor nema u osjećajima. Unatoč osjećajima straha i dvojabama možemo svoj život povjeriti Abba-Ocu (odnosno učiniti jedan od sljedećih koraka povjerenja).

- Temeljna odluka sastoji se u tome da Boga prihvatimo kao svoga osobnog Abba-Oca i svjesno mu povjerimo svoj život, svoju prošlost, sadašnjost i budućnost.
- Daljnja važna odluka može biti svaki dan s njime ostati povezan on-line. Svaki dan vrijeme razgovora udvoje s njim.

Vrijeme, u kojemu se na poseban način dajemo od njega ljubiti, kod njega počiniti i dopustiti da nas ispuni ljubavlju i snagom.

Vrijeme u kojemu gledamo prema Abba-Ocu, zahvaljujemo mu i slavimo ga, slušamo njegov glas u riječi Biblije, razgovaramo o našim brigama i planovima.

- Ako smo ovu odluku već donijeli, smijemo je obnoviti.

Ostavimo nekoliko trenutaka vremena da osluhnemo u sebe da li i koliko želimo nebeskomu Ocu dati svoju ruku na obvezujuće skupa. **Šutnja**

- **Vjerovanje (Credo)**

Credo doslovce znači „Dajem svoje srce“. U Credo se odlučujemo za Boga i njegove puteve. Kao odgovor na njegovu ponudu da hoće biti naš Abba-Otac i obdariti nas puninom svoje ljubavi, smijemo mu dati svoje srce, svoj „Amen“.

Nebeski Otac se raduje kad ga prihvatimo kao svoga Abba-Oca i sebe kao njegovu djecu. On nas želi blagosloviti i obdariti Duhom Svetim. **Sada objasniti tijek molitve.**

1. Da Abba-Ocu

Molitvu „Abba! Dragi Oče!“ moliti tiho i svjesno.

Šutnja – na kraju molitva potkrjepe od strane vodstva tečaja.

Molitva potkrjepe:

„Abba! Dragi Oče!, zahvaljujemo ti za sve što si nam darovao. Vjerujemo ti da smo djelom i istinom tvoje ljubljene kćeri i sinovi, i uzimamo te puni radosti i čitavim srcem za svoga Abba-Oca. Molimo te: Opečati naš Da tebi svojim Svetim Duhom. Preplavi nas svojom ljubavlju i učvrsti u nama povjerenje prema tebi. Zahvaljujemo ti za ovaj veliki dar što smijemo s tobom, kao svojim nebeskim Ocem, zauvijek živjeti u tvojoj obitelji! Slavimo te zbog časti da smijemo živjeti kao tvoja djeca. Amen! **Zahvalna pjesma ili pjesma Duhu Svetomu.**

2. Osobni dio blagoslivljanja

Sada su svi pozvani da se osobno dadnu blagosloviti. Kao za

primanje pričesti možemo svi poći naprijed k svećeniku (ili k jednomu od članova tima) da primimo Očev blagoslov. Tko želi može svoju osobnu odluku ili prošnju kratko izreći, primjerice:

- Oče, odlučujem se za 15 minuta tihoga vremena svaki dan. Pomozi mi ovome vremenu dati prioritet u danu.
- Duše Sveti, odlučujem se... oprostiti ... pouzdati se... za tvoju čast... Molim te, osposobi me za to svojim Duhom.
- ...

U znak da jedni druge uzajamno podupiremo, može osoba koja je straga – kao kum kod potvrde – položiti desnu ruku na desno rame. Nakon osobne blagoslovne molitve svi još prime i osobnu riječ Biblije.

4. Euharistijsko slavlje ili Služba riječi

Kao uobičajeno

5. Najave i napomene

Informacije:

- Kako dalje? Objasniti zaključnu večer s mogućnostima daljnjega puta.
- Možda netko ne može biti prisutan sljedeći put? Molim napisati adresu da bismo vas mogli informirati.
- Napomena u vezi sa završnom večeri s agapama. Svi mogu donijeti nešto što žele darovati drugima: piće, slatko, slano, meso, sir, kruh, povrće... Još jedna zamolba: Preostane li štogod od donesenoga, uzmite opet sa sobom na kraju večeri kući.
- Daljnje informacije.

Seminar „Oče naš“

Moja iskustva

- Što sam proteklih tjedana nanovo otkrio?
- Koja iskustva su me posebno potaknula?
- Kako prosuđujem seminar?
- Što želim konkretno provesti u svakodnevici?

Seminar u župi:

Ime i adresa (dragovoljno):

Biblijski citati:

Iv 16,33b

Mt 6,33

Mt 5,9

Mt 5,44-45a

Fil 4,6

Lk 6,35b-36

1 Pt 3,9

Lk 11,13

Ef 4,32-33a

1 Pt 3,8

Ef 5,20

Iv 5,30

Ef 5,8b-9

Heb 10,9b

Iv 17,21

Iv 17,4

9.

Zajednica – Isusov program *Ponovno otkriti „Naš“*

Cilj devete cjeline

Težimo prema tri cilja:

1. Izvid kako je Očenaš moguće živjeti. Do riječi trebaju doći dosadašnja iskustva i još otvorena pitanja.
2. Informacije o mogućem daljnjem putu individualno i kao zajednica.
3. Seminar o vjeri službeno zaključiti slavljem agape.

Susret sudionika tečaja

1. Uvod

Pozdravljanje, pjesma, molitva – Odgovoriti na pitanja - Osvrt i uvod

Posljednji put smo slavili naš „Amen“. Svjesno smo prihvatili Boga kao svoga Abba-Oca, a time i same sebe kao Božje kćeri ili sinove. Time se nešto u nama mijenja: Raste prislan odnos.

Možda sljedeća pripovijest ovo malo rasvijetli. Moguće ju je i izostaviti.

„Jedan kralj i njegova supruga dobili su nešto kasnije u svome životu dugo iščekivanoga sina, prijestolonasljednika. Ovaj je nosio na svojoj ruci upadljiv vatreni znak. Zatim se dogodila nesreća i prilikom te nesreće dijete se izgubilo.

Gomila prosjaka pronašla dijete. Vidjeli su krasne haljine i skupocjene tkanine s insignijama visokoga gospodina koje je dijete nosilo, ali nisu znali čitati, nego jer bijahu gladni i promrzli, uzeli su dijete a njegove haljine prodali.

Kralj i njegova supruga bijahu izvan sebe od bola zbog toga gubitka i od toga dana slali su glasnike čitavom zemljom, i preko granice da bi njihova sina, toga mladića s vatrenim znakom na ruci tražili.

Ne znamo koliko dugo je ta potraga trajala, koliko dana, mjeseci, godina. Znamo jedino da je dijete živjelo među prosjacima. Raslo je u prljavštini i dronjcima, sa štakorima i buhama. I naučilo prosjačiti, lagati, varati, proklinjati, ali i krasti. Tako je živjelo: prosjak među prosjacima, sve do dana kad su kraljevi glasnici pronašli dijete.

Mladić je u međuvremenu već bio dva puta uhvaćen u krađi. A ovoga je puta već imao konopac oko vrata da bude na trgu obješen.

Ali kad su došli kraljevski glasnici i na ruci otkrili vatreni znak, znali su: To je traženi sin. Smjesta su se umiješali, oslobodili mladića i uzeli ga sa sobom kralju.

Mladić prosjak jako se bojao. A kad su mu glasnici prenijeli radosnu vijest da je on izgubljeni i dugo traženi kraljev sin, pomisli da je to samo okrutna šala. Čak se bojao da ga sada uz smrt čekaju i dodatna mučenja. Stoga je pokušao više puta uzalud skočiti iz kočije i pobjeći.

Njegova je zbunjenost bila sve veća kad je, došavši u dvorac, od presretna kralja i njegove supruge uzet u naručje. U njemu se pojavila sumnja da to mora biti strašna zamjena. Kad je prošao mimo ogledala, činilo se sve više i više da je to ruganje. Zar da tako izgleda kraljev sin? Odjeven u dronjke, neugodan, smrdljiv, ušljiv, u pognutu, podložnu stavu?

Možemo si zamisliti da je prve noći pokušao dvorac napustiti kroz prozor i pobjeći, da se u svome novom odijelu osjećao apsolutno smiješno i uvijek iznova svladavao nesklonost prema kupačkoj kadi. Postaje nam jasno da mladoga prosjaka sljedećih tjedana, mjeseci i godina očekuje puno novoga. On mora postati onaj koji stvarno jest: kraljev sin i budući vladar zemlje.

Nije jednostavnija ni zadaća kraljevih slugu uvesti kraljeva sina u najrazličitija područja njegove baštine. Potrebno je puno strpljivosti dok se nekadašnji prosjak bude ponašao u skladu sa svojim kraljevskim dostojanstvom, a još dulje će potrajati dok bude stvarno razmišljao kao baštinik kraljevstva i tako se i po našao. Moguće je zamisliti i povratak u stari mentalitet prosjaka.“

Toliko pripovijest. Kraljev sin mora ostaviti mentalitet prosjaka i naučiti urastati u kraljevski mentalitet: osjećati se kao kraljev sin i u skladu s time se ponašati. U sličan proces učenja i preobrazbe pozvani smo i mi. Mi jesmo djeca ljubavi, kraljevska djeca. To je naše novo stanje. Iz toga proizlazi nov način življenja, kraljevski stil života.

Da životu kraljeva sina, s ovim novim identitetom, započinje nov način života. Tako s našim posljednjim susretom put Očenaša ne završava, on ide dalje. Zato tema: *Zajedništvo – Isusov program.*

Ponovno otkriti „Naš“.

Za vrijeme čitavoga seminara uvijek smo govorili u množini: mi ili nama. Molitva stvarno ne glasi „Oče moj“ ili „moj Oče“, nego Oče naš. Čitav Očenaš je mi-molitva.

Ukupno dolazi riječ „nama“ i „mi“ devet puta. Ova činjenica jasno pokazuje da smo kao kršćani povezani u veću zajednicu Crkve. U ovoj se molitvi radi o zajednici, o Božjoj obitelji, odnosno o Božjemu narodu. **Pjesma**

2. Poticaj

2.1. Zajednica – Isusov program

Evandelisti pripovijedaju da Isus svoje djelovanje nije započeo time da ljude ohrabri da žive bolje. Ne – njegova prva riječ Ivanu, Andriji, Jakovu, Petru ... bila je: Dođi! Isus je oko sebe okupio učenike. Pozvao ih je iz njihove stare okoline da s njima započne zajednički život.

Njegovi učenici ovo kasnije nastavljaju. Iz šaćice učenika koje je Isus pozvao u svoje nasljedovanje, nastale su poslije Uskrsa prve zajednice. Isusov pokret okupljanja se nastavio – sve do danas.

Isus poziva ljude na zajednički život u Božjemu kraljevstvu pod gospodstvom ljubavi Abba-Oca. Isus skuplja narod preko kojega je nebeski Otac na poseban način prisutan u ovome svijetu i vremenu: *„Tako neka svijetli vaša svjetlost pred ljudima da vide vaša dobra djela i slave Oca vašega koji je na nebesima“* (Mt 5,16). U životu Božjega naroda treba zasjati Božja dobrota i slava, tako da ljudi govore: *„Toga Boga želimo i mi upoznati. Tomu Bogu želimo i mi pripadati. I toga Boga želimo imati za Oca.“*

2.2. Četiri vidika kraljevskoga stila života

Sada još hoćemo promotriti nekoliko vidika stila života Božjega naroda.

Prvi vidik životnoga stila u Božjemu narodu jest:

1. Slavljenje i klanjanje nebeskomu Ocu

Imamo velikoga Oca. Veći je od svega. Veći je od svih problema i poteškoća. Veći od svega zloga i negativnoga. Sve ima u ruci. Po njemu sve postaje dobro. On je Stvoritelj i Gospodar, Milosrdni, Sveti, skroz-naskroz Dobri.

Kao njegova djeca smijemo k njemu pogledati i diviti mu se. Ponosni smo na njega. Hvalimo ga i klanjamo mu se. Dajemo mu čast i radujemo mu se.

Martin Luther King ovo je pogledanje na Boga u jednoj molitvi ovako izrazio:

„Bog je moćan. Ima li koga među nama tko ide prema večeri svoga života a boji se smrti?

Čemu taj strah?

Bog je moćan!

Ima tko među nama tko očajava zbog smrti draga čovjeka?

Zbog čega očajavati? Bog može darovati snagu za podnošenje trpljenja.

Je li tko zabrinut za svoje loše zdravlje?

Zašto se brinuti? Došlo što mu drago, Bog je moćan!

Kad se naši dani zamrače i naše noći postanu mračnije od tisuću ponoći, trebamo uvijek misliti na to da u svijetu postoji velika, blagoslivljajuća snaga koja se zove Bog.

Bog može pokazati puteve iz bezizlaznosti.

On hoće tamno Jučer pretvoriti u jasno Sutra – u svijetlo jutro vječnosti.“

Već se sada smijemo usuglasiti oko ovoga vječno jasnoga sutra i slaviti nebeskoga Oca i klanjati mu se.

2. Hrabriti jedni druge, pouzdati se u Abba-Oca

U našem životu događaju se stvari koje nas bole i koje su za nas tako krute, da možemo rezignirati. Tu se traži povjerenje u mudro vodstvo nebeskoga Oca. U vezi s time jedan primjer:

Jedna udovica od preko pedeset godina uz svoje probleme izgubila je još i svoje radno mjesto. Potresena je i s malo nade da će

u toj dobi još pronaći nešto odgovarajuće. Tako ojađena požali se zbog svoga trpljenja drugoj ženi vjernici, misleći da ju je Bog ostavio visjeti. Nato ova udovica šokirana: „Što ti pada na pamet tako govoriti i razmišljati? Pa ti si Božje dijete, kći Božja! Otac ipak svoju djecu ne ostavlja na cjedilu! Prestani tako pesimistično kukati. Tvoj nebeski Otac će se i za tebe pobrinuti. Pouzdaj se u njega!“ Tako ona odluči povjeriti se Abba-Ocu i to mu kaže. Samo tjedan dana kasnije dobila je opet dobar posao.

Često ne ide tako brzo. Ali naša zadaća jest i ostaje hrabriti druge da povjeruju u vodstvo Abba-Oca i njegove puteve. Posebno onda kad je put težak i moramo dugo čekati na rješenje problema.

3. Blagoslivljati – u svako vrijeme i posvuda

Nebeski Otac hoće neprestano blagoslivljati, obdarivati i posvuda činiti dobro. On hoće da se svi ljudi i stvorenja razvijaju. On hoće pravednost i spasenje za sve.

Danas hoće on i preko nas svoje spasenje i svoju ljubav donositi u ovaj svijet. Zato Isus govori: „*Ljubite neprijatelje, molite za one koji vas progone da budete sinovi svoga Oca koji je na nebesima, jer on daje da sunce njegovo izlazi nad zlima i dobrima i da kiša pada pravednicima i nepravednicima*“ (Mt 5,44-45).

Martin Luther King daje nam u vezi s time primjer ove blagoslivljajuće ljubavi prema neprijatelju. U jednom svom govoru rekao je bijelcima:

„Možete nas mrziti, ali mi ćemo odgovoriti ljubavlju. Možete nas isključiti iz svojih škola, mi ćemo vas ljubiti. Možete nas udarati, odvoditi u zatvore, mi ćemo vas ljubiti. Možete nam zapaliti krov nad glavom, mi ćemo vas još uvijek ljubiti. Mi vjerujemo u dobro u vama, hoćemo ga probuditi svojim povjerenjem. Dobro se budi samo povjerenjem. Ono drijema u svakome čovjeku, prikriveno je začaranim krugom mržnje. Ovaj krug se mora probiti snagom ljubavi. Nema veće snage od snage ljubavi, ona pobjeđuje mržnju kao i svjetlo tamu.“

Drugim riječima: blagoslivljati posvuda i sve. Blagoslivljati da bi se Božji planovi spasenja ispunili za sve ljude, za sve grupe, nacije i

religije. To je naš poziv sinova i kćeri nebeskoga Oca. **Glazba**

4. Unaprjeđivati zajednicu

Velika želja svih roditelja jest da njihova djeca žive skupa u miru. Oni žele da svako dijete bude čašćeno i poštovano u njegovoj originalnosti. Svako dijete treba dobiti ono mjesto koje mu pripada.

Upravo to je i želja srca nebeskoga Oca. Zato je Isus uvijek iznova pozivao na pomirenje i jedinstvo i za to molio: „*Da svi budu jedno kao što ti, Oče, u meni i ja u tebi, neka i oni u nama budu da svijet uzvjeruje da si me ti poslao*“ (Iv 27,21).

Unaprjeđivati jedinstvo među vjernicima znači prepoznati blago u drugomu i častiti. Pavao piše: „*Nikakvo suparništvo ni umišljenost, nego – u poniznosti jedni druge smatrajte višima od sebe; ne starajte se samo svaki za svoje, nego i za ono što se tiče drugih*“ (Fil 2,3-4).

Isto vrijedi za druge konfesije ili Crkve. Trebamo u njima gledati i cijeniti Očevo blago. To znači da ne sudimo polazeći od sebe, nego pokušavamo razumjeti. Za neke stvari postoje u Bibliji različita gledanja. Drugo treba razumjeti ako poznajemo tadašnju situaciju Crkve.

Unaprjeđivati zajedništvo znači poštovati jedni druge ne brišući razlike kao što i u obitelji postoje različita braća i sestre. Poštovati tradicije različitih konfesija i Crkava u svijesti da naposljetku svi pripadaju skupa, budući da imamo istoga Abba-Oca, istoga Otkupitelja Isusa Krista i istoga Duha Svetoga.

Kako to može izgledati, opisao je John Wesley (1703.-1791.) u jednoj molitvi ovako:

„Oče! Ljubim svoje sestre i braću. Ljubim ih jer ih ti ljubiš. Ljubim ih premda imaju pogrješaka i čine pogrješke. Gospodine! Hoću svoje srce, svoje misli i svoja usta očuvati da o svojoj braći i sestrama ne mislim i ne govorim ništa negativno i razarajuće. O tuđim negativnostima neću govoriti dalje. A gdje čujem prokletstvo, neka to od sada bude samo povod da oprostim, da blagoslivljam i da ljubim.“

Jer nebeski Otac ljubi čitavim svojim srcem svu svoju djecu

svejedno kojoj konfesiji pripadala. Raduje ga kad i mi to isto činimo!

2.3. Izvor: Duh Sveti

Sada još jedno pitanje: Tko će nam pomoći ostvariti ovaj kraljevski stil života? Odgovor glasi: Duh Sveti. Nebeski Otac hoće nam svaki dan nanovo dati svoju ljubav, snagu, pomoć, utjehu, ispunjenje, odvažnost, radost, mir, inspiraciju, svoje darove... ukratko: on nam hoće darovati svoga Duha. Taj Duh nas osposobljuje da živimo kao Božji sinovi i kćeri. Po tome Duhu dariva nam nebeski Otac svoju radost i svoj mir.

Evandelist Ivan svjedoči ovo višestruko: „*To sam vam govorio da moja radost bude u vama i da vaša radost bude potpuna*“ (Iv 15,11). Abba-Otac hoće nam darovati ne tek malo radosti, nego radost u punini – koliko god je više moguće. Ne tek neku radost, nego Isusovu radost: radost zajedničkoga služenja nebeskomu Ocu u zajednici s braćom i sestrama. **Glazba**

2.4. Jedan od mogućih modela:

„Živjeti iz Duha – Nastaviti Isusovo djelo“

Ovdje se radi o tome da pokažemo moguće daljnje puteve kako put Očenaša može dalje rasti osobno i u zajednici. Ovi se putevi moraju oblikovati na licu mjesta, zato dajemo samo jedan prijedlog. Daljnju pomoć za to naći ćete u „POV“, Radna mapa 2 (nastavak).

a ovaj daljnji put koristimo Radnu knjigu pod naslovom „*Živjeti iz Duha – Nastaviti Isusovo djelo*“. **Pokazati knjigu.**

Knjigu su sastavili Leo Tanner i Urban Camenzind specijalno za male grupe koje nakon knjige „*Novo vino u nove mješine – Uvod u male grupe zajednice*“ i jednoga daljnjeg seminara žele produbiti temu „**Duh Sveti**“. Ova knjiga je pratitelj za jednogodišnji put. Sadrži jedanaest tema za jedanaest susreta u maloj grupi. Na kraju toga puta pozvani smo na *slavlje* obnove potvrde.

Mnoge male grupe, koje nakon zajedničkoga vremena posjećuju daljnji seminar o vjeri, rastu. To znači da poslije seminara o vjeri pridolaze novi članovi grupe. U procesu grupe uzima knjiga i ove

„novopridošle“ sa sobom na put.

Put započinje s jednim POV-susretom na temu: „*Danas je vrijeme Božje*“ i tri neobvezatna izvidna susreta.

Evo tema

Teme kratko objasniti

Prvi susret POV (uvodni susret na temu): *Danas je vrijeme Božje*

Prvi izvidni susret grupa: *Novi savez*

Drugi izvidni susret grupa: *Krštenje u Duhu Svetome*

Treći izvidni susret grupa: *Početno paljenje – Duhovi*

Nakon tri izvidna susreta može svatko potpuno slobodno razmisliti hoće li prestati ili želi nastaviti put.

Drugi susret POV na temu: *Karizme – rabiti Božje oruđe*

Na ovaj se susret hoćemo ponovno sastati da bismo jedni od drugih čuli, bolje se kao zajednica upoznali i jednim poticajem osnažili. Ovaj susret POV može uvijek završiti s agape.

Četvrti susret grupa: *Darovi Duha – Božja se ljubav hoće razliti*

Peti susret grupa: *Doći će Branitelj*

Šesti susret grupa: *Slijediti vodstvo Duha*

Treći susret POV na temu: *Duh Sveti čisti, ozdravlja, posvećuje*

Sedmi susret grupa: *Darovi (7) Duha Svetoga*

Osmi susret grupa: *Plodovi Duha Svetoga*

Deveti susret grupa: „*Raspiruj milosni dar Božji*“

Četvrti susret POV na temu: *Sakrament potvrde*

Deseti susret grupa: *Svečanost obnove potvrde*

Jedanaesti susret grupa: *Nastaviti Isusovo djelo*

Ovdje svaki pojedinac i grupa nanovo odlučuje kako treba nastaviti put. **Eventualno pozive „Krenuti prema novome“ podijeliti i upozoriti na datum,**

Toliko o tumačenju kako put može ići dalje. Vaš osobni put ipak ne ide dalje automatski. Potrebna je ipak uvijek iznova vaša slobodna odluka da se na daljnji put upustite.

Ako ste još uvijek nesigurni želite li sudjelovati na daljnjemu putu, možete jednostavno doći na jedan, dva ili tri izvidna susreta grupa. Kušanje ide preko studiranja. Mnogo toga se mora najprije iskusiti, da bi se tek onda znalo je li to ispravan put. Ni sada se ne morate definitivno odlučiti. Možete doći na prvi susret POV, a zatim se priključiti grupi.

Postoji i mogućnost da se put nastavi i u obliku da se sudjeluje na dvomjesečnim susretima POV, a da se ne priključi ni jednoj grupi.

Time smo dobili prvi pregled o zanimanju za daljnji put i možemo organizirati ponudu u skladu s vašim željama. Pripremili smo upitnik.

Pokazati list „Kako dalje?“

Molimo vas, ukoliko je moguće da ovaj list ispunite na kraju susreta grupa.

Ovdje bi bilo mjesto upozoriti na daljnje ponude kako put može ići dalje.

3. Razmjena u malim grupama

1. Kako sam doživio bogoslužje?
2. Koji vidik životnoga stila Božjega kraljevstva je mene oslovio?
3. List „Kako dalje?“ ispuniti i predati (ili kasnije poslati). Imate li još pitanja?

4. Zaključni krug

Pjesma – Zahvale i informacije – Pjesma, zaključna molitva i blagoslov

5. Slavlje agape

U zajedničkom objedu doživljenu radost hoćemo skupa podijeliti (Kad pođete kući, molim eventualne ostatke hrane ponijeti sa sobom.)

Kako dalje?

- Zahvalan sam za seminar. Nisam zainteresiran za nastavak.
- Rado želim biti pozvan na susret POV, ali ne znam hoću li doći.
- Još uvijek nisam siguran želim li izvidjeti u maloj grupi.
- Želim sudjelovati na tri izvidna susreta.
Bilo bi mi moguće sudjelovati na susretima malih grupa dana _____.
- Mogu si zamisliti da ću na izvidnim susretima pomoći i pri vođenju.
- Već sam tu u jednoj grupi i želim nastaviti put.
- Nisam odavde, a zanimam se za nastavak u mome mjestu stanovanja.

Sljedeće osobe koje su sudjelovale na seminaru mogu si zamisliti kao voditelje:

Navesti imena, adresu i broj telefona – hvala:

Opaske:

